LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2003:4

Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2003:4

Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2003

ISSN 1458-7149
ISBN 952-466-094-6
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

O I K E U S M I N I S T E R I Ö

Julkaisun päivämäärä
13.2.2003

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Tanja Innanen, lainsäädäntösihteeri Mikko Monto, lainsäädäntösihteeri	Julkaisun laji Ehdotus hallituksen esitykseksi Toimeksiantaja Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto Toimielimen asettamispäivä

Julkaisun nimi
Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano

Julkaisun osat

Ehdotus hallituksen esitykseksi

Tiivistelmä

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että säädettäisiin laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin jäsenvaltioiden 13 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksymä puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä. Laki sisältäisi säännökset sekä luovuttamismenettelystä että luovuttamisen aineellisista edellytyksistä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan myös muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia. Myös kyseiset muutokset liittyvät edellä mainitun puitepäätöksen täytäntöönpanoon.

Avainsanat: (asiasanat)
rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen, kansainvälinen rikosoikeus

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero Lausuntoja ja selvityksiä 2003:4		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-094-6
Kokonaissivumäärä 88	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

J U S T I T I E M I N I S T E R I E T

Utgivningsdatum
13.2.2003

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Tanja Innanen, lagstiftningssekreterare Mikko Monto, lagstiftningssekreterare	Typ av publikation Förslag till regeringens proposition Uppdragsgivare Justitieministeriet, lagberedningsavdelningen Datum då organet tillsattes

Publikation (även den finska titeln)
Verkställandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano)

Publikationens delar
Förslag till regeringens proposition

Referat

I propositionsutkastet föreslås att det stiftas en lag om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen. Genom lagen verkställs rambeslutet som medlemsstaterna godkände den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och utlämningsförfarandena mellan medlemsstaterna. I lagen föreslås bestämmelser om såväl utlämningsförfarandet som de materiella förutsättningarna för utlämning.

I propositionsutkastet föreslås också att lagen om utlämning för brott, lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan samt lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder ändras. Dessa ändringar anknyter sig också till verkställandet av det ovannämnda rambeslutet.

Nyckelord
Utlämning för brott, internationell straffrätt

Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren)

Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2003:4		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-094-6
Sidoantal 88	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet, lagberedningsavdelningen		Förlag Justitieministeriet	

LUONNOS

13.2.2003

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia. Laeilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin jäsenvaltioiden 13 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksymä puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sisältäisi puitepäätöksen edellyttämät säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Laissa olisi säännökset sekä luovuttamismenettelystä että luovuttamisen aineellisista edellytyksistä. Lain luovuttamismenettelyä koskevat säännökset poikkeaisivat merkittävästi voimassaolevasta menettelystä. Lain mukaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin päättäisivät Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeudet. Luovuttamisasia tulisi käräjäoikeuden käsiteltäväksi syyttäjän pyynnöstä. Toimivaltaisia syyttäjiä olisivat edellä mainittujen käräjäoikeuksien tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Käräjäoikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan oikeuteen.

Myös lain luovuttamisen aineellisia edellytyksiä koskevat säännökset poikkeaisivat voimassaolevasta sääntelystä. Merkittävin muutos olisi, että Suomen kansalaisia voitaisiin luovuttaa toiseen jäsenvaltioon samoin edellytyksin kuin muita henkilöitä. Omien kansalaisten ja Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden luovuttamiselle voitaisiin kuitenkin asettaa sellaisia ehtoja, että heillä olisi aina mahdollisuus suorittaa toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus Suomessa.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä ei voitaisi enää soveltaa luovuttamiseen Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä luovuttamista koskevat säännökset sisältyisivät edellä mainittuun säädettäväksi ehdotettuun lakiin. Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia voitaisiin sitä vastoin jatkossakin soveltaa Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa.

Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulevat voimaan puitepäätöksen edellytysten mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2004.

SISÄLLYSLUETTELO
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ
SISÄLLYSLUETTELO
YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto 3

2. Nykytila 3

3. Puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 5

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 8

5. Esityksen vaikutukset 12

6. Asian valmistelu 13

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 14

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut 14

1.1. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 14

1.2. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 57

1.3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 58

1.4. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 61

2. Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset 64

3. Voimaantulo 65

4. Säätämisjärjestys 65

LAKIEHDOTUKSET

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1), jäljempänä puitepäätös, kansallisesta täytäntöönpanosta. Puitepäätös hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 13 päivänä kesäkuuta 2002.

Puitepäätös on osa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Yhteistyö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston määräyksiin. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaan neuvosto voi tehdä puitepäätöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäätökset velvoittavat saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten viranomaisten harkittavaksi muodon ja keinot. Puitepäätöksestä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta, vaan se saatetaan voimaan kansallisin lainsäädäntötoimin.

Puitepäätös perustuu komission ehdotukseen, jonka se antoi 19 päivänä syyskuuta 2001 (EYVL C 332, 27.11.2001, s. 305). Komission ehdotus perustui erityisesti Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja korvattava se yksinkertaisesti näiden henkilöiden siirtämisellä. Yhdysvaltoihin 11 päivänä syyskuuta 2001 kohdistuneen terrori-iskun johdosta puitepäätöstä koskevat neuvottelut saivat erityisaseman. Puitepäätöksen sisällöstä saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2001.

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja EU:n muiden jäsenvaltioiden välillä. Laki sisältäisi sekä aineelliset että menettelylliset säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Puitepäätöksen täytäntöönpano edellyttää lisäksi eräiden muiden lakien muuttamista. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia.

2. Nykytila

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sääntelevät Suomessa sekä kansallinen lainsäädäntö että kansainväliset sopimukset. Kansallisen lainsäädännön osalta luovuttamista koskevat säännökset sisältyvät lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (456/1970), jäljempänä yleinen luovuttamislaki, sekä lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä (270/1960), jäljempänä pohjoismainen luovuttamislaki.

Suomessa voimassa olevien kansainvälisten sopimusten osalta merkittävin on vuonna 1957 tehty rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 32/1971), jäljempänä eurooppalainen luovuttamissopimus. Lisäksi Suomi on saattanut kansallisesti voimaan eurooppalaisen luovuttamissopimuksen vuonna 1978 tehdyn lisäpöytäkirjan

(SopS 15/1985) sekä vuonna 1977 tehdyn yleissopimuksen terrorismin vastustamisesta (SopS 16/1990).

Suomi on myös saattanut voimaan niin sanotun Schengenin yleissopimuksen (tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus, SopS 23/2001), joka sisältää myös rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia määräyksiä. Suomi on saattanut voimaan myös kaksi Euroopan unionin yhteistyössä tehtyä yleissopimusta. Nämä sopimukset ovat vuonna 1995 tehty yleissopimus yksinkertaistetusta menettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa (SopS 73/1999) sekä vuonna 1996 tehty yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (SopS 71/1999). Luovuttamista koskevia määräyksiä sisältyy myös lukuisiin muihin rikosoikeudellista yhteistyötä koskeviin kansainvälisiin yleissopimuksiin sekä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassaoleviin kahdenvälisiin luovuttamissopimuksiin.

Yleisen luovuttamislain säännökset muodostavat itsenäisen luovuttamissäännöstön, jonka nojalla Suomen viranomaiset voivat suostua Suomessa olevan henkilön luovuttamiseen toiseen valtioon taikka pyytää toisessa valtiossa olevan henkilön luovuttamista Suomeen. Suomen viranomaiset voivat toimia lain nojalla, vaikka Suomen ja vieraan valtion välillä ei ole voimassa kansainvälistä sopimusta. Pelkästään lain nojalla Suomen viranomaisilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta luovuttaa Suomessa olevaa henkilöä toiseen valtioon, vaan Suomen viranomaisilla on lain nojalla vapaa harkintavalta siitä, suostuvatko ne toisen valtion luovuttamispyyntöön.

Suomen kansainväliset velvoitteet luovuttaa Suomessa olevia henkilöitä toiseen valtioon ja Suomen oikeudet saada oman pyyntönsä nojalla toisessa valtiossa oleva henkilö luovutettavaksi Suomeen perustuvat Suomen ja vieraan valtion välillä voimassaoleviin kansainvälisiin sopimuksiin. Jos sopimuksessa säädetyt edellytykset täyttyvät, Suomella on velvollisuus suostua toisen valtion luovuttamispyyntöön.

Yleisen luovuttamislain säännökset ovat yhdenmukaiset Suomen keskeisten voimassaolevien luovuttamista koskevien kansainvälisten yleissopimusten sisällön kanssa. Näin ollen Suomen viranomaiset voivat periaatteessa toimia pelkästään yleisen luovuttamislain nojalla ottaen kuitenkin huomioon kansainvälisistä sopimuksista aiheutuvat velvoitteet sekä niihin mahdollisesti sisältyvät määräykset, joista yleisessä luovuttamislaissa ei ole säännöksiä. Yleinen luovuttamislaki toimii siis eräänlaisena puitelakina.

Pohjoismainen luovuttamislaki sitä vastoin perustuu yhteispohjoismaiseen lainsäädäntöön, eikä kansainväliseen sopimukseen. Laki sisältää suhteessa toisiin pohjoismaihin noudatettavan itsenäisen säännöstön.

Perustuslain 9 §:n 3 momentti sisältää luovuttamismenettelyyn keskeisesti liittyvän säännöksen, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Sekä pohjoismaisen luovuttamislain että yleisen luovuttamislain mukaan Suomen kansalaisen luovuttaminen on kuitenkin rajoitetusti mahdollista. Yleinen luovuttamislaki mahdollistaa tietyissä tilanteissa Suomen kansalaisen luovuttamisen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

3. Puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä

Puitepäätöksen tavoitteena on luoda Euroopan unionin jäsenvaltioiden välille uusi yhtenäinen luovuttamissäännöstö, joka korvaa voimassaolevan useaan eri kansainväliseen sopimukseen perustuvan sääntelyn. Puitepäätös korvaa 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen jäsenvaltioiden välillä voimassaolevat luovuttamista koskevien kansainvälisten yleissopimusten vastaavat määräykset (31 artiklan 1 kohta). Näitä sopimuksia ovat edellä mainittu eurooppalainen yleissopimus ja sen vuonna 1978 tehty lisäpöytäkirja, vuonna 1977 terrorismin vastustamisesta tehty yleissopimus, Euroopan unionin yhteistyössä vuonna 1995 ja 1996 tehdyt sopimukset sekä Schengenin yleissopimuksen luovuttamista koskevat määräykset.

Korvattaviin sopimuksiin sisältyy myös kaksi yleissopimusta, joita Suomi ei ole saattanut kansallisesti voimaan. Nämä sopimukset ovat eurooppalaiseen yleissopimukseen 15 päivänä lokakuuta 1975 tehty lisäpöytäkirja sekä 26 päivänä toukokuuta 1989 Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden välillä tehty yleissopimus luovuttamispyyntöjen lähettämismenetelmien yksinkertaistamisesta ja nykyaikaistamisesta.

Puitepäätös ei vaikuttaisi edellä mainittujen yleissopimusten soveltamiseen jäsenvaltioiden ja muiden valtioiden kuin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.

Lisäksi puitepäätös sallii jäsenvaltioiden säilyttää välillään taikka tehdä uusia luovuttamista koskevia sopimuksia tai järjestelyjä edellyttäen, että kyseisten sopimusten tai järjestelyjen avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäätöksen sisältöä sekä edellyttäen, että ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat puitepäätöksen luovuttamismenettelyjä (31 artiklan 2 kohta).

Jäsenvaltioilla on lisäksi ollut puitepäätöksen 32 artiklan nojalla oikeus ilmoittaa jatkavansa luovuttamispyyntöjen täytäntöönpanoa ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettavan luovuttamismenettelyn mukaisesti, jos pyynnön perusteena oleva teko on tehty ennen 7 päivää elokuuta 2002. Ranska, Italia ja Itävalta ovat antaneet edellä mainitun mukaisen lausuman.

Puitepäätös sisältää sekä aineelliset että menettelylliset säännökset luovuttamismenettelystä jäsenvaltioiden välillä. Vaikka puitepäätöksessä on omaksuttu pidätysmääräyksen käsite, siinä tarkoitetussa menettelyssä on kuitenkin kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Puitepäätöksen 1 artiklassa määritellään, että pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten. Artiklan mukaan jäsenvaltiot panevat pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

Puitepäätöksen 2 artikla määrittelee pidätysmääräyksen soveltamisalan. Sen mukaan pidätysmääräys voidaan ensinnäkin antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kaksitoista kuukautta. Jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös, määräys voidaan antaa sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta. Tällaisten tekojen osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta (2 artiklan 4 kohta).

Puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohta sisältää lisäksi luettelon sellaisista rikoksista, joista luovutetaan ilman, että täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio tutkii teon rangaistavuutta (kaksoisrangaistavuus). Luetteloon sisältyvien tekojen osalta luovuttamiseen tulee siis puitepäätöksen edellytysten täyttyessä suostua riippumatta siitä, onko teko rangaistava täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Lisäedellytyksenä on, että luetteloon kuuluvista teoista voi pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta. Luetteloon sisältyy 32 rikosta tai rikostyyppiä. Se, onko tietty teko luetteloon sisältyvä, arvioidaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

Puitepäätöksen 3 artiklassa luetellaan ehdottomat kieltäytymisperusteet, joiden nojalla luovuttamisesta tulee aina kieltäytyä. Nämä perusteet liittyvät yleiseen armahdukseen, toisessa jäsenvaltiossa samasta asiasta jo annettuun lopulliseen tuomioon ja luovutettavaksi pyydetyn ikään.

Puitepäätöksen 4 artikla sisältää taas määräykset harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Nämä perusteet liittyvät kaksoisrangaistavuuteen, samasta asiasta jo annettuihin päätöksiin, vanhentumiseen, kansalaisuuteen tai vakinaiseen asumiseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa sekä pyynnön perusteena olevan teon tekopaikkaan.

Puitepäätös oikeuttaa myös ehtojen asettamiseen, josta on säännökset puitepäätöksen 5 artiklassa. Artiklan mukaan ehtoja voidaan asettaa tilanteissa, jotka liittyvät poissaolotuomioihin, elinkautisrangaistuksiin ja kansalaisuuteen tai vakinaiseen asumiseen täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa.

Menettelyn osalta puitepäätös ei sisällä täydellisiä säännöksiä, vaan ainoastaan säännökset, joiden puitteissa jäsenvaltioiden tulee toimia. Jäsenvaltioille jää kansallisen täytäntöönpanon osalta suhteellisen paljon harkintavaltaan sen suhteen, miten puitepäätöksen mukainen menettely kansallisesti toteutetaan.

Puitepäätöksen 6 artikla sisältää pidätysmääräyksen antavan ja sen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen määritelmät. Jokainen jäsenvaltio voi valita, mitkä sen viranomaisista toimivat näissä tehtävissä. Niiden valinnan osalta keskeistä on, että toimivaltainen viranomainen on oikeusviranomainen. Puitepäätöksen 7 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat käyttää menettelyssä myös keskusviranomaisia, mutta ne toimivat vain oikeusviranomaisia avustavissa tehtävissä.

Pidätysmääräyksen sisältö on määritelty puitepäätöksen 8 artiklassa. Sen osalta keskeistä on, että määräyksessä ei tarvitse esittää päätöstä, joka on määräyksen perusteena, vaan pelkästään ilmoitus siitä, että tarvittava päätös on olemassa, on riittävä. Pidätysmääräyksen käsitteellä voidaan katsoa tarkoitettavan etsityn henkilön säilöönottoa ja luovuttamista koskevaa pyyntöä. Puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä esitetään vain yksi pyyntö, joten menettely on yksivaiheinen.

Pidätysmääräys toimitetaan pääsääntöisesti Schengenin tietojärjestelmässä. Jos henkilön olinpaikka tunnetaan, määräys voidaan toimittaa myös suoraan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Määräyksen toimittamisessa voidaan käyttää hyväksi myös Euroopan oikeudellista verkostoa sekä Interpolia (9 ja 10 artikla).

Puitepäätöksen 11 - 14 artikla sisältävät määräyksiä, joiden tarkoituksena on huolehtia luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeusturvasta. Kun etsitty henkilö otetaan kiinni, hänelle on annettava tieto pidätysmääräyksen sisällöstä. Lisäksi henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti (11 artikla). Kun luovutettavaksi pyydetty henkilö on otettu kiinni, päätöksen henkilön säilössäpitämisen jatkamisesta tekee täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen. Henkilöä ei ole pakko pitää säilössä menettelyn aikana, kunhan pidätysmääräyksen täytäntöönpano on muutoin turvattavissa. Henkilöllä on myös mahdollisuus suostua luovuttamiseensa. Jos hän näin tekee, tulee suostumus ilmoittaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Jos henkilö ei anna suostumusta luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös puitepäätöksen 26 artikla erityisesti huolehtii luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeuksista. Sen mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta aiheutunut vapaudenmenetys tulee vähentää pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tuomittavasta vapausrangaistuksesta.

Pidätysmääräyksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on nopeuttaa luovuttamismenettelyä. Tämän voidaan katsoa olevan myös luovutettavaksi pyydetyn henkilön edun mukaista, sillä tavoitteena tulisi olla, että aika, jonka henkilö on vapautensa menettäneenä menettelyn takia, on mahdollisimman lyhyt. Puitepäätöksen 17 artikla sisältää määräykset menettelyssä noudatettavista määräajoista, joiden noudattamisen tavoitteena on saada menettely mahdollisimman nopeaksi. Jos henkilö suostuu luovuttamiseensa, lopullinen päätös pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta tulee tehdä 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta. Muissa tapauksissa päätös tulee tehdä 60 päivän kuluessa henkilön kiinni ottamisesta. Erityistapauksissa molempia määräaikoja voidaan pidentää 30 päivällä. Puitepäätöksen 23 artiklan mukaan varsinainen luovuttaminen tulee suorittaa 10 päivän kuluessa lopullisen luovuttamispäätöksen tekemisestä.

Puitepäätös sisältää myös yksityiskohtaiset määräykset niin sanotusta erityissäännöstä eli oikeudesta syyttää luovutettua henkilöä muista rikoksista kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta (27 artikla). Pääsääntönä on, ettei luovutettua henkilöä saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen luovuttamista tehdyistä muista kuin luovuttamisen perusteena olleista rikoksista. Pääsääntöön on kuitenkin tehty tiettyjä poikkeuksia, jotka on lueteltu 27 artiklan 1 ja 3 kohdassa. Poikkeukset koskevat muun muassa sellaisia tekoja, joista ei voi seurata vapausrangaistusta.

Puitepäätös sisältää myös yksityiskohtaiset määräykset luovutetun henkilön edelleen luovuttamisesta toiseen valtioon (28 artikla). Pääsääntönä on, että luovutettua henkilöä ei luovuteta edelleen toiseen jäsenvaltioon, elleivät tietyt puitepäätöksessä luetellut edellytykset täyty. Luovutettua henkilöä ei luovuteta edelleen Euroopan unionin ulkopuoliseen valtioon, jos henkilön alun perin luovuttanut jäsenvaltio ei anna tähän lupaa.

Puitepäätökseen sisältyy myös useita määräyksiä erityisistä menettelyistä, joita voidaan soveltaa luovuttamismenettelyn yhteydessä. Tällaiset määräykset koskevat muun muassa luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuulemista tai väliaikaista siirtämistä (18 ja 19 artikla), luovuttamisen lykkäämistä ja ehdollista luovuttamista (24 artikla) sekä omaisuuden luovuttamista (29 artikla).

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan mukainen toimivalta antaa ennakkoratkaisuja sekä ratkaista jäsenvaltioiden välisiä riitoja. Suomi on Amsterdamin sopimuksen hyväksymiskirjan tallettamisen yhteydessä antanut julistuksen, jonka mukaan Suomi on hyväksynyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisutoimivallan siten, että ennakkoratkaisuja voivat pyytää kaikki tuomioistuimet.

Puitepäätöksen 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivä joulukuuta 2003.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on panna Suomessa täytäntöön Euroopan unionin jäsenvaltioiden hyväksymä puitepäätös. Tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki (jäljempänä EU-luovuttamislaki), joka sisältäisi puitepäätöksen edellyttämän EU:n jäsenvaltioita koskevan sääntelyn. Koska puitepäätös ei ole suoraan sovellettavaa oikeutta, ehdotettu laki sisältää kattavasti puitepäätöksen sisältöä vastaavan sääntelyn.

Voimassaolevan lain mukaan EU:n jäsenvaltioita koskeva sääntely sisältyy yleiseen luovuttamislakiin lukuun ottamatta Ruotsia ja Tanskaa, joiden osalta säännökset ovat pohjoismaisessa luovuttamislaissa. Esityksen mukaan yleisen luovuttamislain EU:n jäsenvaltioita koskevat erityissäännökset kumottaisiin. Yleisen luovuttamislain mukainen menettely jäisi voimaan ja sitä sovellettaisiin luovuttamiseen niihin valtioihin, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenvaltioita eivätkä pohjoismaita. Puitepäätöksen mukainen menettely poikkeaisi niin merkittävästi yleisen luovuttamislain ja pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesta menettelystä, että menettelyn sisällyttämistä kyseisiin lakeihin ei ole pidetty toimivana ratkaisuna.

Keskeisin uudistus menettelyn osalta olisi, että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta päättävät viranomaiset muuttuisivat Euroopan unionin jäsenvaltioiden osalta täysin eri viranomaisiksi. Yleisen luovuttamislain 14 §:n 1 momentin mukaan oikeusministeriö ratkaisee myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden osalta, onko luovuttamispyyntöön suostuttava. Pohjoismaiden osalta luovuttamisesta päättää sisäasianministeriö. Esityksen mukaan puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä luovuttamisesta päättäisivät EU-luovuttamislain 11 §:ssä määritellyt kuusi käräjäoikeutta. Kyseiset käräjäoikeudet olisivat Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeudet. Päätöksenteon siirtäminen oikeusministeriöstä mainittuihin käräjäoikeuksiin perustuu puitepäätöksen 6 artiklaan, jonka mukaan päätöksenteko tulee siirtää oikeusviranomaiselle. Puitepäätöksen tavoitteena on, ettei luovuttamisessa jäsenvaltioiden välillä olisi poliittista harkintaa, vaan päätöksenteon tulisi perustua oikeusviranomaisten oikeudellisiin päätöksiin. Oikeusministeriö tulisi esityksen mukaan jatkossa päättämään luovuttamisesta niiden valtioiden osalta, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenvaltioita eivätkä pohjoismaita.

Menettelyn osalta keskeinen uudistus olisi myös se, että syyttäjät tulisivat voimassaolevasta laista poiketen olemaan keskeisessä asemassa EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä. EU-luovuttamislain 12 §:n mukaan toimivaltaisia syyttäjiä olisivat edellä mainittujen käräjäoikeuksien tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Kun luovutettavaksi pyydetty henkilö olisi saatu kiinni Suomessa, tulisi syyttäjän huolehtia asian valmistelusta ja toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä (EU-luovuttamislain 24 §).

EU-luovuttamislakiin sisältyisi joitakin erityisäännöksiä menettelystä käräjäoikeudessa (25 - 32 §). Muilta osin menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään. Käräjäoikeuden päätöksestä voitaisiin valittaa korkeimpaan oikeuteen. Yleisen luovuttamislain mukaisessa menettelyssä korkeimmalta oikeudelta voidaan pyytää lausunto ennen kuin oikeusministeriö tekee asiassa päätöksen (16 §).

Poliisin asema EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä ei merkittävästi poikkeaisi voimassaolevan lain mukaisesta asemasta. Myös EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä keskusrikospoliisi suorittaisi luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinniottamisen jälkeen luovuttamisasiaa koskevan selvityksen (21 §). Yleisen luovuttamislain 15 §:n mukaan kyseistä keskusrikospoliisin suorittamaa selvitystä kutsutaan tutkinnaksi, mutta asiallisesti nämä toimet vastaisivat pitkälti toisiaan.

Verrattuna voimassaolevaan menettelyyn poliisin asema muuttuisi siltä osin, että luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöönottoa koskevassa käräjäoikeuden käsittelyssä säilöönoton voimassapitämistä koskevan vaatimuksen esittäisi aina syyttäjä (EU-luovuttamislain 18 §). Esityksen mukaan kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä luovutettavaksi pyydetyn säilöönottamista koskevan päätöksen, mutta tämän jälkeen asia siirtyisi syyttäjän vastuulle (EU-luovuttamislain 17 §). Tämä poikkeaa voimassaolevan yleisen luovuttamislain 19 ja 20 §:n ja pakkokeinolain mukaisesta sääntelystä, jonka mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies esittää käräjäoikeudessa säilössäpidon voimassapitämistä koskevan vaatimuksen. Poikkeaminen on katsottu perustelluksi erityisesti siitä syystä, että syyttäjällä olisi keskeinen asema EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä. Muilta osin esityksessä ehdotettu luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinniottamista ja säilössäpitämistä koskeva sääntely pääpiirteissään vastaisi voimassaolevan lain mukaista menettelyä.

Menettelyn osalta keskeinen muutos olisi myös se, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä luovuttamismenettelyssä siirryttäisiin niin sanottuun yksivaiheiseen menettelyyn. Voimassaolevan menettelyn mukaan luovuttamista pyytävä jäsenvaltio ensin esittää etsittyä henkilöä, jonka olinpaikkaa ei tiedetä, koskevan väliaikaista säilöönottoa koskevan pyynnön. EU:n jäsenvaltioiden välillä tällainen pyyntö esitetään pääsääntöisesti Schengenin yleissopimuksen 95 artiklan mukaisella ilmoituksella Schengenin tietojärjestelmässä (SIS). Schengenin yleissopimuksen 64 artiklan mukaan kyseinen ilmoitus vastaa niin sanottua väliaikaista säilöönottoa koskevaa pyyntöä. Ilmoitus käytännössä vastaa Interpolin järjestelmässä esitettyä kansainvälistä etsintäkuulutusta.
Tällaisen pyynnön perusteella luovutettavaksi etsitty henkilö voidaan ottaa kiinni. Tämän jälkeen luovuttamista pyytävän jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on toimittanut erillisen luovuttamispyynnön, jonka on tullut sisältää se oikeudellinen päätös, jonka perusteella luovuttamista pyydetään. EU:n jäsenvaltioiden välisessä voimassaolevassa niin sanotussa yksinkertaistetussa luovuttamismenettelyssä erillisen luovuttamispyynnön toimittaminen ei ole ollut tarpeellista, jos riittävät tiedot on saatu jo aikaisemmassa vaiheessa.

EU-luovuttamislain 13 ja 14 § sisältäisivät luovuttamispyynnön toimittamistapaa, sisältöä ja muotoa koskevat vaatimukset. Säännösten mukaan EU:n jäsenvaltioiden välisessä luovuttamismenettelyssä esitettäisiin vain yksi pyyntö, joka sisältäisi sekä säilöönottoa että luovuttamista koskevan pyynnön. Pyyntö toimitettaisiin yleensä Schengenin tietojärjestelmän välityksellä ja pyynnön tulisi sisältää ainoastaan maininta oikeudellisesta päätöksestä, johon pyyntö perustuu. Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnettaisiin, pyyntö voitaisiin toimittaa suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle.

Keskusrikospoliisilla olisi keskeinen asema pyyntöjen välittämisessä, sillä sen yhteydessä toimii Schengenin tietojärjestelmän kansallinen tietojärjestelmäyksikkö (SIRENE). Esityksen mukaan keskusrikospoliisilla tulisi olla tieto kaikista Suomessa vireillä olevista EU-luovuttamislain mukaisista asioista.

Keskeistä uudistuksessa olisi myös määräaikojen noudattaminen, koska puitepäätöksen tarkoituksena on merkittävästi nopeuttaa jäsenvaltioiden välistä menettelyä. Lainvoimainen luovuttamispäätös tulisi tehdä 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta.

EU-luovuttamislaki sisältäisi säännöksiä myös toisesta jäsenvaltiosta olevan henkilön luovuttamisesta Suomeen. Jos luovuttamista Suomeen pyydettäisiin syytetoimenpiteitä varten, olisi käsiteltävässä asiassa toimivaltainen syyttäjä toimivaltainen tekemään pyynnön (54 §). Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat pyynnöt olisi toimivaltainen esittämään rikosseuraamusvirasto.

Luovuttamisen aineellisten edellytysten osalta keskeisin uudistus olisi, että Suomen kansalaisia tulisi EU-luovuttamislain mukaan luovuttaa EU:n jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin muitakin henkilöitä. Yleisen luovuttamislain 2 §:n 2 momentin mukaan EU:n jäsenvaltioihin voidaan rajoitetusti luovuttaa Suomen kansalaisia. Rajoituksena ensinnäkin on, että luovuttaminen voi tapahtua vain oikeudenkäyntiä varten. Näin ollen luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten ei ole mahdollista. Lisäksi luovuttaminen on mahdollista vain vakavista rikoksista eli rikoksista, joista voisi Suomen lain mukaan seurata vähintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Myöskään poliittisesta rikoksesta taikka rikoksesta, joka on tehty Suomessa tai Suomen alueeseen rinnastettavassa paikassa, ei voida luovuttaa Suomen kansalaista. Kyseinen 2 momentti ehdotetaan esityksessä kumottavaksi, eikä EU-luovuttamislaki sisältäisi vastaavia Suomen kansalaisen luovuttamista koskevia rajoituksia. Esityksen Suomen kansalaisten luovuttamista koskevat ratkaisut perustuvat puitepäätökseen, joka ei mahdollista muunlaista asemaa omille kansalaisille.

Vaikka EU-luovuttamislaki asettaa Suomen kansalaiset samaan asemaan kuin muut henkilöt, on laissa tiettyjä kansalaisia koskevia erityissäännöksiä, jotka puitepäätös sallii. EU-luovuttamislain 5 §:n 4 kohdan mukaan tilanteissa, joissa luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen, joka haluaa suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa, tulee luovuttamisesta kieltäytyä. Säännös soveltuu myös Suomessa pysyvästi asuviin henkilöihin. Jos luovuttamisesta tällä perusteella kieltäydytään, pyynnön perusteena oleva vapausrangaistus tulisi suorittaa Suomessa.

EU-luovuttamislain 8 §:n mukaan tilanteissa, joissa Suomen kansalainen luovutetaan syytetoimenpiteitä varten toiseen jäsenvaltioon, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, jos luovutettavaksi pyydetty sitä pyytää, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että se välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palauttaa luovutetun Suomeen suorittamaan pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta. Säännös vastaa esityksessä kumottavaksi ehdotetun yleisen luovuttamislain 12 §:n 2 momentin sisältöä.

Keskeistä luovuttamisen aineellisten edellytysten osalta myös olisi, että EU-luovuttamislaki ei sisältäisi poliittisia rikoksia eikä sotilasrikoksia koskevaa kieltäytymisperustetta. Puitepäätös ei mahdollista tällaisten perusteiden asettamista, sillä puitepäätös sisältää säännökset kaikista niistä perusteista, joiden nojalla luovuttamisesta voidaan kieltäytyä. EU:n jäsenvaltioiden välillä ei voitaisi myöskään enää soveltaa yleisen luovuttamislain 8 §:n mukaista kieltäytymisperustetta, jonka mukaan luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos luovuttaminen henkilön ikään, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin seikkoihin katsoen taikka erityisiin olosuhteisiin nähden olisi inhimillisistä syistä kohtuutonta.

EU-luovuttamislain 5 § sisältäisi säännökset ehdottomista kieltäytymisperusteista eli perusteista, joiden ollessa olemassa luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä. Nämä perusteet koskisivat ensin-

näkin yleistä armahdusta (1 kohta) sekä luovutettavaksi pyydetyn ikää (3 kohta). Lisäksi luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa tai jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisesti tuomittu samasta teosta (2 kohta). Mainittua 1 kohtaa vastaavaa kieltäytymisperustetta ei sisälly yleiseen luovuttamislakiin ja 2 kohtaa koskeva kieltäytymisperuste on laajempi kuin yleisen luovuttamislain 10 §, joka mahdollistaa luovuttamisesta kieltäytymisen vain Suomessa annettujen tuomioiden perusteella. Mainitut 1- 3 kohdan kieltäytymisperusteet ovat myös puitepäätöksen mukaan ehdottomia kieltäytymisperusteita. Muut 5 §:n kieltäytymisperusteet ovat puitepäätöksen mukaan harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita, jotka on esityksessä kuitenkin katsottu tarpeelliseksi tietyin rajoituksin sisällyttää ne ehdottomiin kieltäytymisperusteisiin. Kyseiset 4 - 6 kohdan kieltäytymisperusteet koskevat edellä mainittua Suomen kansalaisen tai Suomessa pysyvästi asuvan henkilön luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, Suomessa tehtyjä tekoja sekä Suomen kansalaisen tekemiä vanhentuneita tekoja. Lisäksi 5 §:n 7 kohtaan ehdotetaan otettavaksi kieltäytymisperuste, josta puitepäätös ei sisällä suoranaisia säännöksiä. Kyseisen perusteen nojalla luovuttamisesta tulisi muun muassa kieltäytyä, jos olisi perusteltua syytä epäillä, että henkilö joutuisi ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi.

EU-luovuttamislain 2 ja 3 §:ssä säädettäisiin luovuttamisen yleisistä edellytyksistä. Jos luovuttamista pyydetään syytetoimenpiteitä varten luovuttamiseen suostuttaisiin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Lain säännös merkitsee luovuttamiskelpoisen rikoksen rangaistavuutta koskevan kynnyksen laskemista. Yleisen luovuttamislain 4 §:n 2 momentin mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioon voidaan luovuttaa sellaisesta rikoksesta, josta Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta ja josta pyynnön esittäneen valtion lain mukaan saattaa seurata vapausrangaistus, jonka enimmäisaika on vähintään vuosi. Säännöstä voidaan soveltaa vain henkilöihin, jotka eivät ole Suomen kansalaisia. Esityksen mukaan mainittu yleisen luovuttamislain säännös kumottaisiin. EU-luovuttamislain 2 § edellyttäisi, että pyynnön perusteena oleva teko olisi Suomen lain mukaan rikos, eikä edellytyksenä olisi voimassaolevan lain mukaisesti, että Suomessa teosta voisi seurata vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus. Esityksessä ehdotetaan, että myös yleisen luovuttamislain 4 §:n 3 momentti kumottaisiin. Kyseinen säännös mahdollistaa muun kuin Suomen kansalaisen luovuttamisen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä vuonna 1996 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta salahankkeesta tai yhteenliittäytymisestä, vaikka teko ei ole Suomen lain mukaan rangaistava.

Myös EU-luovuttamislaissa vaatimuksesta, jonka mukaan pyynnön perusteena olevan teon tulee olla Suomen lain mukaan rikos, on joiltain osin luovuttu. Luopumisen voidaan katsoa olevan laajempi kuin edellä mainitussa yleisen luovuttamislain 4 §:n 3 momentissa. EU-luovuttamislain 3 §:n 1 momentin mukaan luovuttamiseen suostutaan riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentissa mainittu ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Pykälän 2 momentti sisältää luettelon 32 rikoksesta tai rikostyypistä. Jos pykälässä säädetyt edellytykset täyttyisivät, tulisi luovuttamiseen suostua, vaikka pyynnön perusteena oleva teko ei olisi Suomen lain mukaan rikos. Käytännössä lähes kaikki 3 §:ssä tarkoitetut teot olisivat kuitenkin Suomen lain mukaan rikoksia. Mahdollista kuitenkin on, että 3 §:n edellytykset täyttyisivät sellaisten tekojen osalta, jotka eivät ole Suomessa rikoksia.

Kuten edellä on todettu, puitepäätöksen mukaan jäsenvaltiot voivat jatkaa niiden välillä voimassaolleiden järjestelyjen soveltamista, jos niiden avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäätöksen sisältöä ja jos ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat puitepäätöksen luovuttamismenettelyjä. Suomella on voimassa tällainen pohjoismaiseen luovuttamislakiin perustuva järjestely suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan.

Pääsääntöisesti pohjoismainen menettely on sellainen, että lähes kaikissa tapauksissa se on suotuisampi kuin puitepäätöksen mukainen menettely. Tilanteet, joissa näin ei olisi, liittyvät erityisesti omien kansalaisten asemaan, poliittisiin rikoksiin sekä tiettyihin menettelysäännöksiin. Koska pohjoismainen menettely on pääsääntöisesti tehokkaampi menettely kuin puitepäätöksen mukainen menettely, Suomi, Tanska ja Ruotsi ovat yhdessä päättäneet jatkaa pohjoismaisen luovuttamislain soveltamista välissään suhteissa. Suomi onkin 6 marraskuuta 2002 jättänyt neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jossa todetaan, että Tanska, Suomi ja Ruotsi tulevat jatkamaan keskinäisissä suhteissaan voimassaolevan yhdenmukaisen lainsäädännön soveltamista siltä osin kuin se syventää tai laajentaa puitepäätöksen sisältöä taikka entisestään yksinkertaistaa tai muuten helpottaa etsittyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä. Ruotsi ja Tanska ovat jättäneet vastaavanlaiset ilmoitukset.

Koska pohjoismainen menettely ei kuitenkaan kaikilta osin ole yhtä pitkälle menevä kuin puitepäätös, pohjoismaiden kesken on sovittu siitä, että yhdenmukaisia pohjoismaisia luovuttamislakeja tullaan kehittämään niin, että ne kokonaisuudessaan menevät pidemmälle kuin puitepäätöksen mukainen järjestelmä. Pohjoismaiden kesken on kuitenkin tultu siihen tulokseen, että tätä tarkistamista ei voida tehdä sellaisessa aikataulussa, että uusi järjestelmä olisi voimassa 1 päivänä tammikuuta 2004.

Esityksessä ehdotetaan, että siihen asti kunnes pohjoismaisten luovuttamislakien säännökset on saatu tarkistettua kaikilta osin puitepäätöksen vaatimuksia vastaaviksi, sovellettaisiin Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa EU-luovuttamislain säännöksiä niissä tilanteissa, joissa sen säännökset mahdollistavat luovuttamisen, vaikka pohjoismainen luovuttamislaki ei tätä mahdollistaisi. Esityksen mukaan Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa kuitenkin pääsääntöisesti sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia. Jos yksittäisessä tapauksessa henkilön luovuttaminen ei olisi mahdollista pohjoismaisen luovuttamislain mukaan, siirrettäisiin asia käsiteltäväksi EU-luovuttamislain mukaisessa järjestyksessä (pohjoismaisen luovuttamislain 9a §). Tämä ei kuitenkaan sulkisi pois mahdollisuutta soveltaa alusta alkaen EU-luovuttamislain mukaista menettelyä. Pohjoismaisen luovuttamislain 21 §:n 4 momentissa olisi vastaavat säännökset tilanteista, joissa pyydetään lupaa henkilön edelleen luovuttamiselle tai henkilön syyttämiseksi muista kuin luovuttamispyynnössä tarkoitetuista rikoksista.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Muiden EU:n jäsenvaltioiden ja Suomen välisen luovuttamisasioita koskevan päätöksenteon siirtäminen käräjäoikeuksiin ei tulisi merkittävästi lisäämään käräjäoikeuksien työmäärää, sillä muiden EU:n jäsenvaltioiden ja Suomen välisiä luovuttamistapauksia on vuosittain ollut vähäinen määrä. Sama voidaan todeta menettelyyn osallistuvien syyttäjien osalta.

Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välisiä yleisen luovuttamislain nojalla käsiteltyjä luovuttamistapauksia ollut vuosittain noin kymmenen. Näistä valtaosassa Suomi on esittänyt toiselle jäsenvaltiolle pyynnön henkilön luovuttamisesta Suomeen. Suomelle ei ole esitetty yhtään Suomen kansalaisen toiseen jäsenvaltioon luovuttamista koskevaa pyyntöä. Ihmisten lisääntynyt liikkuvuus Euroopan unionin alueella saattaa kuitenkin aiheuttaa tapausten lisääntymistä tulevaisuudessa. Myös se, että luovuttamisen edellytyksiä EU:n jäsenvaltioiden välillä helpotetaan ja sallitaan yleisesti omien kansalaisten luovuttaminen, tulee todennäköisimmin lisäämään pyyntöjen määrää tulevaisuudessa. Tapausten nykyisellä määrällä käräjäoikeuksien ja syyttäjien työn ei kuitenkaan voida katsoa merkittävästi lisääntyvän.

Esityksellä olisi taloudellisia vaikutuksia lähinnä siten, että toimivaltaisten käräjäoikeuksien henkilöstöä ja toimivaltaisia syyttäjiä olisi koulutettava niille EU-luovuttamislaissa annettuihin uusiin tehtäviin. Koulutuksen tulisi olla suhteellisen laajaa, koska kyse on kyseisille viranomaisille annetuista pääosin täysin uusista tehtävistä. Koulutus voisi kuitenkin kohdistua suhteelliseen pieneen henkilömäärään, sillä EU-luovuttamislain tehtävät on tarkoitus keskittää kuudelle paikkakunnalle. Myös keskusrikospoliisin henkilöstön kouluttaminen aiheuttaisi kuluja.

Esitys saattaa lisäksi edellyttää joiltain osin Schengenin tietojärjestelmän uudistamista, joka voi aiheuttaa kuluja sisäasianministeriön hallinnon alalle.

5.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Kuten edellä on todettu, esitys vaikuttaisi oikeusministeriön ja käräjäoikeuksien väliseen tehtävienjakoon, sillä EU:n jäsenvaltioiden osalta luovuttamisasioita koskeva päätöksenteko siirtyisi oikeusministeriöstä Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeuksille. Käräjäoikeuksien päätöksistä voitaisiin valittaa korkeimpaan oikeuteen, jolle siis myös siirtyisi päätösvaltaa oikeusministeriöltä.

Oikeusministeriön tehtävien voidaan katsoa tältä osin vähentyvän, mutta oikeusministeriölle tulisi uusia lähinnä toimivaltaisten viranomaisten neuvontaan liittyviä tehtäviä. Oikeusministeriö myös toimisi tarvittaessa keskusviranomaisena suhteissa toisiin jäsenvaltioihin.

Myös toimivaltaisille syyttäjille siirtyisi tehtäviä, jotka aikaisemmin ovat olleet oikeusministeriön tai keskusrikospoliisin hoidossa. Tämä mitä ilmeisimmin aiheuttaa syyttäjien työn uudelleen järjestelyä. Myös Valtakunnansyyttäjänviraston ohjaustehtävät todennäköisesti lisääntyvät.

Esitys joiltain osin lisäisi keskusrikospoliisin yhteydessä toimivan SIRENE-toimiston tehtäviä, sillä toimiston kautta tultaisiin välittämään pääosa EU-luovuttamislain mukaisista pyynnöistä. Toimistossa pidettäisiin myöskin kirjaa kaikista Suomessa vireillä olevista EU-luovuttamislain mukaisista pyynnöistä.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Valmistelun aikana on saatu lausunnot [ ].

Puitepäätöksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 66/2001 vp sekä lisäksi täydentäviä tietoja asian käsittelystä Euroopan unionissa. Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon 42/2001 vp ja lakivaliokunta lausunnon 21/2001 vp.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitykseen liittyy hallituksen esitys xx/2003, joka on tarkoitus antaa [samanaikaisesti tämän esityksen kanssa]. Kyseisessä esityksessä ehdotetaan perustuslain 9 §:n 3 momentin sanamuodon muuttamista siten, että se vastaa myös tässä esityksessä ehdotettua Suomen kansalaisen luovuttamista koskevaa oikeustilaa. Esityksessä ehdotettu perustuslain sanamuodon muutos mahdollistaa tämän esityksen hyväksymisen tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala*. Pykälä sisältäisi lain soveltamisalaa koskevan säännöksen. Lain nojalla voitaisiin Suomessa oleskeleva henkilö luovuttaa Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva henkilö pyytää luovutettavaksi Suomeen.

Luovuttamismenettelyä voitaisiin käyttää joko syytetoimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Lain soveltamisalaan ei siis kuuluisi henkilön siirtäminen toiseen jäsenvaltioon pelkästään esitutkinnassa tapahtuvaa kuulemista varten, vaan lain soveltaminen edellyttäisi, että syyttäjä on harkinnut, että asiassa on edellytykset syytteen nostamiselle.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohtaan.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle ei olisi suljettu niitä pohjoismaita, jotka ovat myös Euroopan unionin jäsenvaltioita eli Ruotsia ja Tanskaa. Kuten yleisperusteluissa on esitetty, esityksen mukaan Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa ensisijaisesti sovellettaisiin pohjoismaista luovuttamislakia. Jos yksittäisessä tapauksessa henkilön luovuttaminen ei olisi mahdollista pohjoismaisen luovuttamislain mukaan, siirtäisi sisäasiainministeriö asian lain 9 a §:n mukaan käsiteltäväksi tämän lain mukaisessa järjestyksessä. Tämä ei sulkisi pois mahdollisuutta soveltaa alusta alkaen EU-luovuttamislain mukaista menettelyä esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa Ruotsin tai Tanskan toimivaltainen viranomainen olisi pyytänyt asian käsittelyä tässä järjestyksessä. EU-luovuttamislakia voitaisiin soveltaa Suomen sekä Ruotsin tai Tanskan välisiin luovuttamistapauksiin myös sellaisissa tilanteissa, joissa varsinainen luovuttaminen on jo tapahtunut pohjoismaisen luovuttamislain nojalla.

Puitepäätöksen 33 artiklan 2 kohdan mukaan puitepäätöstä sovelletaan Gibraltariin.

Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

Yleiset edellytykset

2 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuuden täyttyessä.* Pykälässä säädettäisiin luovuttamisen yleisistä edellytyksistä eli siitä, mitkä rikokset olisivat luovuttamiskelpoisia. Lisäksi pykälästä ilmenisi, että toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntöön olisi velvollisuus suostua. Edellytyksenä pyynnön hyväksymiselle luonnollisesti olisi, että pyyntö täyttäisi laissa asetetut edellytykset ja että lain mukaisia kieltäytymisperusteita ei tulisi soveltaa.

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin luovuttamiskelpoiset rikokset syytetoimenpiteitä varten tehtyjen pyyntöjen osalta. Momentin mukaan luovuttamiseen suostuttaisiin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään vuoden vapausrangaistus. Toisen jäsenvaltion pyynnössä ilmoitettaisiin tämän edellytyksen täyttymisestä. Lähtökohtaisesti Suomessa luovuttamisesta päättävä viranomainen eli tuomioistuin ei tutkisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön sisältöä, vaan toisen jäsenvaltion ilmoitukseen luotettaisiin. Jos syntyisi epäilys ilmoituksen oikeellisuudesta, voisi tuomioistuin kuitenkin tutkia asian. Tuomioistuin voisi siis tutkia sen, voiko pyynnön perusteena olevasta rikoksesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan seurata pykälässä tarkoitettu vapausrangaistus.

Lisäedellytyksenä luovuttamiselle olisi, että pyynnön perusteena oleva teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Riittävää siis olisi, että teko on Suomen lain mukaan rangaistava. Rangaistuksen ankaruudelle ei olisi asetettu mitään kynnystä, joten myös sakkorangaistus olisi riittävä, jotta teko olisi Suomen lainsäädännön mukaan luovuttamiskelpoinen.

Pykälän *2 momentissa* määriteltäisiin luovuttamiskelpoiset rikokset vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten tehtyjen pyyntöjen osalta. Momentin mukaan jos henkilö olisi tuomittu vapausrangaistukseen, luovuttamiseen suostuttaisiin, jos tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus. Keskeistä olisi, että nimenomaan tuomitun seuraamuksen pituus olisi vähintään neljä kuukautta. Pyyntö tulisi siis hyväksyä, vaikka kärsimättä oleva rangaistus olisi lyhyempi kuin neljä kuukautta, kunhan tuomittu seuraamus olisi säädetyn pituinen.

Luovuttamiselle olisi lisäksi vastaava lisäedellytys kuin 1 momentissa eli pyynnön perusteena olevan teon tulisi olla tai olla Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

Vapausrangaistusten täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta pyynnön perusteena olevalle teolle ei olisi asetettu muita vaatimuksia. Teon ei siis tulisi olla pyynnön esittäneessäkään jäsenvaltiossa rangaistava tietyn tasoisena, vaan riittäisi, teosta olisi tuomittu vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 2 artiklan 1 ja 4 kohtaan sekä 4 artiklan 1 kohtaan. Puitepäätöksessä ei käytetä pykälässä käytettyä käsitettä vapausrangaistus, vaan vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide. Esityksen mukaan vapausrangaistuksen käsitteellä voidaan kattaa nämä molemmat käsitteet. Vuonna 1957 tehdyn rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan yleissopimuksen 25 artikla sisältää turvaamistoimenpiteen määritelmän, jonka voidaan katsoa selventävän myös puitepäätöksessä käytettyä käsitettä. Määritelmän mu-

kaan yleissopimuksessa sanalla turvaamistoimenpide tarkoitetaan jokaista vapaudenriiston sisältävää toimenpidettä, jonka rikostuomioistuin on määrännyt rangaistustuomion lisäksi tai sijasta.

3 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta.* Pykälän mukaan tietyt teot olisivat luovuttamiskelpoisia, vaikka ne eivät olisi Suomen lain mukaan rikoksia.

Pykälän *1 momentin* mukaan luovuttamiseen suostuttaisiin riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, jos teko olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan pykälän 2 momentissa mainittu ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi luettelon 32 rikoksesta tai rikostyypistä. Jos pyynnön perusteena oleva teko olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan joku luettelossa mainituista teoista ja lisäksi teosta olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan säädetty vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus, tulisi luovuttamiseen suostua riippumatta siitä, onko teko Suomessa rikos. Käytännössä pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomainen ilmoittaisi pyynnössään, että pyynnön perusteena oleva teko olisi tietty luetteloon sisältyvä rikos ja että siitä voi seurata vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Lähtökohtaisesti tuomioistuin ei tutkisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön sisältöä, vaan toisen jäsenvaltion ilmoitukseen luotettaisiin. Tuomioistuimen ei siis myöskään tarvitsisi tutkia, onko teko Suomessa rikos. Jos syntyisi epäilys ilmoituksen oikeellisuudesta, voisi tuomioistuin kuitenkin tutkia asian. Tuomioistuin voisi siis ensinnäkin tutkia, voiko pyynnön perusteena olevasta rikoksesta toisessa jäsenvaltiossa seurata pykälässä tarkoitettu seuraamus, joka mahdollistaa luovuttamisen. Siltä osin kuuluuko pyynnön perusteena oleva teko 2 momentin listaan, tuomioistuin voisi puuttua vain selviin virheisiin, sillä käsitteet ovat osin laajoja ja tulkinnanvaraisia. Käytännössä tuomioistuin voisi puuttua vain tilanteisiin, joissa ilmoitettu teonkuvaus ei selvästikään voisi vastata listaan sisältyvää rikosta.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohtaan. Pykälän 2 momentissa oleva lista sisältyy puitepäätöksen säännökseen. Toisen jäsenvaltion ilmoittaessa pyynnön perusteena olevan teon sisältyvän listaan, tulee tuomioistuimen myös ottaa huomioon, että puitepäätös on hyväksytty kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä, joten myös erikieliset käännökset voivat aiheuttaa pieniä eroja käsitteiden tulkinnassa.

Suurin osa puitepäätöksen listaan sisältyvistä teoista on Suomen lain mukaan rikoksia. Vaikka tuomioistuin ei soveltaessaan pykälän säännöksiä joutuisi tutkimaan, onko teko Suomessa rikos, käytännössä näin olisi lähes poikkeuksetta.

Sillä, mitkä rikokset Suomen lainsäädännössä vastaavat listassa tarkoitettuja rikoksia, on erityistä merkitystä Suomen viranomaisten itse esittäessä luovuttamispyynnön toiselle jäsenvaltiolle. Pyynnön esittämistä koskeva 52 §:n 3 momentti sisältää viittauksen 2 momentin listaan. Sellaisia listassa tarkoitettuja rikoksia, joiden osalta myös edellytetty vähintään kolmen vuoden vapausrangaistuksen kynnys ylittyy, voisivat Suomessa olla ainakin seuraavat rikoslaissa rangaistaviksi säädetyt teot, edellyttäen, että listassa teoille mahdollisesti asetetut lisäedellytykset täyttyisivät:
- 34a luvun 1 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset, 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten valmistelu, 3 §:n terroristiryhmän johtaminen, 4 §:n terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 5 §:n terrorismin rahoittaminen,
- 20 luvun 6 ja 7 §:n lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevat rikokset,
- 50 luvun 2 §:n törkeä huumausainerikos,

- 11 luvun 7a §:n kemiallisen aseen kiellon rikkominen ja 7b §:n biologisen aseen kiellon rikkominen sekä 34 luvun 6 §:n ydinräjähderikos,
- 16 luvun 14 ja 14a §:n sekä 40 luvun 2 ja 4 §:n lahjusrikokset,
- 36 luvun 2 §:n sekä 29 luvun 2 ja 6 §:n sekä 37 luvun 9 §:n petosrikokset,
- 32 luvun 8 §:n törkeä rahanpesu,
- 37 luvun 1 ja 2 §:n rahanväärennysrikokset,
- 38 luvun 4 ja 6 §:n tieto- ja viestintärikokset,
- 48 luvun 2 §:n törkeä ympäristön turmeleminen,
- 21 luvun 1 - 4 ja 6 §:n henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset,
- 25 luvun 2 - 4 §:n vapauteen kohdistuvat rikokset,
- 11 luvun 6 ja 7 §:n joukkotuhontaa koskevat rikokset sekä 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu sotaan yllyttäminen,
- 28 luvun 2 §:n törkeä varkaus ja 31 luvun 2 §:n törkeä ryöstö,
- 32 luvun 2 ja 3 §:n kätkemisrikokset,
- 16 luvun 7 §:n rekisterimerkintärikos, 36 luvun 7 §:n törkeä kiskonta ja 51 luvun 4 §:n törkeä kurssin väärentäminen,
- 31 luvun 1 ja 2 §:n ryöstö sekä 4 §:n törkeä kiristys,
- 33 luvun 2 §:n törkeä väärennys,
- 34 luvun 7 §:n törkeä dopingrikos,
- 20 luvun 1 - 3 §:n seksuaalirikokset,
- 34 luvun 1 - 3 §:n tuhotyö,
- 11 luvun 1 ja 2 §:n sodankäyntirikokset, 4 ja 5 §:n ihmisoikeuksien loukkaamista koskevat rikokset sekä 6 ja 7 §:n joukkotuhontaa koskevat rikokset,
- 43 luvun 11 §:n aluksen kaappaus ja
- 34 luvun 1 - 3 §:n tuhotyö.

4 §. *Liitännäiset rikokset.* Pykälä sisältäisi yleisen luovuttamislain 4 §:n 5 momenttia sisällöllisesti vastaavan säännöksen, jonka mukaan jos luovuttamispyyntö käsittäisi useita tekoja ja 2 tai 3 §:n edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen lain mukaan rikoksia.

Säännös on katsottu perustelluksi, vaikka puitepäätös ei sisällä vastaavaa säännöstä. Tarkoituksenmukaiseksi ei siis ole katsottu, että EU:n jäsenvaltioita koskeva lainsäädäntö olisi tältä osin rajoittuneempi kuin muita valtioita koskeva lainsäädäntö. Koska puitepäätös ei sisällä asiaa koskevaa säännöstä, sitä ei ole kirjoitettu velvoittavaan muotoon.

Pykälällä olisi suhteellisen rajoittunut merkitys, sillä puitepäätöksessä ja siten myös ehdotetun lain 2 §:n mukaan luovuttamiselle asetettu kynnys on alhainen. Pykälällä olisi merkitystä lähinnä tilanteissa, joissa toisen jäsenvaltion pyyntö sisältäisi tekoja, joista pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa voisi seurata alle vuoden vapausrangaistus. Riittävää olisi, että yksi pyynnön perusteena olevista teoista täyttäisi joko 2 tai 3 §:n edellytykset, jotta kaikkien tekojen osalta voitaisiin suostua luovuttamiseen. Säännöksellä olisi merkitystä myös ehdotetun lain 50 §:n soveltamisessa.

Kieltäytymisperusteet

5 §. *Ehdottomat kieltäytymisperusteet.* Pykälä sisältäisi säännökset ehdottomista kieltäytymisperusteista. Kieltäytymisperusteen ehdottomuus merkitsisi sitä, että luovuttamisesta olisi kieltäydyttävä, jos pykälässä tarkoitettu kieltäytymisperuste olisi olemassa.

Pykälän *1 kohdan* mukaan henkilön luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa perustuslain 105 §:n 2 momentin mukaisesti lailla säädetty yleinen armahdus. Edellytyksenä olisi lisäksi, että tekoon voitaisiin rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia. Kyseinen säännös perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohtaan. Yleisessä luovuttamislaissa ei ole vastaavaa säännöstä, mutta vastaava säännös sisältyy eurooppalaiseen luovuttamissopimukseen liittyvään toisen lisäpöytäkirjan 4 artiklaan, unionin vuoden 1996 luovuttamissopimuksen 9 artiklaan ja Schengenin yleissopimuksen 62 artiklan 2 kohtaan, jotka ovat Suomessa lakina voimassa. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta olisi tapaus, jossa Suomessa olisi lailla säädetty yleinen armahdus ja luovutettavaksi pyydettyä henkilöä olisi voitu syyttää Suomessa esimerkiksi siksi, että hän on Suomen kansalainen tai teko olisi tehty Suomessa.

Ehdotetulla säännöksellä ei ole vaikutusta perustuslain 105 §:n 1 momentissa tarkoitettuun presidentin oikeuteen myöntää armahdus yksittäistapauksessa.

Pykälän *2 kohdan* mukaan luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa samasta teosta lainvoimaisesti tuomittu. Lisäksi edellytyksenä olisi, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

Kyseessä oleva kieltäytymisperuste koskee niin sanottua ne bis in idem –sääntöä. Ehdotettu säännös perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohtaan. Jotta samassa asiassa annetulla tuomiolla olisi säännöksessä tarkoitettu vaikutus, edellytetään, että tuomio on lainvoimainen. Tuomion lopputuloksella ei olisi vaikutusta, vaan tuomion vaikutus olisi sama sekä vapauttavan että langettavan tuomion osalta.

Säännös antaisi laajemman ne bis in idem –suojan kuin yleinen luovuttamislaki. Yleisen luovuttamislain 10 §:n 1 momentin mukaan luovuttamisesta kieltäydytään vain, jos pyynnössä tarkoitetusta rikoksesta on Suomessa annettu tuomio. Pykälä laajentaisi ne bis in idem –suojan myös muissa jäsenvaltioissa annettuihin tuomioihin.

Säännöksen sisältö olisi syytä ottaa huomioon vain, jos tuomioistuimella olisi käytettävissään asiaa koskeva tieto. Luovutettavaksi pyydetyn tulisi siis itse vedota ne bis in idem –sääntöön ja tarvittaessa esittää asiasta riittävä selvitys, ellei asia muuten olisi tuomioistuimen tai syyttäjän tiedossa. Syyttäjällä ja tuomioistuimella ei siis olisi aktiivista velvollisuutta selvittää asiaa. Tilanteessa, jossa luovutettavaksi pyydetyn henkilön väitteen johdosta tai muusta syystä syntyy perusteltu epäilys samaa asiaa koskevan tuomion olemassaolosta, on kuitenkin perusteltua, että syyttäjä pyrkii tarkistamaan väitteen todenperäisyyden, sillä varsinkin tilanteessa, jossa väitetty tuomio on annettu toisessa jäsenvaltiossa, ovat viranomaisten tiedonhankintamahdollisuudet huomattavasti tehokkaammat kuin luovutettavaksi pyydetyn henkilön.

Schengenin yleissopimuksen III osaston 3 luku sisältää ne bis in idem -sääntöön liittyviä määräyksiä. Kyseisen luvun määräykset velvoittavat siinä mainituin poikkeuksin yleissopimuksen osapuolet ottamaan rikosoikeudenkäynnissä huomioon toisessa jäsenvaltiossa samassa asiassa annetun tuomion ja tuomion negatiivisen oikeusvoimavaikutuksen pääsäännöstä poikettaessa vähentämään tuomittavasta seuraamuksesta toisessa jäsenvaltiossa kärsityn vapaudenmenetysajan.

Säännöksen soveltamisen lisäedellytyksenä olisi, että jos henkilö on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Lisäedellytyksen tavoitteena on rikosvastuun toteutumisen varmistaminen. Tilanteessa, jossa henkilö olisi onnistunut välttämään tuomitun rangaistuksen suorittamisen, saattaa olla tarpeen, että toinen jäsenvaltio käsittelee asian uudelleen, jotta henkilö voidaan saattaa vastuuseen teostaan. Esimerkkinä tällaisesta voidaan mainita tilanne, jossa kolmas jäsenvaltio on tuominnut henkilön luovuttamista Suomelta pyytäneen valtion kansalaisen, mutta henkilö on onnistunut välttämään rangaistuksen täytäntöönpanon pakenemalla esimerkiksi Suomeen. Jos henkilön kotivaltio kuitenkin haluaa henkilön suorittavan rangaistuksen jossain jäsenvaltiossa, mutta tuomion antanut kolmas valtio ei pyydä henkilöä luovutettavaksi rangaistustaan kärsimään, tai ole muuten asiassa aktiivinen, on uusi samaa asiaa koskeva tuomio käytännössä rikosvastuun toteuttamisen edellytys.

Pykälän *3 kohdan* mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty ei pyynnön perusteena olevan teon tehdessään olisi täyttänyt viittätoista vuotta. Rikoslain 3 luvun 1 §:n mukaan viittätoista vuotta nuoremman lapsen teko on jätettävä rankaisematta. Säännös perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohtaan.

Pykälän *4 kohdan* mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen tai asuu Suomessa pysyvästi ja haluaa suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa. Jos luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, vapausrangaistus olisi pantava täytäntöön Suomessa.

Säännös merkitsee sitä, että Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle henkilölle toisessa jäsenvaltiossa määrätty lain soveltamisalaan kuuluva vapausrangaistus on pantava täytäntöön, ellei ehdotetun lain jokin muu säännös mahdollista luovuttamisesta kieltäytymistä. Säännös jättää luovutettavaksi pyydetylle henkilölle harkintavallan siitä, haluaako hän suorittaa seuraamuksen Suomessa vai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Tilanteessa, jossa Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva ei suostuisi toisessa jäsenvaltiossa tuomitun seuraamuksen täytäntöönpanoon Suomessa, olisi Suomella velvollisuus luovuttaa hänet pyynnön esittäneeseen jäsenvaltioon.

Säännös perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohtaan. Puitepäätöksessä kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen, mutta esityksessä on katsottu perustelluksi, että se olisi ehdoton. Tämä tarkoittaa, että niissä tilanteissa, joissa Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö ilmoittaa haluavansa suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa, luovuttamisesta olisi aina kieltäydyttävä, eikä tuomioistuimella olisi asiassa harkintavaltaa. Puitepäätös sallisi vastaavan kieltäytymisperusteen käytön myös Suomessa oleskelevien henkilöiden osalta. Esityksessä ei ole kuitenkaan katsottu perustelluksi, että oleskelua Suomessa olisi syytä ottaa edes harkinnanvaraiseksi kieltäytymisperusteeksi. Tämä tarkoittaa, että Suomessa oleskelevat henkilöt luovutettaisiin aina, jos heidän luovuttamistaan pyydettäisiin vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, eikä muita perusteita kieltäytyä luovuttamisesta olisi. Suomessa oleskelun ottaminen harkinnanvaraiseksi kieltäytymisperusteeksi tarkoittaisi, että kenellä tahansa Suomessa oleskelevalla henkilöllä olisi mahdollisuus suorittaa toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus Suomessa.

Kuten edellä on todettu, jos luovuttamisesta kieltäydyttäisiin kohdassa mainitulla perusteella, pyynnön perusteena oleva vapausrangaistus olisi tällöin pantava täytäntöön Suomessa. Puitepäätöksen edellytysten mukaisesti täytäntöönpanoon olisi pykälän mukaan velvollisuus. Rangaistus pantaisiin täytäntöönpanoon noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Täytäntöönpanoa koskevat säännökset sisältyisivät ensinnäkin lakiin kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoi-

keudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa. Myös laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa saattaisi tulla sovellettavaksi.

Puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohdan mukaan sen jäsenvaltion, jossa rangaistus pantaisiin täytäntöön tulisi antaa sitoumus rangaistuksen täytäntöönpanosta. Toimivaltainen viranomainen tällaisen sitoumuksen antamiseen olisi oikeusministeriö, sillä se päättää vieraassa valtiossa tuomittujen vapausrangaistusten täytäntöönpanosta Suomessa. Oikeusministeriö voisi siis tarvittaessa antaa tällaisen sitoumuksen.

Pykälän *5 kohta* koskee niin sanottua alueperiaatetta. Sen mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsottaisiin rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi joko kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja pykälässä asetetut lisäedellytykset täyttyisivät.

Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 7 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan harkinnanvaraisena kieltäytymisperusteena voidaan pitää sitä, että teko on tehty pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion alueella. Esityksessä on kuitenkin katsottu perustelluksi, että kyseinen kieltäytymisperuste on ehdoton, kuitenkin siten, että siihen on lisätty pykälässä asetetut lisäedellytykset. Pykälässä määriteltyjen tilanteiden on katsottu olevan sellaisia, että luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä.

Edellä mainituissa tilanteissa luovuttamisesta tulisi kohdan a luetelmakohdan mukaan kieltäytyä ensinnäkin, jos teko tai sitä vastaava teko ei olisi Suomessa rangaistava. Vaikka puitepäätöksellä luovutaan kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen listarikosten osalta, ei kaksoisrangaistavuuden edellyttäminen tässä mainituissa tilanteissa ole rinnastettavissa yleiseen kaksoisrangaistavuuden edellyttämiseen. Tässä yhteydessä kaksoisrangaistavuudella ainoastaan rajataan puitepäätöksen sallimaa kaikkiin tilanteisiin sovellettavaa alueperiaatetta.

Kohdan b luetelmakohdan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä 5 kohdassa tarkoitetuin tavoin Suomen alueella tehtyjen tekojen osalta, jos lisäksi rikos olisi Suomen lain mukaan vanhentunut tai rangaistusta ei voitaisi enää panna täytäntöön. Säännös on perusteltu muun muassa sen vuoksi, ettei vieras valtio voisi käynnistää rikosprosessia esimerkiksi Suomessa tehdyn rikoksen osalta sen jälkeen, kun rikos on Suomen lain mukaan katsottava vanhentuneeksi. Ei ole perusteltua, että vieraan valtion sallittaisiin edellä mainituin tavoin puuttua Suomen rikoslainsäädännön vanhentumisaikoihin.

Kohdan c luetelmakohdan mukaan 5 kohdassa tarkoitetuin tavoin Suomen alueella tehtyjen tekojen osalta tulisi kieltäytyä myös, jos olisi tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa. Näin ollen vaikka muut alakohdat eivät tulisikaan sovellettaviksi, tulisi luovuttamisesta kieltäytyä tällä perusteella. Asia saattaisi olla tarkoituksenmukaisempaa käsitellä Suomessa, esimerkiksi jos kyseessä olisi Suomen kansalainen, jolloin asian käsittelyä saattaa helpottaa, jos sekä syytetyllä että tuomioistuimella on yhteinen kieli. Toisaalta ehdotettu säännös tarkoittaisi myös sitä, että henkilö voitaisiin säännöksestä huolimatta luovuttaa toiseen jäsenvaltioon, jos asian käsittely siellä olisi tarkoituksenmukaisempaa, vaikka teko voitaisiinkin katsoa tehdyksi myös Suomessa. Tämä koskisi myös Suomen kansalaisia. Esimerkiksi teon ollessa osa suurempaa rikoskokonaisuutta saattaa olla perusteltua käsitellä asia luovuttamista pyytäneessä jäsenvaltiossa, jossa esimerkiksi todistajat ja asian muu aineisto on paremmin käytettävissä.

Pykälän *6 kohdan* mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos syyteoikeus on Suomessa vanhentunut tai tuomittu rangaistus on rauennut ja tekoon voitaisiin soveltaa rikoslain 1 luvun mukaan Suomen lakia. Lisäedellytyksenä on, että luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen.

Säännös perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 4 kohtaan. Puitepäätöksessä tarkoitettu kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen, mutta esityksessä on katsottu, että kyseessä tulisi olla ehdoton kieltäytymisperuste. Tämän takia 6 kohdassa puitepäätöksen sisältämää säännöstä on kuitenkin rajoitettu siten, että se koskee vain omia kansalaisia. Tämä on perusteltua siksi, että Suomen rikosoikeudellinen toimivalta on varsin laaja, eikä kaikissa tilanteissa ole tarkoituksenmukaista kieltäytyä luovuttamisesta syyteoikeuden vanhentumisen vuoksi, jos Suomen liittymä rikokseen on vähäinen. Esimerkkinä tilanteesta, jossa ehdotettu säännös voisi tulla sovellettavaksi voitaisiin mainita tilanne, jossa toinen jäsenvaltio pyytäisi luovutettavaksi Suomen kansalaista, joka olisi kyseisessä jäsenvaltiossa tehnyt rikoksen. Tällöin Suomella olisi esimerkiksi rikoslain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetuin tavoin niin sanotun aktiivisen persoonallisuusperiaatteen nojalla toimivalta käsitellä asia myös itse ja näin ollen luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos syyteoikeus olisi Suomen lain mukaan vanhentunut kyseisen rikoksen osalta. Sen sijaan tämän kieltäytymisperusteen ulkopuolelle rajautuisi esimerkiksi tilanne, jossa toinen jäsenvaltio pyytää omaa kansalaistaan luovutettavaksi kyseisen jäsenvaltion alueella suomalaista oikeushenkilöä vastaan tehdystä rikoksesta, vaikka syyteoikeus Suomen lain mukaan olisikin vanhentunut.

Ehdotettu säännös poikkeaa pykälän 5 kohdan alueperiaatetta koskevasta vanhentumissääntelystä sikäli, että edellä mainitussa 5 kohdassa luovuttamisesta on kieltäydyttävä, jos teko on tehty Suomen alueella tai siihen rinnastettavassa paikassa. Pykälän 6 kohdassa luovuttamisesta kieltäytyminen vanhentumisperusteella kattaisi muut tilanteet, joissa Suomella on rikoslain 1 luvun mukaan rikosoikeudellinen toimivalta, edellyttäen, että luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen.

Pykälän *7 kohdan* mukaan ehdottomana kieltäytymisperusteena olisi se, että on perusteltua syytä epäillä, että henkilö joutuisi alkuperänsä, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisensa, uskontonsa, vakaumuksensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka luovutettavaksi pyydetyn voidaan perustellusti olettaa joutuvan ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi.

Puitepäätöksen kieltäytymisperusteita koskevat 4 ja 5 artiklat eivät sisällä nimenomaisesti tällaista määräystä. Säännös voidaan kuitenkin johtaa puitepäätöksen muista määräyksistä sekä Suomen ihmisoikeusvelvoitteista, jotka ovat voimassa myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisissa luovuttamismenettelyissä. Kyseessä olisi säännös, joka tulisi käyttöön äärimmäisen harvoissa tilanteissa ja jonka soveltamisessa olisi noudatettava varovaisuutta. Säännöksen käytön edellytyksenä tulisi olla perusteltu ja objektiivinen epäily henkeä tai vapautta uhkaavasta tai muusta vainosta taikka henkilön perus- ja ihmisoikeuksien loukkaamisesta. Lähtökohtana on, että luovuttamista pyytävä Euroopan unionin jäsenvaltio on velvollinen noudattamaan ihmisoikeuksia ja vastaa sopimusrikkomuksistaan viime kädessä Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimessa.

Säännös voidaan perustaa muun muassa puitepäätöksen 1 artiklaan. Artiklan 3 kohdassa todetaan, että puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Kyseisen 6 artiklan 1 kohdassa todetaan, että unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien- ja perusvapauksien kunnioittamiseen sekä oikeusvaltion periaatteisiin. Kyseisen

artiklan 2 kohdassa todetaan lisäksi, että unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä. Luonnollista on, että myös Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimen käytäntö on otettava huomioon määriteltäessä ihmisoikeuksien sisältöä.

Säännöksen sisältö perustuu myös puitepäätöksen johdannon 12 ja 13 kohtiin. Johdannon 12 kohdan mukaan puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Johdannon 12 kohdassa todetaan, että puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisensa perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa. Lisäksi kohdan 12 toisen kappaleen mukaan puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntöönsä sisältyviä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa tiedotusvälineissä koskevia säännöksiä.

Edellä mainittujen lisäksi johdannon 13 kohdassa todetaan, että henkilöitä ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa heitä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

Pykälän 7 kohdan alussa on lueteltu perusteita, joiden johdosta vallitseva perusteltu epäilys henkeä tai vapautta uhkaavan tai muun vainon mahdollisuudesta olisi kieltäytymisperuste. Kyseisessä kohdassa on nimenomaisesti mainittu alkuperä, uskonto, vakaumus ja poliittinen mielipide, jotka lienevät yleisimmin esiintyviä syitä vainolle. Alkuperällä tarkoitetaan lähinnä etnistä alkuperää. Lisäksi mainitut. Kohdassa mainittu tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen on tarkoitettu yleiskäsitteeksi, jonka on katsottava tarkoittavan esimerkiksi perustuslain yhdenvertaisuutta koskevassa 6 §:ssä tarkoitetuista seikoista lähinnä sukupuolta ja kieltä sekä puitepäätöksen johdannon 12 kohdassa tarkoitettuja rotua, kansallisuutta ja sukupuolista suuntautumista. Vaikka puitepäätöksen johdannon 12 kohta lähtee siitä, että on riittävää, että joku edellä mainituista syistä voi vahingoittaa henkilön asemaa, on kuitenkin katsottava olevan tarkoituksenmukaista, että tämänkaltaisen kieltäytymisperusteen edellytyksenä on henkeä tai vapauttaa uhkaava tai muu vaino. Kyseisenlainen sanamuoto on yleisen luovuttamislain 7 §:ssä.

Tämän lisäksi 7 kohdan loppuosan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä myöskin, jos luovutettavaksi pyydetyn voidaan perustellusti olettaa joutuvan ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi. Tässäkin tarkoitetuilla perusteilla kieltäytymistä tulisi käyttää vain äärimmäisissä tapauksissa ottaen huomioon, että kyseessä on henkilöiden luovuttaminen Euroopan unionin sisällä. Selvää on, että henkilön oikeus elämään sekä kidutuksen ja ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kielto on katettu tällä sanamuodolla.

Kaikkia perustuslaissa turvattujen oikeuksien loukkauksen mahdollisuutta ei ole voitu nimenomaisesti ottaa kieltäytymisperusteeksi, sillä puitepäätöksen johdannossa on valtiosääntöön sisältyvien oikeuksien osalta mainittu nimenomaisesti vain oikeudenmukainen oikeudenkäynti, yhdistymisvapaus, lehdistönvapaus ja ilmaisunvapaus muissa tiedotusvälineissä. Tämän vuoksi

7 kohdan loppuosassa mainitaan perustuslakiin perustuvina oikeuksina vain perustuslain 21 §:ssä tarkoitettu oikeusturva, sekä perustuslain 12 ja 13 §:ssä tarkoitettu sananvapaus ja yhdistymisvapaus. Viimeksi mainittujen sisällyttäminen säännökseen on perusteltua esimerkiksi sellaisia äärimmäisiä tilanteita varten, joissa jokin jäsenvaltio tulkitsisi jonkun yhdistyksen toimintaan osallistumisen tai mielipiteen ilmaisemisen terrorismiksi.

6 §. *Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.* Pykälässä säädettäisiin harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Harkinnanvaraisuus merkitsee sitä, että vaikka muodolliset perusteet kieltäytymisperusteen soveltamiselle olisivat olemassa, luovuttamisesta ei ole velvollisuutta kieltäytyä, vaan kieltäytyminen on tuomioistuimen harkinnassa.

Pykälän *1 kohdan* mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä samasta teosta kuin joka on pyynnön perusteena. Säännös vastaa puitepäätöksen 4 artiklan 2 kohtaa. Peruste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että tietyissä tilanteissa saattaa olla kieltäytymisperusteen olemassaolosta huolimatta perusteltua luovuttaa henkilö. Vaikka asia olisi Suomessa vireillä, se voisi olla tarkoituksenmukaisinta käsitellä luovuttamispyynnön esittäneessä valtiossa. Tilanne voi olla tällainen esimerkiksi laajempien rikossarjojen yhteydessä, jossa Suomessa käsiteltävä asia voi muodostaa vain osan. Asia saattaa olla tarkoituksenmukaisempaa käsitellä toisessa valtiossa myös tilanteissa, joissa todisteet ja asianomistajat ovat pyynnön esittäneessä valtiossa. Koska ihmiset liikkuvat Euroopan unionissa yhä vapaammin, tulevat sellaiset tilanteet todennäköisesti yleistymään, joissa useilla jäsenvaltioilla on toimivalta käsitellä asia. Tällaisissa tilanteissa on perusteltua käydä oikeudenkäynti siellä, missä se on tarkoituksenmukaisinta. On myös epäillyn oikeusturvan kannalta perusteltua, että asian käsittely perustuu parhaisiin mahdollisiin todisteisiin. Tällä palvellaan myös Suomen lainkäytön keskeisiä periaatteita, joiden mukaan käsittelyn tulisi olla mahdollisimman suullinen, välitön ja keskitetty.

Pykälän *2 kohdan* mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myöskin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta olisi Suomessa päätetty jättää syyte nostamatta tai nostetusta syytteestä olisi luovuttu. Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 3 kohtaan. Käytännössä kohta kattaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 ja 8 §:n syyttämättäjättämisperusteiden lisäksi myös esimerkiksi kyseisen lain 1 luvun 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytteen peruuttamisen. Ehdotettu kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että kaikissa kohdan tarkoittamissa tilanteissa luovuttamisesta ei ole tarpeen kieltäytyä. Luovuttamisesta olisi syytä kieltäytyä vain tilanteissa, joissa Suomessakaan ei enää syyttäjän toimesta nostettaisi asiassa syytettä. Harkinnan olisi käytännössä syytä olla rinnasteinen sen tilanteen kanssa, jossa asiasta olisi tehty Suomessa syyttämättäjättämispäätös ja harkinnassa olisi asian avaaminen uudelleen. Käytännössä harkinnassa olisi syytä pitäytyä niissä perusteissa, joilla syyttäjäviranomainen voi ottaa asian uudelleen käsittelyyn. Näin ollen se, että asianomistaja voisi tietyissä tilanteissa hyvinkin pitkän ajan kuluttua käyttää oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n mukaista toissijaista syyteoikeuttaan ei olisi syytä olla perusteena sille, ettei luovuttamisesta ehdotetun momentin perusteella voitaisi kieltäytyä.

Säännöksen harkinnanvaraisuudesta johtuen luovuttamiseen voitaisiin siten suostua tilanteessa, jossa Suomessa syyttämättäjättämispäätös on tehty esimerkiksi näytön puutteen vuoksi, mutta toisessa jäsenvaltiossa on asiaa koskevaa uutta näyttöä pyynnön perusteena olevasta rikoksesta.

Pykälän *3 kohdan* mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myöskin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on jossain jäsenvaltiossa annettu muu lopullinen päätös kuin tuomio, joka estäisi syytteen nostamisen. Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 3 kohtaan. Kohdassa tar-

koitetulla säännöllä katettaisiin muut tilanteet kuin ne, joissa on annettu lopullinen tuomio. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tilanteet, joissa toisessa jäsenvaltiossa on päätetty jättää syyte nostamatta tai siitä on luovuttu tavalla, joka esimerkiksi kyseisessä jäsenvaltiossa estäisi syytteen nostamisen myöhemmin. Rikoslain 1 luvun 13 §:n mukaan vain ulkomaisilla tuomioilla on vaikutusta Suomessa nostettavaan syytteeseen. Puitepäätös mahdollistaa kuitenkin myös muiden päätösten kuin tuomioiden huomioimisen. Lisäksi myös muille toisessa jäsenvaltiossa annetuille lopullisille päätöksille kuin tuomioille tullee Schengenin yleissopimuksen 54 artiklan perusteella antaa ne bis in idem –vaikutus.

Kohdan mukaisella perusteella luovuttamisesta olisi syytä kieltäytyä vain sikäli kuin edellä mainitusta muusta päätöksestä on käytettävissä tietoa ja asiasta tehtäisiin väite luovuttamisasiaa koskevassa käsittelyssä.

Pykälän *4 kohdan* mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myös, jos luovutettavaksi pyydetty on jossakin muussa kuin Euroopan unioniin kuuluvassa valtiossa lainvoimaisesti tuomittu samasta teosta. Tilanteessa, jossa henkilö on tuomittu rangaistukseen, on säännön soveltamisen edellytyksenä, että henkilö on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan. Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 5 kohtaan. Kyseinen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste on sisällöllisesti lähes samanlainen kuin edellä 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettu ne bis in idem –sääntöä koskeva ehdoton kieltäytymisperuste. Erona on vain se, että ehdotetussa 4 kohdassa kyse on muussa kuin Suomessa tai jossain Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetusta tuomiosta. Näin ollen edellä 5 §:n 2 kohdan perusteluissa esitetty voidaan pääosin ottaa huomioon myös tämän säännöksen osalta. On selvää, että myös tämän säännöksen osalta vieraassa valtiossa annettu tuomio otettaisiin huomioon vain, jos tuomioistuimella olisi asiaa koskeva tieto käytettävissään.

Kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että kolmansien maiden oikeusjärjestelmien taso ja ratkaisujen perusteet saattavat vaihdella. Jos kolmannessa valtiossa annettu tuomio perustuisi esimerkiksi niin sanottuun näytösoikeudenkäyntiin, ei luovuttamisesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon olisi syytä kieltäytyä. Luovuttamisesta ei olisi myöskään syytä kieltäytyä, jos kyseessä on luovuttamista pyytävän jäsenvaltion kannalta vastaava tilanne, jossa Suomessa voitaisiin rikoslain 1 luvun 13 §:n nojalla nostaa syyte, vaikka samasta teosta olisi jo annettu tuomio vieraassa valtiossa.

Ehdotettu säännös laajentaisi suhteessa EU:n jäsenvaltioihin yleisen luovuttamislain antamaa ne bis in idem –suojaa vielä siitäkin mitä 5 §:n 2 kohdassa ehdotetaan. Yleisen luovuttamislain 10 §:n 1 momentin mukaan luovuttamisesta kieltäydytään vain, jos pyynnössä tarkoitetusta rikoksesta on Suomessa annettu tuomio. Pykälä laajentaisi ne bis in idem –suojan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lisäksi missä tahansa muussa valtiossa annettuihin tuomioihin.

Pykälän *5 kohdan* mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty pyynnön esittäneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä siihen Suomessa vastaavassa tilanteessa voitaisi rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia. Kohta vastaa puitepäätöksen 4 artiklan 7 kohdan b alakohtaa. Esimerkkinä tällaisista tilanteista olisi se, että luovuttamista pyytävä valtio perustaisi rikosoikeudellisen toimivaltansa sellaiseen liittymäkohtaan eli rikosoikeudellisen toimivallan periaatteeseen, jota vastaavaa toimivaltaperustetta ei rikoslain 1 luvussa olisi. Tilanne, jossa Suomi kieltäytyisi luovuttamasta tällä perusteella on lähinnä teoreettinen, sillä Suomen rikosoikeudellinen toimivalta on laaja. Lähinnä kyseeseen saattaisi tulla tilanne, jossa toinen jäsenvaltio olisi käyttänyt täysin rajoittamattomasti esimerkiksi universaaliperiaatetta rikosoikeudellisen toimivaltansa perusteena. Tällöinkään Suomen ei tulisi kieltäytyä

luovuttamisesta, vaikka luovuttamista pyytänyt jäsenvaltio olisi perustanut toimivaltansa universaaliperiaatteeseen, jos Suomessa voitaisiin vastaavassa tilanteessa soveltaa jotain muuta rikoslain 1 luvussa olevaa toimivaltaperustetta.

7 §. *Suostumus luovuttamiseen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, jos luovutettavaksi pyydetty olisi suostunut luovuttamiseensa.

Pykälä ei perustu puitepäätökseen, sillä siinä ei säädetä, mikä vaikutus luovutettavaksi pyydetyn antamalla suostumuksella on luovuttamisen aineellisiin edellytyksiin. Esityksessä on kuitenkin katsottu perustelluksi, että niissä tilanteissa, joissa luovutettavaksi pyydetty suostuu luovuttamiseensa, tuomioistuimen ei olisi syytä harkita luovuttamisen perusteita yhtä laajasti kuin tilanteissa, joissa luovutettavaksi pyydetty vastustaa luovuttamistaan. Perustelluksi on siis katsottu, että luovutettava voi suostumuksellaan luopua tietyistä ehdotetussa laissa luovuttamiselle asetetuista rajoituksista. Vaikka tällaisia rajoituksia ei olisi olemassa, luovutettavaksi pyydetyn suostuessa luovuttamiseen tuomioistuimella ei siis olisi velvollisuutta tutkia asiaa yhtä laajasti kuin siinä tapauksessa, että luovutettavaksi pyydetty vastustaisi luovuttamistaan. Ratkaisu on katsottu perustelluksi, sillä kyse olisi luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioihin, joiden oikeusjärjestelmiin Suomen viranomaiset voivat luottaa. Lisäksi menettely perustuisi luovutettavaksi pyydetyn omaan suostumukseen, joka tulisi lain 28 §:n mukaan antaa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa. Lisäksi käräjäoikeuden olisi ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle kyseisen suostumuksen merkitys. Luovutettavaksi pyydetylle olisi jo ehdotetun 21 §:n nojalla tehtävässsä selvityksessä ilmoitettava mahdollisuudesta suostua luovuttamiseen sekä selostettava suostumuksen merkitys.

Pykälän mukaan jos luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseensa, tulisi luovuttamisesta kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja olisi tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa. Kyseinen kieltäytymisperuste vastaisi ehdotetun 5 §:n 5 kohdan c luetelmakohtaa ja kyseessä olisi ehdoton kieltäytymisperuste. Luovutettavaksi pyydetyn suostuessa luovuttamiseen luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myös, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa syytteessä samasta teosta kuin joka on pyynnön perusteena. Kyseinen kieltäytymisperuste vastaisi ehdotetun 6 §:n 1 kohtaa ja kysessä olisi harkinnanvarainen kieltäytymisperuste. Luovutettavaksi pyydetyn suostuessa luovuttamiseen tuomioistuimen tulisi siis ottaa 5 ja 6 §:ssä säädetyistä kieltäytymisperusteista huomioon vain pykälässä mainitut perusteet. Muiden kieltäytymisperusteiden soveltamista tuomioistuimen ei tarvitsisi harkita.

Vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseensa, tulisi tuomioistuimen silti harkita, täyttyvätkö ehdotettujen 2 ja 3 §:n luovuttamiselle asettamat yleiset edellytykset sekä muun muassa 8 - 10 §:ssä säädettyjen ehtojen soveltaminen. Vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseen, luovuttamisesta voitaisiin joutua kieltäytymään sillä perusteella, että samaa henkilöä on pyydetty luovutettavaksi myös toiseen valtioon. Lisäksi voisi olla mahdollista, että luovuttamista voitaisiin joutua lykkäämään ehdotetun 48 §:n perusteella.

Ehdot

8 §. *Luovutettavan palauttamista koskeva ehto.* Pykälän *1 momentin* mukaan, jos syytetoimenpiteitä varten luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen tai asuu Suomessa pysyvästi, luovuttamisen ehdoksi olisi asetettava, jos luovutettavaksi pyydetty sitä pyytää, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että se välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palauttaa

henkilön Suomeen suorittamaan pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta.

Säännös tarkoittaisi, että Suomen kansalaisella ja Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä olisi aina halutessaan oikeus palata Suomeen suorittamaan hänelle toisessa jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittu rangaistus. Vaikka puitepäätöksen lähtökohtana on, että jäsenvaltioiden omia kansalaisia tulee luovuttaa samoilla edellytyksillä kuin muitakin henkilöitä, sallii puitepäätös joiltakin osin kansalaisten erilaisen kohtelun. Jos pykälässä tarkoitettu luovutettavaksi pyydetty Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö pyytäisi 1 momentin mukaisesti tulla palautetuksi Suomeen, tulisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion antaa asiaa koskeva vakuutus. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 3 kohtaan, jossa ei kuitenkaan säännellä toisen jäsenvaltion antamasta vakuutuksesta. Vakuutuksen antaminen on kuitenkin katsottu perustelluksi, jotta ennen luovuttamista olisi selvää, että asetettavaa ehtoa noudatettaisiin.

Kun luovutettu olisi palautettu Suomeen, tulisi mahdollisesti tuomittu vapausrangaistus panna täytäntöön. Puitepäätöksen edellytysten mukaisesti täytäntöönpanoon olisi siis velvollisuus. Rangaistus pantaisiin täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Täytäntöönpanoa koskevat säännökset sisältyisivät ensinnäkin lakiin kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa. Myös laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa saattaisi tulla sovellettavaksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus olisi annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä. Kyseinen säännös ei perustu puitepäätökseen, mutta se on silti katsottu tarpeelliseksi menettelyn sujuvuuden takia. Vakuutus on luovuttamispäätökseen vaikuttava tieto, joka on oltava saatavilla ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

9 §. *Poissaolotuomiota koskeva ehto.* Pykälä koskisi tilanteita, joissa henkilön luovuttamista on pyydetty sellaisen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, joka on tuomittu vastaajan ollessa poissa asian käsittelystä, eikä tuomitulle ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun tuomioon johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa.

Pykälän *1 momentin* mukaan tällöin luovuttamisen ehdoksi olisi asetettava, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen siitä, että luovutettavaksi pyydetyllä henkilöllä on mahdollisuus asian uudelleen käsittelyyn kyseisessä jäsenvaltiossa ja olla paikalla asian käsittelyssä. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohtaan. Säännöksen mukaan mainittu vakuutus olisi annettava, jos henkilöä ei olisi henkilökohtaisesti haastettu taikka jos hänelle ei muuten henkilökohtaisesti olisi annettu tiedoksi oikeuskäsittelyn aikaa tai paikkaa. Se, että vakuutusta ei tarvitsisi antaa, edellyttää, että henkilö on henkilökohtaisesti saanut tiedon oikeuskäsittelystä. Tällä tarkoitetaan viranomaisen antamaa tietoa. Näin ollen, jos luovutettavaksi pyydetty ei ole saanut asiaa henkilökohtaisesti tiedoksi, olisi hänellä aina oltava oikeus uuteen oikeudenkäyntiin. Esimerkiksi kuuluttamalla toimitettu tiedoksianto ei olisi riittävä.

Jos henkilöllä olisi tämän pykälän nojalla oikeus uuteen oikeudenkäyntiin, myös luovutetun palauttamista koskeva 8 §:n säännös saattaisi tulla sovellettavaksi. Jos esimerkiksi Suomen kansalainen olisi tuomittu toisessa jäsenvaltiossa poissaolevana siten, että hänen edellytetään saavan uuden oikeudenkäynnin, voitaisiin luovuttamispäätökseen asettaa myös 8 §.n mukainen ehto siitä, että Suomen kansalainen tulee palauttaa Suomeen.

Pykälän *2 momentin* mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä. Kyseessä on vastaavanlainen säännös kuin ehdotetun 8 §:n 2 momentissa.

10 §. *Elinkautista rangaistusta koskeva ehto.* Pykälä koskisi tilanteita, joissa luovuttamispyynnön perusteena olevasta teosta voi seurata elinkautinen vapausrangaistus. Tällöin luovuttamisen ehdoksi voitaisiin asettaa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että tuomittua rangaistusta voidaan sen lainsäädännön tai oikeuskäytännön mukaan tarkistaa taikka siitä voidaan pyytää armahdusta.

Pykälässä tarkoitetun ehdon asettaminen olisi harkinnanvaraista toisin kuin 7 ja 8 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ehdon asettaminen tulisi kyseeseen lähinnä vain silloin, kun olisi tiedossa, että luovuttamista pyytävässä jäsenvaltiossa olisi käytössä elinkautinen vapausrangaistus, joka myös käytännössä merkitsisi huomattavan pitkää vapauden menetystä. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohtaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion 1 momentissa tarkoitettu vakuutus olisi annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä. Kyseessä on vastaavanlainen säännös kuin ehdotetun 7 ja 8 §:n 2 momentissa.

Toimivaltaiset viranomaiset

11 §. *Toimivaltaiset tuomioistuimet*. Pykälässä määriteltäisiin ne tuomioistuimet, jotka olisivat toimivaltaisia päättämään rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä siihen liittyvästä säilöönottamisesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan luovuttamisesta ja säilöönottamisesta päättäisivät momentissa luetellut kuuden hovioikeuspiirin käräjäoikeudet. Nämä olisivat Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeudet.

Esityksessä on katsottu perustelluksi keskittää luovuttamisasioita koskeva päätöksenteko näille tuomioistuimille. Suomessa luovuttamisasioita ei ole lukumääräisesti paljon, joten päätöksenteon keskittäminen mahdollistaa tiettyjen käräjäoikeuksien erikoistumisen luovuttamisasioihin.

Toimivaltainen käräjäoikeus tulisi määräytymään siten, että jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu tietyn hovioikeuden tuomiopiirin alueella, luovuttamisesta päättäisi pykälässä määritelty kyseisen hovioikeuspiirin käräjäoikeus.

Luovuttamiseen liittyvästä säilöönottamisesta päättäisi sama käräjäoikeus, joka päättää luovuttamisesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan erityisestä syystä luovuttamisesta voisi päättää myös muu kuin 1 momentissa mainittu käräjäoikeus. Tarpeelliseksi on katsottu, että säännöksessä sallittaisiin joustavuutta asian käsittelypaikan osalta. Erityisesti luovuttamismenettelyssä vaadittava nopeus saattaa käytännössä edellyttää poikkeuksellista käsittelypaikkaa.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 6 artiklaan, jonka mukaan oikeusviranomaisen tulee päättää eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Tämä tarkoittaa, että oikeusministeriö ei enää voi olla luovuttamisasioista päättävä viranomainen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välil-

lä. Esityksessä on katsottu perustelluksi, että Suomen osalta kyseiset viranomaiset olisivat pykälässä määritellyt käräjäoikeudet.

12 §. *Toimivaltaiset syyttäjät*. Pykälässä määriteltäisiin ne syyttäjät, jotka ovat toimivaltaisia hoitamaan ehdotetun lain mukaisia syyttäjäntehtäviä.

Pykälän *1 momentin* mukaan toimivaltaisia syyttäjiä olisivat Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeuksien tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Kyseiset syyttäjät olisivat toimivaltaisia oman tuomiopiirinsä käräjäoikeudessa. Tämän voidaan katsoa seuraavan kihlakunnansyyttäjistä annetun lain (195/1996) 6 §:stä, jossa säädetään syyttäjän toimivallasta käräjäoikeudessa. Pykälän mukaan käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat kihlakunnansyyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan syyttäjäntehtäviä asioissa, joissa käräjäoikeus on toimivaltainen.

Pykälän *2 momentin* mukaan erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voisi olla myös muu kuin 1 momentissa mainittu. Myös syyttäjien osalta on pidetty perusteltuna, että säännöksessä sallittaisiin joustavuutta.

Valtakunnansyyttäjänvirasto voisi antaa pykälää tarkempia määräyksiä toimivaltaisista syyttäjistä.

Pyynnön toimittaminen ja sisältö

13 §. *Yhteydenpitojärjestys*. Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä tavoin toisen jäsenvaltion viranomainen toimittaa säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön Suomeen.

Pykälän *1 momentin* mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimittaa säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön Schengenin tietojärjestelmään (SIS). SIS:llä olisi erittäin keskeinen asema pyyntöjen toimittamisessa. Tämä johtuu siitä, että tavanomaisessa tilanteessa viranomaiset eivät tietäisi, missä luovutettavaksi pyydetty henkilö on ja siksi pyyntö toimitettaisiin mainittuun tietojärjestelmään. Tavanomaisessa tilanteessa luovuttamisasia tulisi Suomessa vireille, kun luovutettavaksi pyydetty henkilö otettaisiin Suomessa kiinni SIS:ssä olevan pyynnön perusteella, jos henkilö tavataan täällä. SIS:ssä olevat pyynnöt ovat myös Suomen paikallispoliisin nähtävillä. Myös silloin kun henkilön olinpaikka tiedetään, SIS:n käyttö olisi mahdollista.

Suomessa Schengenin tietojärjestelmän kansallinen tietojärjestelmäyksikkö (SIRENE) sijaitsee keskusrikospoliisin yhteydessä. Näin ollen SIRENE-toimistolla on keskeinen asema pyyntöjen välittämisessä.

Kun pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomaiset eivät tietäisi, missä luovutettavaksi pyydetty henkilö on, henkilöstä olisi SIS-järjestelmään sisällytetyn pyynnön lisäksi todennäköisesti tehty myös kansainvälinen etsintäkuulutus eli väliaikaista säilöönottoa koskeva pyyntö Interpolin välityksellä. Jos henkilö saataisiin kiinni Suomessa, viranomaisten tulisi toimia SIS-järjestelmässä olevan pyynnön perusteella, sillä siihen sisältyvä pyyntö olisi tämän lain mukainen pyyntö, jolle EU:n jäsenvaltioiden välinen luovuttamismenettely perustuu.

Pykälän *2 momentin* mukaan jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnetaan, pyyntö voitaisiin toimittaa suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle. Tällainen tilanne olisi käytännössä harvinainen, sillä kuten edellä on todettu, luovuttamismenettely käytännössä alkaisi pääsään-

töisesti SIS-järjestelmässä olevan pyynnön perusteella tapahtuvasta henkilön kiinniotosta Suomessa. Pyyntö voitaisiin toimittaa syyttäjälle myös käytettävissä olevien kansainvälisten yhteistyökanavien välityksellä. Pyyntö voitaisiin siis toimittaa syyttäjälle hyvin joustavasti erilaisia käytettävissä olevia reittejä pitkin. Tällainen käytettävissä oleva reitti olisi ensinnäkin Interpol-kanava, joka käytännössä tarkoittaisi, että pyyntö toimitettaisiin syyttäjälle keskusrikospoliisin välityksellä. Myös 2 momentissa mainitussa tapauksessa pyyntö voitaisiin toimittaa SIS:n välityksellä eli keskusrikospoliisin yhteydessä sijaitsevan SIRENE-toimiston välityksellä. EU:n jäsenvaltioiden on tarkoitus ottaa käyttöön myös Euroopan oikeudellisen verkoston suojattu tietojärjestelmä, jota voitaisiin käyttää. Myös Eurojustilla voitaneen katsoa olevan toimivalta pyyntöjen välittämiseen.

Pyyntö tulisi toimittaa syyttäjälle, sillä puitepäätöksen 9 artikla edellyttää, että pyyntö toimitetaan täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle. Käytännössä, varsinkin tilanteissa, joissa pyyntö on ollut Schengenin tietojärjestelmässä, poliisiviranomainen voi kuitenkin ottaa henkilön kiinni ja päättää henkilön säilöönotosta sekä mahdollisesti aloittaa tässä laissa säädetyn selvityksen tekemisen, vaikka syyttäjällä ei olisi vielä tietoa pyynnöstä.

Säilöönottoa ja luovuttamista koskevat pyynnöt saapuisivat näin ollen Suomeen joko 1 momentin mukaisesti SIS:n välityksellä taikka 2 momentin mukaisesti syyttäjälle. Puitepäätöksen 7 artikla mahdollistaa lisäksi pyyntöjen lähettämisestä ja vastaanottamisesta huolehtivan keskusviranomaisen nimeämisen. Esityksen mukaan tällaisen keskusviranomaisen nimeäminen ei olisi Suomessa tarpeen, sillä käytännössä pyynnöt saapuisivat pääsääntöisesti SIS-järjestelmän kautta. Esityksessä on silti katsottu perustelluksi, että Suomi nimeäisi 7 artiklan mukaisesti keskusviranomaisen, joka olisi oikeusministeriö. Suomen ilmoituksessa kuitenkin tulisi selvennettäisiin, että oikeusministeriö toimisi keskusviranomaisena, johon toisen jäsenvaltion viranomainen voi ottaa yhteyttä eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvissä kysymyksissä. Tarvittaessa oikeusministeriö voisi myös vastaanottaa puitepäätöksen mukaisia pyyntöjä. Pyyntö voitaisiin siis toimittaa syyttäjälle myös oikeusministeriön välityksellä. Pääsääntöisesti pyynnöt siis kuitenkin toimitettaisiin muuta reittiä.

Jos pyyntö toimitettaisiin Suomeen muulle viranomaiselle kuin toimivaltaiselle syyttäjälle, tämän tulisi toimittaa pyyntö toimivaltaiselle syyttäjälle ja ilmoittaa tästä pyynnön lähettäneelle toisen jäsenvaltion viranomaiselle.

Pykälän *3 momentin* mukaan pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisin välityksellä, olisi syyttäjän tehtävä sille ilmoitus. Koska SIRENE-toimisto sijaitsee keskusrikospoliisin yhteydessä, esityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena, että keskusrikospoliisissa olisi tieto kaikista Suomessa vireillä olevista tämän lain mukaisista luovuttamisasioista. Tavoitteena on, että myös muut toimivaltaiset viranomaiset voisivat saada keskusrikospoliisista tiedon kaikista tietystä henkilöstä tehdyistä tämän lain mukaisista luovuttamispyynnöistä.

Schengenin yleissopimuksen 95 artiklassa määrätään niin sanotusta liputusmenettelystä, josta Suomessa vastaa SIRENE-toimisto. Puitepäätöksen 9 artiklan 3 kohdan voidaan katsoa tarkoittavan, että kyseinen menettely jää voimaan. Menettelyssä tarkistetaan, onko toisen jäsenvaltion tekemä 95 artiklan mukainen ilmoitus kansallisen lain mukainen. Ehdotetun lain tultua voimaan tarkistus koskisi sitä, onko pyyntö ehdotetun lain mukainen. Jos tarkistus tätä edellyttää, Suomen viranomaiset voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäätöksen 9 ja 10 artiklaan.

14 §. *Luovuttamispyynnön sisältö ja muoto.* Pykälän *1 momentti* sisältää säännökset siitä, mitä tietoja säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön tulee sisältää. Pykälän sisältö vastaa puitepäätöksen 8 artiklan sisältöä.

Puitepäätöksen mukainen luovuttamismenettely olisi yksivaiheinen ja siinä tehtäisiin vain yksi pyyntö, jonka sisältö tulisi olla pykälässä edellytetty. Menettelyssä ei siis tehtäisi nykykäytännön mukaisesti ensin väliaikaista säilöönottoa koskevaa pyyntöä ja sen jälkeen erillistä luovuttamispyyntöä, vaan yksi pyyntö, jonka voidaan katsoa sisältävän sekä väliaikaista säilöönottoa että luovuttamista koskevan pyynnön.

Pyynnön sisällön osalta keskeistä on, että momentin 3 kohdan mukaan pyyntöön ei tarvitse liittää sitä oikeudellista päätöstä tai tuomiota, johon pyyntö perustuu. Riittää, että pyyntö sisältää tiedon tällaisen päätöksen tai tuomion olemassaolosta. Puitepäätös ei tarkemmin määrittele, millainen päätös tai tuomio on riittävä pyynnön perusteeksi. Käytännössä tällainen päätös olisi syytttämistarkoituksessa tehtyjen pyyntöjen osalta vangitsemispäätös, kuten nykyisessäkin luovuttamismenettelyssä. Vapausrangaistusten täytäntöönpanon osalta kyseessä olisi täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

Pyyntö esitettäisiin pääsääntöisesti puitepäätöksen liitteenä olevan kaavakkeen muodossa. Kaavake sisältää yksityiskohtaisesti eriteltyinä kohdat kaikelle puitepäätöksen edellyttämälle tiedolle. Pyyntö voitaisiin esittää tosin myös vapaamuotoisesti käyttämättä kaavaketta.

Lakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi sisällyttää asiasta erityistä säännöstä, mutta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voisi täydentää pyyntöään. Pyynnön täydentäminen voisi käytännössä tapahtua usein silloin kun henkilö on otettu kiinni Suomessa ja luovuttamisasian käsittely varsinaisesti alkaisi. Pyyntö olisi yleensä sähköisessä muodossa Schengenin tietojärjestelmässä. Varsinkin puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltamisen alkaessa on mahdollista, että tietojärjestelmään ei saada sisällytettyä kaikkia puitepäätöksen edellyttämiä tietoja. Erityisesti tällaisessa tilanteessa pyynnön täydentäminen voi olla tarpeen. Schengenin yleissopimuksen 95 artiklan mukaisen SIS-ilmoituksen tekemiseen edellytettyjen tietojen ja puitepäätöksen edellyttämien tietojen välillä ei kuitenkaan ole merkittävää eroa. Pyyntöä voitaisiin täydentää myös esimerkiksi siten, että luovuttamista pyydettäisiin useampien tekojen perusteella. Vastaavasti Suomen toimivaltaiset viranomaiset voisivat pyytää lisätietoja, jos sitä pidettäisiin tarpeellisena.

Puitepäätöksen 9 artiklan 3 kohdan 2 alakohdassa on todettu, että siihen saakka kunnes SIS-järjestelmässä voidaan välittää kaikki puitepäätöksen edellyttämät tiedot, järjestelmässä oleva ilmoitus vastaa eurooppalaista pidätysmääräystä, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on asianmukaisesti vastaanottanut alkuperäisen pidätysmääräyksen. Tämä tarkoittaa, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaiset voivat toimia SIS-järjestelmässä olevan ilmoituksen perusteella, vaikka siinä ei olisi kaikkia puitepäätöksen mukaisia tietoja. Tämä tarkoittaa erityisesti henkilön kiinni- ja säilöönottoa. Edellytyksenä kuitenkin on, että ilmoitus sisältää SIS-ilmoituksen edellyttämät tiedot. Kuten edellä on todettu, näiden SIS-järjestelmässä olevan ilmoituksen ja puitepäätöksen mukaisen pyynnön edellyttämien tietojen välillä ei ole merkittävää eroa.

Pykälän *2 momentin* mukaan pyyntö voidaan tehdä kirjallisesti, sähköisenä viestinä tai muulla tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste. Kuten edellä on todettu, pyyntö olisi useimmiten Schengenin tietojärjestelmässä oleva sähköinen viesti, mutta myös muut toimittamistavat olisivat mahdollisia. Säännös perustuu puitepäätöksen 10 artiklan 4 kohtaan.

15 §. *Kieli ja käännökset*. Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä kielellä luovuttamispyyntö tulee Suomen toimivaltaisille viranomaisille esittää.

Pyyntö tulisi *1 momentin* mukaan tehdä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen olisi liitettävä käännös jollekin näistä kielistä.

Pykälän *2 momentin* mukaan pyyntö voitaisiin täyttää, vaikka se olisi tehty jollain muulla vieraalla kielellä kuin englannin kielellä, jollei pyynnön täyttämiselle ole muutoin estettä. Säännöksen tarkoituksena on, että Suomen viranomaiset voisivat joustavasti hyväksyä myös muilla kielillä tehtyjä pyyntöjä, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta.

Pykälän *3 momentissa* kuitenkin edellytettäisiin, että jos pyyntö on tehty muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, tulisi keskusrikospoliisin huolehtia pyynnön kääntämisestä. Pyynnön tulisi siis olla luovuttamismenettelyn alkaessa käytettävissä suomen tai ruotsin kielellä.

Suomi tulisi tekemään puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyisi pyynnöt virallisten kieltensä lisäksi myös englannin kielellä. Käytännössä SIS-järjestelmässä välitetyt pyynnöt tulisivat olemaan englanninkielisiä. Tämä tarkoittaa, että 3 momentin mukainen käännöstyö koskisi yleensä englanninkielisen asiakirjan kääntämistä suomen tai ruotsin kielelle. Jos Suomen toimivaltaiset viranomaiset olisivat 2 momentin mukaisesti hyväksyneet pyynnön muulla vieraalla kielellä kuin englannin kielellä, eli eivät vaatisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomaista kääntämään asiakirjaa suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, koskisi 3 momentissa tarkoitettu käännöstyö kääntämistä kyseisestä vieraasta kielestä suomen tai ruotsin kielelle. Käännöstyö tehtäisiin yleensä silloin kun luovutettavaksi pyydetty on saatu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa.

Kiinni- ja säilöönottaminen

16 §. *Kiinniottaminen*. Pykälässä säädettäisiin poliisimiehen oikeudesta ottaa kiinni luovutettavaksi pyydetty henkilö.

Pykälän *1 momentin* mukaan pääsääntönä olisi, että poliisimies saisi ottaa kiinni luovutettavaksi pyydetyn henkilön, joka on määrätty säilöönotettavaksi. Säilöönottamisesta säädettäisiin 17 §:ssä. Pääsääntöisesti poliisimies ei siis voisi ottaa luovutettavaksi pyydettyä henkilöä kiinni pelkän luovuttamispyynnön perusteella, vaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen olisi tullut tämän lisäksi määrätä henkilö säilöönotettavaksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan poliisimies saisi kuitenkin ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinni ilman säilöönottoa koskevaa päätöstäkin, jos luovuttamispyynnön täytäntöönpano voisi muuten vaarantua. Tarpeelliseksi on katsottu, että erityisesti tilanteissa, joissa voi olla paonvaara, poliisimiehellä tulisi olla oikeus suorittaa kiinniotto itsenäisesti. Kynnys poliisin itsenäiseen kiinniotto-oikeuteen olisi alhainen, sillä paonvaara ja siten luovuttamispyynnön täytäntöönpanon vaarantuminen olisivat todennäköisesti hyvin usein käsillä.

Kiinniottamisesta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään. Pakkokeinolain kiinniottoa koskevat säännökset sisältyvät 1 luvun 1 ja 2 §:ään. Näistä säännöksistä sovellettaisiin 2 §:n 2 momentin säännöksiä siitä, että poliisimiehen olisi ilmoitettava kiinniottamisesta viipymättä pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Tämän olisi 24 tunnin kuluessa

kiinniottamisesta päätettävä, onko kiinni otettu päästettävä vapaaksi vai otettava säilöön. Kiinniotetulle olisi myös heti ilmoitettava kiinniottamisen syy.

Pykälän *3 momentin* mukaan kiinniottamisesta olisi viipymättä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja toimivaltaiselle syyttäjälle.

17 §. *Säilöönottaminen*. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta ottaa luovutettavaksi pyydetty henkilö säilöön.

Pykälän *1 momentin* mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi päättää ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöönotto voisi tapahtua luovuttamisen varmistamiseksi. Luovutettavaksi pyydettyä ei olisi kuitenkaan velvollisuutta ottaa säilöön, vaan pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi harkita toimenpiteen tarpeellisuuden ottaen huomioon vallitsevat olosuhteet. Jos esitetty pyyntö olisi esimerkiksi hyvin puutteellinen ja näyttäisi todennäköisesti perusteettomalta, ei säilöönottoon tulisi ryhtyä. Käytännössä pääsääntö kuitenkin olisi, että luovutettavaksi pyydetty otettaisiin säilöön, sillä yleensä luovuttamisen varmistaminen tätä edellyttää.

Säilöönottamista koskevat asiakirjat olisi viipymättä toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Näihin asiakirjoihin kuuluisi myös säilöönottoa ja luovuttamista koskeva pyyntö, joka tulisi viimeistään tässä vaiheessa toimittaa toimivaltaiselle syyttäjälle. Toimivaltaisella syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:n mukaista toimivaltaista syyttäjää. Syyttäjä olisi saanut tiedon luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta mahdollisimman pian jo kiinnioton jälkeen. Saatuaan asiakirjat asianomaisen syyttäjän tulisi päättää, pitääkö hän säilöönottamisen voimassa. Jos hän päättää pitää päätöksen voimassa, hänen olisi ilmoitettava säilöönottamisesta toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Kun syyttäjälle toimitettaisiin säilöönottoa koskevat asiakirjat, siirtyisi asian hoitaminen hänen vastuulleen.

Esityksessä on valittu vaihtoehto, jonka mukaan kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä säilöönottamista koskevan päätöksen, mutta tämän jälkeen asia siirtyisi syyttäjän vastuulle. Perusteltuna on ensinnäkin pidetty, että kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä säilöönottoa koskevan päätöksen, koska sääntelyn tarkoituksena on, että 24 tunnin kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta olisi päätettävä, onko kiinni otettu päästettävä vapaaksi vai otettava säilöön. Tällaiset päätökset pystytään tekemään nopeammin saman organisaation sisällä ja poliisilla on riittävä päivystysjärjestelmä päätösten tekemiseen myös viikonloppuisin.

Toisaalta perusteltuna on pidetty, että säilöönottoa koskevan päätöksen tekemisen jälkeen asia siirtyisi kokonaan syyttäjän vastuulle. Menettely poikkeaa pakkokeinolain mukaisesta sääntelystä. Poikkeaminen on kuitenkin katsottu perustelluksi, sillä syyttäjällä on ehdotetussa luovuttamismenettelyssä keskeisempi asema kuin esitutkinnassa, jota johtaa tutkinnanjohtaja. Esityksen mukaan syyttäjä vastaa luovuttamisasian valmistelusta ennen asian viemistä käräjäoikeuden päätettäväksi. Tämän takia on perusteltua, että syyttäjä vastaa myös säilöönottoasian käsittelystä. Edellä mainituin perustein ehdotetun 18 §:n mukaan syyttäjä vastaisi säilössäpitoasian esittämisestä myös käräjäoikeudessa. Koska kyseessä on nopeaksi tarkoitettu menettely, on tarkoituksenmukaisena pidetty, että keskeisessä asemassa oleva syyttäjä on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa menettelyssä mukana. Käytännössä yksinkertaisten tapausten osalta koko asiaa koskeva selvitys voitaisiin esittää yhdessä istunnossa, jossa voitaisiin siis käsitellä sekä säilöönottoasia että luovuttamista koskeva pääasia. Myös tämän johdosta perusteltuna on pidetty, että syyttäjällä on keskeinen asema myös säilöönottoasian hoitamisessa. Ehdotetun 18 §:n mukaan säilöönottoasia tulisi käsitellä käräjäoikeudessa viimeistään neljän vuorokauden kuluessa

kiinniottamisesta. Vaikka syyttäjien päivystysjärjestelmä ei ole yhtä kattava kuin poliisin, on kyseisen määräajan noudattaminen mahdollista, vaikka luovutettava saataisiin kiinni viikonloppuna. Syyttäjille ei ole tarkoitus luoda uutta päivystysjärjestelmää, sillä luovuttamistapauksia on Suomessa vähäinen määrä.

Pykälän *2 momentin* mukaan jos syyttäjä saisi tietää luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta ennen säilöönottamista koskevan päätöksen tekemistä, syyttäjä voisi ottaa päätettäväkseen kysymyksen säilöönottamisesta. Ehdotetun 16 §:n 3 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta olisi viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Jos kyseinen ilmoitus ehdittäisiin tehdä ennen säilöönottamista koskevan päätöksen tekemistä, olisi syyttäjällä mahdollisuus ottaa päätös tehtäväkseen. Myös niissä tilanteissa, joissa luovuttamispyyntö olisi toimitettu suoraan syyttäjälle, syyttäjä voisi tehdä itse säilöönottopäätöksen. Käytännössä luovuttamisasiat tulisivat kuitenkin vireille siten, että poliisi ottaisi kiinni luovutettavaksi pyydetyn henkilön SIS-tietojärjestelmässä olevan pyynnön perusteella. Näissä tilanteissa käytännössä poliisiviranomainen myös tekisi säilöönottoa koskevan päätöksen.

Pykälän *3 momentin* mukaan säilössä pitämisestä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä tutkintavankeudesta on säädetty.

Pykälän *4 momentin* mukaan säilöönoton sijasta voitaisiin käyttää matkustuskieltoa. Matkustuskiellosta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään ja mitä tässä laissa säädetään säilöön ottamisesta.

Säännös perustuu puitepäätöksen 12 artiklaan.

18 §. *Säilöönottamisen voimassapitäminen*. Pykälässä säädettäisiin säilöönottoasian käsittelystä käräjäoikeudessa.

Pykälän *1 momentin* mukaan saatuaan ilmoituksen säilöönottamisesta käräjäoikeuden olisi otettava asia käsiteltäväkseen viipymättä. Asian käsittelyssä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisvaatimuksen käsittelystä. Viittaus pakkokeinolakiin tarkoittaisi, että menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin pakkokeinolain 1 luvun vangitsemista koskevia säännöksiä. Viittauksesta huolimatta säännöksessä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi erityisesti todeta pakkokeinolain 1 luvun 14 §:n sisältöä vastaavasti, että käräjäoikeuden on otettava asia käsiteltäväkseen viimeistään neljän vuorokauden kuluttua kiinniottamisesta.

Kuten edellä 17 §:n perusteluissa on todettu, esittäisi syyttäjä säilöönoton voimassapitämistä koskevan vaatimuksen käräjäoikeudessa.

Pykälän *2 momentin* mukaan tuomioistuimen olisi pysytettävä säilönottoa koskeva päätös voimassa, jos olisi syytä epäillä, että luovuttamispyynnön täytäntöönpano voisi muuten vaarantua. Tarpeelliseksi on katsottu, että pykälässä säädetään, millä edellytyksin tuomioistuimen olisi pidettävä päätös voimassa. Tuomioistuin ei siis soveltaisi pakkokeinolain vangitsemista koskevia edellytyksiä. Tuomioistuin ei säilöönottoa käsitellessään arvioisi myöskään sitä, onko luovuttamiselle edellytyksiä. Jos kuitenkin luovuttamispyyntö näyttäisi olevan täysin perusteeton, ei luovuttamisen täytäntöönpanon turvaamista voitaisi pitää tarpeellisena, eikä säilöönottoa tulisi jatkaa. Ehdotettu kynnys tuomioistuimen päätöksen tekemiselle olisi alhainen, sillä lähes säännönmukaisesti voidaan katsoa, että luovuttamispyynnön täytäntöönpano voisi vaarantua, jos säilöönottoa koskevaa päätöstä ei pidetä voimassa. Näin ollen vain poikkeuksellisissa tilanteissa tuomioistuin voisi katsoa, että luovuttamispyynnön täytäntöönpanon turvaaminen ei edellyttäisi

säilössäpidon voimassapitämistä. Syyttäjän olisi ilmoitettava käräjäoikeuden päätöksestä keskusrikospoliisille.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin muun ohella myös pakkokeinolain 1 luvun 16 §:ää, joka koskee vangitsemisasiassa esitettävää selvitystä. Vastaavasti säilöönottoa koskevan asian osalta tuomioistuimelle on esitettävä selvitys, että säilöönotolle on edellytykset. Selvitys koskisi näin ollen sitä, että ilman säilöönottoa olisi syytä epäillä, että luovuttamispyynnön täytäntöönpano voisi vaarantua. Asiasta ei saisi esittää tämän ja säilöönotettavaksi vaaditun esittämän lisäksi muuta selvitystä, ellei tuomioistuin katso siihen olevan erityistä syytä.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin myös, mitä pakkokeinolain 1 luvun 22 §:n säädetään asian uudelleen käsittelystä.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin myös pakkokeinolain 1 luvun 24 §:ää. Sen mukaisesti tuomioistuimen olisi syyttäjän esityksestä tai omasta aloitteestaan määrättävä säilöönotettu päästettäväksi vapaaksi heti, kun edellytyksiä säilössäpitämiseen ei enää ole.

19 §. *Oikeus kanteluun säilöönottamisesta*. Pykälän mukaan säilöönottoa koskevan asian käräjäoikeudessa tapahtuvasta tarpeettomasta lykkäämisestä ja luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilössä pitämistä koskevasta käräjäoikeuden päätöksestä saataisiin määräajasta riippumatta kannella korkeimpaan oikeuteen.

Avustaja ja puolustaja

20 §. *Oikeus avustajaan ja puolustajaan.* Pykälässä määriteltäisiin luovutettavaksi pyydetyn oikeus avustajaan ja puolustajaan.

Pykälän *1 momentti* sisältäisi yleisen säännöksen, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä olisi oikeus käyttää avustajaa. Oikeus käyttää avustajaa koskisi erityisesti 21 §:n mukaista selvitystä, 18 §:n mukaista säilöönottamisen voimassapitämistä koskevaa käsittelyä käräjäoikeudessa sekä itse luovuttamisasian käsittelyä käräjäoikeudessa. Vaikka luovutettavaksi pyydetyllä olisi oikeus avustajan käyttöön muun muassa selvitystä tehtäessä, tämä ei tarkoittaisi, että selvitystä ei voitaisi tehdä ennen kuin luovutettavaksi pyydetty olisi saanut avustajan käyttöönsä. Avustaja voisi siis olla paikalla selvitystä tehtäessä, jos hänet olisi saatu kutsuttua paikalle. Sama koskisi myös käräjäoikeuden käsittelyä. Siltä osin kuin avustaja toimisi oikeudenkäyntiavustajana häntä koskisi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §, jonka mukaan avustajana saa toimia asianajaja tai muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Pykälän *2 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetyn pyynnöstä hänelle olisi määrättävä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa tarkoitettu puolustaja. Puolustajaa ei siis määrättäisi säännönmukaisesti, vaan pääsääntöisesti ainoastaan, jos luovutettavaksi pyydetty tätä pyytäisi. Puolustaja määrättäisiin noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitussa 2 luvussa säädetään. Kyseisiä 2 luvun säännöksiä sovellettaisiin puolustajan määräämiseen sekä muutoinkin soveltuvin osin puolustajan toimintaan sekä maksettaviin korvauksiin. Näin ollen puolustajan tulisi olla luvun 2 §:n mukaisesti pääsääntöisesti julkinen oikeusavustaja tai asianajaja. Milloin luovutettavaksi pyydetty itse ehdottaisi puolustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä olisi määrättävä tehtävään, jolleivät erityiset syyt toisin vaadi. Puolustaja määrättäisiin tuomioistuimessa, joka olisi toimivaltainen käsittelemään myös luovuttamisasian. Puolus-

taja voisi toimia avustajana 21 §:ssä tarkoitettua selvitystä tehtäessä ja asian sen jälkeisessä käsittelyssä sekä säilössäpitoa koskevassa käsittelyssä. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 4 §:n mukaisesti määräys voitaisiin antaa taannehtivasti koskemaan asiassa jo suoritettuja tarpeellisia toimenpiteitä.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen myös siitä, että tietyissä tilanteissa puolustaja olisi määrättävä viran puolesta riippumatta siitä, onko luovutettavaksi pyydetty pyytänyt puolustajaa. Puolustaja olisi määrättävä noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään. Näin ollen luovutettavaksi pyydetylle olisi muun muassa määrättävä puolustaja, jos hän ei kykenisi itse puolustamaan itseään tai jos hän olisi alle 18-vuotias, jollei olisi ilmeistä, ettei hän tarvitse puolustajaa.

Pykälässä on poikettu yleisen luovuttamislain 24 §:n mukaisesta sääntelystä, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä tulee aina olla avustajanaan asianajaja. Tätä ei ole pidetty tarpeellisena, sillä ehdotetun lain mukaisessa menettelyssä olisi kyse luovuttamisesta vain Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi menettelyssä harkittavaksi tulevat kysymykset olisivat rajoittuneita.

Pykälän *3 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetylle, joka on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa, olisi selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Pykälä liittyy 11 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Luovuttamisasian selvittäminen

21 §. *Asian selvittäminen.* Pykälä sisältäisi asian selvittämistä koskevan säännöksen. Säännöksessä luovuttaisiin yleisen luovuttamislain 15 §:ssä käytetystä käsitteestä tutkinta. Säännös kuitenkin sisällöllisesti pääosin vastaisi niitä toimia, jotka keskusrikospoliisi suorittaa edellä mainitun 15 §:n mukaisessa tutkinnassa.

Pykälän *1 momentin* mukaan keskusrikospoliisin olisi tehtävä asiaa koskeva selvitys, kun luovutettavaksi pyydetty olisi pyynnön johdosta otettu säilöön tai muuten tavoitettu Suomessa. Syyttäjä osallistuisi tarvittaessa selvityksen tekemiseen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin selvityksen sisällöstä. Selvitystä tehtäessä luovutettavaksi pyydetylle olisi ensinnäkin annettava tiedoksi säilöönottoa ja luovuttamista koskeva pyyntö eli eurooppalainen pidätysmääräys. Lisäksi luovutettavaksi pyydetylle olisi ilmoitettava pyynnön sisältö.

Luovutettavaksi pyydetylle olisi myös ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiseen sekä siihen, että hänet jäsenvaltiossa, jonne hänet luovutetaan, saadaan asettaa syytteeseen, rangaista tai riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut sekä siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Tutkinnassa luovutettavaksi pyydetty saisi siis tiedon niistä suostumuksista, joita hänellä on mahdollisuus antaa. Suostumukset annettaisiin vasta menettelyn myöhäisemmässä vaiheessa. Luovutettavaksi pyydetylle olisi lisäksi selostettava suostumusten merkitys.

Luovutettavaksi pyydetyltä olisi myös tiedusteltava, katsooko hän, että hänen asiassaan voitaisiin soveltaa laissa säädettyjä kieltäytymisperusteita tai ehtoja. Säännöksen tarkoituksena on, että keskusrikospoliisi selvittäisi luovutettavaksi pyydetyn näkemyksen siitä, voidaanko häneen soveltaa lain 5 ja 6 §:n mukaisia kieltäytymisperusteita taikka lain 8 - 10 §:n mukaisia ehtoja.

Jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa syytteessä rikoksesta, olisi pykälän *5 momentin* mukaan asianomaista syyttäjää ja, mikäli mahdollista, asianomistajaa kuultava luovuttamispyynnöstä. Tämä edellyttäisi, että keskusrikospoliisi selvittäisi, onko Suomessa vireillä luovutettavaksi pyydettyä koskevia rikosasioita. Selvityksestä laadittavassa pöytäkirjassa olisi syytä aina ilmoittaa, onko Suomessa vireillä muita rikosasioita ja liittyykö näihin asioihin asianomistajia.

Tehdystä selvityksestä olisi pykälän *6 momentin* mukaan laadittava pöytäkirja, johon olisi tehtävä merkinnät suoritetuista toimenpiteistä ja ilmoitettava saatu selvitys. Selvityksen suoritettuaan keskusrikospoliisi toimittaisi laaditun pöytäkirjan ja muut asiakirjat syyttäjälle.

Säännös perustuu osin puitepäätöksen 11 artiklan 1 kohtaan.

22 §. *Oikeus tulkkaukseen.* Pykälän mukaan selvitystä tehtäessä luovutettavaksi pyydetyn oikeudesta tulkkaukseen olisi voimassa, mitä kuulusteltavan oikeudesta esitutkintalaissa säädetään. Oikeudesta tulkkaukseen olisi näin ollen voimassa, mitä esitutkintalain 37 §:ssä säädetään. Selvitystä tehtäessä muulla kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisellä henkilöllä olisi siis oikeus maksuttomaan tulkkiin, ellei keskusrikospoliisi itse huolehtisi tulkkauksesta.

Pykälä liittyy 11 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää tulkkia täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

23 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Pykälän mukaan syyttäjä voisi tarvittaessa pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voitaisiin asettaa määräaika. Jos pyynnön esittänyt jäsenvaltio ei noudattaisi asetettua määräaikaa, syyttäjän tulisi harkita, antaako hän pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle lisäaikaa, vai viekö hän asian tuomioistuimen ratkaistavaksi tietojen puuttumisesta huolimatta. Syyttäjän on syytä tarvittaessa olla yhteydessä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiseen viranomaiseen.

24 §. *Pyynnön toimittaminen käräjäoikeudelle.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, miten syyttäjä siirtäisi asian tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän *1 momentin* mukaan syyttäjän tulisi toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pyyntö olisi esitettävä kirjallisesti ja syyttäjän olisi annettava se tiedoksi luovutettavaksi pyydetylle. Jos luovutettavaksi pyydetyllä olisi avustaja tai puolustaja, olisi syyttäjän syytä käytännössä toimittaa pyyntö myös hänelle.

Syyttäjä ei pyynnössään olisi luovuttamista koskevan vaatimuksen esittäjä, vaan hän toimisi lähinnä asian esittelijänä tuomioistuimelle. Ehdotuksen mukaisessa menettelyssä tuomioistuin tekisi kaikki luovuttamista koskevat päätökset. Näin ollen vaikka syyttäjä pitäisi toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntöä perusteettomana, hänen tulisi aina viedä asia tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän *2 ja 3 momentissa* säädettäisiin, mitä tietoja syyttäjän pyynnön tulee sisältää. Momenteissa luetellut tiedot on katsottu sellaisiksi, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimen päätöksentekoa varten. Pyyntöön voitaisiin sisällyttää myös muita tietoja, jos syyttäjä pitää tätä tarpeellise-

na. Säännös selventäisi samalla sitä, mitä seikkoja syyttäjän tulee selvittää ennen asian viemistä käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Syyttäjän tulisi muun muassa 1 momentin 5 kohdassa edellytettyjen tietojen saamiseksi tiedustella sekä keskusrikospoliisilta että oikeusministeriöltä, onko luovutettavaksi pyydetystä esitetty muita luovuttamispyyntöjä.

Luovuttamisasian käsittely

25 §. *Muu noudatettava sääntely.* Pykälän mukaan asian käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatettaisiin, jollei ehdotetussa laissa olisi toisin säädetty, soveltuvin osin mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään. Näin ollen siltä osin kuin ehdotettu laki ei sisältäisi erityisiä menettelysäännöksiä, noudatettaisiin soveltuvin osin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia

26 §. *Käräjäoikeuden kokoonpano ja istunto*. Pykälän *1 momentin* mukaan asiaa käsiteltäessä käräjäoikeus olisi päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voitaisiin pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

Pykälän *2 momentin* mukaan luovuttamisasia voitaisiin käsitellä säilöönottamisen voimassapitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa. Jollei käräjäoikeus pitäisi sitä ilmeisen tarpeettomana, asia voitaisiin käsitellä erillisessä istunnossa. Erillistä luovuttamisasiaa käsittelevää istuntoa ei siis tarvitsisi pitää, jos asia olisi käsitelty säilöönottamista käsitelleessä käräjäoikeuden istunnossa. Vaikka luovuttamisasia käsiteltäisiin säilöönottamisen voimassapitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa, tulisi asian käsittelyssä noudattaa, mitä laissa on säädetty asian käsittelystä käräjäoikeudessa. Tämä tarkoittaisi erityisesti lain 27 ja 28 §:ssä asetettuja vaatimuksia. Jos luovuttamisasia on sisällöltään yksinkertainen, tulisi toimivaltaisten viranomaisten pyrkiä siihen, että asia käsiteltäisiin säilöönottoasian yhteydessä.

Erillinen istunto voitaisiin kuitenkin pitää, jollei käräjäoikeus pitäisi istuntoa ilmeisen tarpeettomana. Erillisen istunnon pitäminen olisi siis käräjäoikeuden harkinnassa. Erillisen istunnon pitämisen tarpeellisuus voisi tulla esiin joko syyttäjän tai luovutettavaksi pyydetyn aloitteesta. Molemmissa tilanteissa käräjäoikeus harkitsisi istunnon tarpeellisuuden. Myös käräjäoikeus itse voisi katsoa, että asiassa on syytä pitää erillinen istunto.

Pykälän *3 momentin* mukaan käräjäoikeuden olisi syyttäjän pyynnön saatuaan viipymättä annettava tiedoksi luovutettavaksi pyydetylle ja syyttäjälle asiaa käsittelevän istunnon ajankohta. Jos asia käsiteltäisiin käräjäoikeuden säilöönottoasiaa käsittelevässä istunnossa, ei istunnon ajankohtaa olisi tarpeellista erikseen ilmoittaa.

27 §. *Läsnäolo istunnossa*. Pykälän *1 momentin* mukaan syyttäjän olisi oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Istunnossa syyttäjän olisi esitettävä pyyntönsä sisältö. Syyttäjän tulisi valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua. Kuten edellä 24 §:n perusteluissa on esitetty syyttäjä toimisi asian esittelijänä käräjäoikeudelle. Syyttäjän tulisi kuitenkin myös valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua ja siten huolehtia mahdollisuuksien mukaan siitä, että tuomioistuin suostuisi jäsenvaltion pyyntöön. Toisaalta syyttäjän tulisi tarvittaessa tuoda esiin myös Suomen viranomaisten ja myös luovutettavaksi pyydetyn kannalta keskeiset kysymykset.

Istunnossa tulisi olla paikalla pykälän *2 momentin* mukaan myös luovutettavaksi pyydetty, joka on säilöön otettu. Hänet olisi tuotava istuntoon ja häntä olisi kuultava syyttäjän pyynnön sisällöstä. Luovutettavaksi pyydetty voisi halutessaan esittää kirjallisen lausuman pyynnön sisällöstä. Lisäksi luovutettavaksi pyydetyn avustaja tai puolustaja voisi olla paikalla istunnossa.

Pykälän *3 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetyn, joka ei ole säilöön otettuna, ei olisi välttämätöntä olla paikalla istunnossa. Hänelle olisi kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi syyttäjän pyynnön sisällöstä. Riittävää olisi, että luovutettavaksi pyydetty on 24 §:n mukaisesti saanut tiedon syyttäjän pyynnöstä ja että hän on 26 §:n mukaisesti saanut tiedon käräjäoikeuden istunnon ajankohdasta. Jos luovutettavaksi pyydetty jäisi pois asian käsittelystä ilman laillista estettä, asia voitaisiin tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Asian käsittelyä ja ratkaisemista ilman luovutettavaksi pyydetyn läsnäoloa voidaan pitää perusteltuna, sillä hän olisi edellä mainitun mukaisesti saanut asian sisällöstä ja käsittelystä tiedon.

Pykälän 3 momentti koskisi niitä käytännössä harvinaisia tapauksia, joissa luovutettavaksi pyydetty ei olisi säilöönotettuna. Jos luovutettavaksi pyydetylle ei voitaisi edellä mainitun mukaisesti varata tilaisuutta kuulluksi tulemiseen, ei asiaa voitaisi käsitellä tuomioistuimessa. Käsittely voitaisiin pitää ja asia ratkaista vasta kun henkilö olisi tavoitettu.

Säännös perustuu osin puitepäätöksen 14 artiklaan.

28 §. *Suostumuksen ilmoittaminen*. Pykälässä säädettäisiin, miten luovutettavaksi pyydetyn tulee antaa mahdollisesti annettava suostumuksensa. Luovutettavaksi pyydetty voi halutessaan antaa suostumuksensa luovuttamiseensa. Hän voi antaa suostumuksensa myös siihen, että hänet jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, saadaan asettaa syytteeseen, rangaista tai riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut. Hän voi antaa suostumuksensa myös siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Pykälän *1 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetty ilmoittaisi edellä mainitut suostumuksensa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa.

Pykälän *2 momentin* mukaan käräjäoikeuden on ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle suostumusten merkitys.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista suostumuksista ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista olisi pykälän *3 momentin* mukaan tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 13 artiklaan.

29 §. *Suostumuksen peruuttaminen*. Pykälän *1 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi peruuttaa ehdotetussa laissa tarkoitetut suostumuksensa. Lain 28 §:n mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi antaa suostumuksensa ensinnäkin luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn. Lisäksi hän voisi antaa suostumuksensa niin sanotusta erityissäännöstä sekä edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamiseen. Nämä kaikki suostumukset olisivat myös peruutettavissa. Suostumukset voitaisiin peruuttaa kunnes luovuttamispäätös on pantu täytäntöön eli kunnes henkilö olisi luovutettu pois Suomesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan jos suostumus luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn peruutettaisiin, suostumuksen antamisen ja peruuttamisen välistä aikaa ei otettaisi huomioon ehdotetun lain mukaisia määräaikoja laskettaessa. Jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaisi suostumuksensa luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn ja tuomioistuin olisi ennen peruuttamista ehtinyt antaa luovuttamista koskevan päätöksen, tulisi tuomioistuimen käsitellä asia uudelleen.

Jos suostumus niin sanotusta erityissäännöstä sekä edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamiseen peruutettaisiin, niin näillä peruutuksilla ei olisi vaikutusta menettelyn mukaisten määräaikojen laskemiseen. Jos tuomioistuin olisi ehtinyt antaa päätöksensä, pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tulisi ilmoittaa peruuttamisesta.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 13 artiklan 4 kohtaan sekä Suomen puitepäätöksen hyväksyessään antamaan lausumaan.

30 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Pykälän mukaan käräjäoikeus voisi tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voitaisiin asettaa määräaika. Luovutettavaksi pyydettyä tulisi kuulla toimitetuista tiedoista 27 §:n mukaisesti. Tarpeen vaatiessa käräjäoikeudessa voidaan pitää useampi istunto.

Käytännössä syyttäjä voisi huolehtia käräjäoikeuden lisätietopyynnön toimittamisesta luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 15 artiklan 2 ja 3 kohtaan.

31 §. *Määräajat*. Pykälä sisältäisi säännökset siitä, missä määräajoissa käräjäoikeuden tulisi antaa päätöksensä.

Pykälän mukaan jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, käräjäoikeuden olisi tehtävä luovuttamista koskeva päätös 10 päivän kuluttua suostumuksen antamisesta. Muussa tapauksessa käräjäoikeuden olisi tehtävä päätös 30 päivän kuluessa siitä kun luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa. Käräjäoikeuden tulisi pyrkiä tekemään päätös sanotuissa määräajoissa. Lain 34 §:ssä olisi säädetty niistä seuraamuksista, jotka aiheutuvat, jos siinä asetetuissa määräajoissa ei pysyttäisi. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä sanotuissa määräajoissa, se olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 17 artiklaan. Puitepäätös asettaa ehdottomat velvoitteet määräaikojen noudattamiselle. Laissa on kuitenkin mahdollistettu tietty joustavuus, koska määräaikojen ehdotonta noudattamista ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Tästä huolimatta Suomella on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen velvoitteita, joten lakiin sisältyviä määräaikoja olisi noudatettava ja niistä voidaan poiketa vain pykälässä mainitusta erityisestä syystä.

32 §. *Käräjäoikeuden päätös*. Pykälä sisältäisi käräjäoikeuden päätöksen sisältöä koskevan säännöksen.

Ehdotetun lain 25 §:n mukaan asian käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan, jollei laissa ole toisin säädetty, soveltuvin osin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain säännöksiä. Tämä tarkoittaisi muun ohella sitä, että käräjäoikeuden päätöksen sisällöstä ja perusteluista olisi soveltuvin osin voimassa, mitä rikosasiassa annettavasta tuomiosta säädetään. Pykälä sisältäisi joitakin tarkentavia erityissäännöksiä päätöksen sisällöstä.

Pykälän *1 momentin* mukaan jos luovuttamiselle asetetaan 8 - 10 §:n mukainen ehto, tämä olisi sisällytettävä käräjäoikeuden päätökseen. Ehdon sisällyttäminen päätökseen varmistaisi sen asianmukaisen huomioonottamisen pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Käräjäoikeuden päätöksessä olisi lisäksi ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista. Erityisesti

erityissäännöstä ja edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamista koskevien suostumusten osalta suostumuksen ilmoittaminen päätöksessä selventäisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion oikeuksia suhteessa luovutettavaan.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi säännökset siitä, mitä käräjäoikeuden luovuttamispäätöksessä tulisi määrätä luovutettavan henkilön säilössäpidosta.

Jos käräjäoikeus suostuisi luovuttamiseen, olisi luovutettava henkilö suoraan lain nojalla pidettävä säilöönotettuna, jollei tuomioistuin toisin määräisi. Käräjäoikeuden suostuessa luovuttamiseen olisi luovutettava siis säännönmukaisesti säilöönotettuna kunnes luovuttamispäätös pantaisiin täytäntöön. Näin olisi riippumatta siitä, olisiko luovutettava ollut luovuttamismenettelyn aikana säilöönotettuna vai ei. Käräjäoikeus voisi kuitenkin päätöksessään määrätä toisin eli, että luovutettava voisi olla vapaana. Jos käräjäoikeuden päätöksestä valitettaisiin korkeimpaan oikeuteen, korkein oikeus voisi muuttaa käräjäoikeuden säilöönottamista koskevaa päätöstä.

Jos käräjäoikeus kieltäytyisi luovuttamisesta, se voisi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, että luovutettavaksi pyydetyn säilöönottamista jatketaan kunnes luovuttamispäätös on tullut lainvoimaiseksi tai korkein oikeus päättää toisin. Säännös soveltuisi vain sellaisiin luovutettavaksi pyydettyihin, jotka olisivat jo menettelyn aikana olleet säilöönotettuina. Jos tällaisessa tilanteessa käräjäoikeus ei suostuisi luovuttamiseen, se voisi kuitenkin syyttäjän vaatimuksesta määrätä, että luovutettavaksi pyydetty on pidettävä säilöönotettuna. Luovutettavaksi pyydettyä ei voitaisi säännönmukaisesti päästää heti vapaaksi käräjäoikeuden kielteisen päätöksen jälkeen, sillä syyttäjä saattaisi valittaa päätöksestä korkeimpaan oikeuteen. Jotta korkeimman oikeuden päätöksen täytäntöönpano voitaisiin turvata, tulisi olla mahdollista, että luovutettavaksi pyydetty tällaisessa tapauksessa olisi säilöönotettuna kunnes korkein oikeus antaa ratkaisunsa.

Jos luovutettavaksi pyydetty ei olisi menettelyn aikana ollut säilöönotettuna ja käräjäoikeus ei suostuisi luovuttamiseen, luovutettavaksi pyydettyä ei voitaisi määrätä säilössäpidettäväksi, vaikka syyttäjä valittaisi käräjäoikeuden päätöksestä.

Pykälän *3 momentin* mukaan, mitä edellä 2 momentissa säädetään, olisi soveltuvin osin voimassa matkustuskiellosta.

33 §. *Kilpailevat pyynnöt.* Pykälä sisältäisi säännökset kilpailevista pyynnöistä eli tilanteista, joissa samasta henkilöstä on esitetty useampi luovuttamispyyntö.

Pykälän *1 momentti* koskee tilanteita, joissa usea Euroopan unionin jäsenvaltio on esittänyt pyynnön samasta henkilöstä. Kaikki pyynnöt perustuisivat tällöin puitepäätökseen. Tällaisessa tilanteessa päättäessään luovuttamisesta tuomioistuin samalla päättää myös siitä, mihin jäsenvaltioon henkilö luovutetaan. Kyseistä päätöstä tehdessään tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat olosuhteet. Tällaisia ovat erityisesti pyyntöjen perusteena olevien tekojen laatu ja tekopaikat, pyyntöjen esittämisen ajankohta sekä se, onko pyyntö tehty syytetoimenpiteitä varten vai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Pääsääntöisesti voidaan katsoa, että syytetoimenpiteitä varten tehty pyyntö voidaan asettaa etusijalle suhteessa vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaan pyyntöön.

Puitepäätöksen 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti silloin kun tuomioistuin päättää, mille jäsenvaltiolle henkilö luovutetaan, se voi pyytää Eurojust-yksiköltä apua päätöksen tekemiseen. Saatava apu voisi olla lähinnä asiantuntija-apua, jonka nojalla voitaisiin vertailla eri pyyntöjen merkitys-

tä. Jos Eurojust-yksiköltä pyydetään apua, sen näkemyksen ei kuitenkaan voida katsoa olevan sitova asiassa.

Pykälän *2 momentin* mukaan, jos luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, tuomioistuin voi määrätä, että tietylle jäsenvaltiolle luovutettava henkilö on tämän lain mukaisin ehdoin luovutettava sieltä edelleen toiselle jäsenvaltiolle.

Pykälän *3 momentti* koskee sitä vastoin tilanteita, joissa sekä Euroopan unionin jäsenvaltio että Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole pohjoismaa, ovat esittäneet pyynnön samasta henkilöstä. Tällaisessa tilanteessa tuomioistuin päättäisi Euroopan unionin jäsenvaltiota koskevasta pyynnöstä ja oikeusministeriö Euroopan unioniin kuulumattoman valtion pyynnöstä. Pykälän mukaan tilanteessa, jossa sekä tuomioistuin että oikeusministeriö katsovat, että niille esitettyihin pyyntöihin voidaan suostua, oikeusministeriö ratkaisee yleisen luovuttamislain 25 §:n mukaisesti, mihin valtioon henkilö luovutetaan. Tällaisessa tilanteessa tuomioistuimen tulisi lykätä lainvoimaisen päätöksensä täytäntöönpanoa ja lähettää päätöksensä oikeusministeriöön asian ratkaisemista varten.

Pykälän *4 momenttiin* sisältyy erityisäännös, joka koskee tilannetta, jossa sekä Euroopan unionin jäsenvaltio että kansainvälinen rikostuomioistuin pyytävät saman henkilön luovuttamista. Tällaisessa tilanteessa tämän lain mukaisen pyynnön käsittelyä tuomioistuimessa lykätään kunnes oikeusministeriö on tehnyt sille esitettyä pyyntöä koskevan päätöksen.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 16 artiklaan.

34 §. *Viivästykset.* Pykälä sisältää säännökset niistä seurauksista, joita aiheutuu, jos luovuttamispäätöstä ei ole tehty pykälässä asetetuissa määräajoissa.

Pykälän *1 momentin* mukaan, jos lainvoimaista luovuttamispäätöstä ei ole tehty 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän *2 momentti* sisältää vastaavan säännöksen niistä tilanteista, joissa luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen. Jos tällöin luovuttamista koskevaa päätöstä ei ole tehty 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta, syyttäjän on vastaavasti tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Jos lainvoimaista luovuttamispäätöstä ei ole tehty 30 päivän kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymisestä, pykälän *3 momentin* mukaan syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä Eurojust-yksikölle.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäätöksen 17 artiklaan. Artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka on toistuvasti kärsinyt jonkin toisen jäsenvaltion viivästyksestä pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, on ilmoitettava siitä neuvostolle puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi jäsenvaltioiden tasolla.

35 §. *Päätöksestä ilmoittaminen.* Pykälän mukaan syyttäjä ilmoittaa välittömästi lainvoimaisesta luovuttamispäätöksestä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Käytännössä ilmoittaminen edellyttäisi, että syyttäjä toimittaisi pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle jäljennöksen tuomioistuimen lainvoimaisesta tuomiosta. Jos luovuttamisesta on kieltäydytty, tulisi pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle ilmoittaa myös kieltäytymisen

peruste. Pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee myös ilmoittaa, kuinka kauan luovutettavaksi pyydetty on ollut Suomessa vapautensa menettäneenä luovuttamispyynnön johdosta. Ilmoitukset voitaisiin käytännössä tehdä tarvittaessa suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle tai tietojen välittämiseen toimivaltaisten kansainvälisten yhteydenpitokanavien välityksellä.

Säännös perustuu puitepäätöksen 17 artiklan 6 kohtaan, 22 artiklaan ja 26 artiklan 2 kohtaan.

Muutoksenhaku

Lain 36 – 42 §:ssä säädettäisiin muutoksenhausta. Puitepäätöksestä johtuvista erittäin lyhyistä määräajoista johtuu, ettei normaalia muutoksenhakua käräjäoikeuden päätökseen ole mahdollista toteuttaa. Perustuslain 21 §:n 2 momentista seuraa, että luovutettavaksi määrätyllä pitää olla oikeus hakea muutosta käräjäoikeuden luovuttamispäätökseen. Puitepäätöksen tiukkojen määräaikojen vuoksi kaksiportaisen muutoksenhakumenettelyn käyttäminen tuottaisi käytännössä vaikeuksia, minkä vuoksi on tyydyttävä yhteen muutoksenhakuasteeseen. Esityksessä ehdotetaan, että käräjäoikeuden luovuttamispäätöksiin haettaisiin muutosta suoraan korkeimmalta oikeudelta. Hovioikeutta ei ole valittu tässä ehdotuksessa viimeiseksi oikeusasteeksi siksi, että kysymys on kokonaan uudenlaisesta järjestelmästä, jonka soveltamisesta on tarvetta saada korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä. Lisäksi jo nykyisin korkeimman oikeuden tehtävänä on lausua luovuttamisen lainmukaisuudesta, jos luovutettavaksi pyydetty vastustaa luovuttamista. Koska korkeimman oikeuden kannanottoja tarvitaan lähinnä vain ennakkopäätösluontoisissa kysymyksissä, muutoksenhaku edellyttäisi, että korkein oikeus myöntää valitusluvan. Toisaalta valitusluvan pyytämiseen olisi oikeus kaikissa asioissa ja lupaedellytykset olisivat normaalit.

Ehdotettu muutoksenhaku tapahtuu soveltuvin osin siten kuin oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa on säädetty muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Kyseisten säännösten ottaminen lähtökohdaksi on perusteltua siksi, että kyseiset säännökset koskevat valittamista tilanteessa, jossa muutoksenhakuun tarvitaan valituslupa. Ehdotettuihin muutoksenhakua koskeviin pykäliin on otettu säännökset siten vain siltä osin kuin ehdotettu muutoksenhakumenettely poikkeaisi muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa.

Muutoksenhakua koskevissa pykälissä on useita määräaikoja, jotka perustuvat puitepäätöksen 17 artiklaan, jossa asetetaan ehdottomat määräajat lopullisen päätöksen tekemiselle. Osa määräajoista on jätetty tarkoituksenmukaisuussyistä joustaviksi. Kuten edellä 31 §:n perusteluissa on todettu, lain joustavia määräaikoja tulisi noudattaa, jotta Suomi täyttää puitepäätöksen velvoitteet.

36 §. *Valituksen edellytykset*. Pykälän *1 momentin* mukaan käräjäoikeuden luovuttamispäätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Yksiportainen muutoksenhakumenettely korkeimpaan oikeuteen valituslupineen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi edellä mainituista tiukkoihin aikarajoihin ja asioiden ennakkopäätösluonteisuuteen liittyvistä syistä.

Pykälän *2 momentin* mukaan asianosaisen, joka tahtoo hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen olisi puhevallan menettämisen uhalla ilmoitettava siihen tyytymättömyyttä kahden päivän kuluessa päätöksestä. Asianosaisella tarkoitetaan tässä sekä syyttäjää että luovutettavaksi pyydettyä henkilöä, mutta ei asianomistajaa. Tyytymättömyyden ilmoittamiseen varattu aika on ehdotettu hyvin lyhyeksi johtuen puitepäätöksen asettamista menettelyn määräajoista. Aikaa on

kuitenkin pidettävä riittävänä ottaen huomioon sen, että kyseessä ei ole rikosoikeudenkäynti ja henkilön syyllisyydestä päättäminen, vaan ainoastaan kysymys henkilön luovuttamisesta melko rajattuja kieltäytymisperusteita harkiten.

37 §. *Valituslupahakemuksen toimittaminen*. Pykälän mukaan valittajan tulisi seitsemän päivän kuluessa käräjäoikeuden päätöksestä toimittaa käräjäoikeuteen korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus ja valitus. Muutoksenhakukirjelmän laatimiseksi on varattu seitsemän päivää. Ehdotettu normaalia menettelyä lyhyempi määräaika perustuu menettelyn erikoisluonteeseen ja kiireellisyyteen sekä puitepäätöksen asettamiin määräaikoihin. Tavanomaista lyhempää aikaa on kuitenkin pidettävä riittävänä ottaen huomioon luovuttamismenettelyn luonne ja se, että harkittavia kriteereitä on lukumääräisesti suhteellisen vähän. Kuten ehdotetussa 41 §:ssä todetaan, sovelletaan muutoksenhakuun soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Näin ollen lupahakemuksen ja valituksen sisällöstä on soveltuvin osin voimassa mitä muun muassa oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 6 §:ssä säädetään.

38 §. *Valitukseen vastaaminen*. Pykälän mukaan valittajan vastapuolella eli tapauksesta riippuen syyttäjällä tai luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus kirjallisesti vastata valitukseen. Vastauksen antamista varten vastapuoli saisi käräjäoikeudesta jäljennökset valituskirjelmästä, valituslupahakemuksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista. Asiakirjojen saatavilla olo vastaa asiallisesti sitä, mitä on oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetty muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Valittu menettely on tarpeen johtuen muun muassa puitepäätöksen asettamista määräajoista. Tavanomainen tiedoksiantomenettely veisi liikaa aikaa.

Määräaika vastauksen antamiselle olisi seitsemän päivää muutoksenhakuajan päättymisestä. Hakijan vastapuolen on edellä mainitussa määräajassa toimitettava kirjallinen vastaus käräjäoikeuteen. Muutoksenhakija saa käräjäoikeudesta jäljennöksen vastauksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista. Myös vastauksen osalta on ehdotettu siten noudatettavaksi samaa menettelyä kuin itse valituskirjelmän tiedoksiannon osalta.

39 §. *Asiakirjojen toimittaminen korkeimpaan oikeuteen.* Pykälän mukaan käräjäoikeuden tulisi lähettää viipymättä valitus- ja vastauskirjelmä liitteineen korkeimmalle oikeudelle. Samalla on lähetettävä asiaa koskeva asiakirjavihko sekä jäljennös käräjäoikeuden päätöksestä. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 15 §:n 2 momenttia.

40 §. *Määräajat käsittelylle.* Pykälän *1 momentin* mukaan korkeimman oikeuden olisi käsiteltävä asia kiireellisesti ja, mikäli mahdollista, viimeistään 14 päivän kuluessa vastauksen toimittamiseen varatun ajan päättymisestä ratkaistava kysymys valitusluvan myöntämisestä. Puitepäätöksen sisältämistä aikarajoista ja menettelyn kiireellisyydestä johtuen valituslupaa koskeva asia on ratkaistava nopeasti. Ehdotetun 14 päivää on kuitenkin katsottava olevan riittävä aika ottaen huomioon yksittäisen luovuttamisasian osalta tarkasteltavana olevien kysymysten suhteellisen vähäinen määrä.

Pykälän *2 momentin* mukaan, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan, sen on käsiteltävä asia kiireellisesti ja tehtävä päätös, mikäli mahdollista, 30 päivän kuluessa valitusluvan myöntämistä koskevasta päätöksestään. Puitepäätöksen sisältämistä määräajoista johtuen myös tilanteissa, joissa korkein oikeus ottaa asian käsiteltäväkseen, on asia käsiteltävä kiireellisesti ja normaalia menettelyä nopeammin. Ehdotuksessa ei ole kuitenkaan asetettu korkeimman oikeuden käsittelylle kiinteää määräaikaa, vaan määräaika on jätetty joustavaksi. Määräajan joustavuus saattaa

joissain poikkeustapauksissa olla tarpeen, jos käsiteltävänä oleva asia on tavanomaista monimutkaisempi ja asiassa on ollut tarpeen pyytää vieraalta valtiolta lisätietoja, joiden saaminen ei ole onnistunut siten, että aikarajoissa voitaisiin pysyä.

41 §. *Viittaussäännös*. Ehdotetun pykälän mukaan mikäli muusta lainsäädännöstä ei muuta johdu, sovelletaan muutoin muutoksenhakuun soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Näitä ovat esimerkiksi säännökset valituslupahakemuksen ja valituksen sekä vastauksen sisällöstä samoin kuin säännökset oikeudenkäyntiaineistosta. Kuten edellä on todettu ehdotettuihin muutoksenhakua koskeviin pykäliin on otettu säännökset siten vain siltä osin kuin ehdotettu muutoksenhakumenettely poikkeaisi muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa.

Asian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa sovelletaan ehdotuksen mukaan myös soveltuvin osin tämän lain säännöksiä, jotka koskevat asian käsittelyä käräjäoikeudessa. Tämä merkitsisi esimerkiksi sitä, että myös korkein oikeus voi tarvittaessa pyytää vierasta valtiota toimittamaan lisätietoja samoilla edellytyksillä kuin käräjäoikeuskin on siihen oikeutettu 30 §:ssä tarkoitetuin tavoin. Viittaus merkitsisi myöskin esimerkiksi sitä, että se, mitä on sanottu 32 §:ssä käräjäoikeuden päätöksen sisällöstä ja esimerkiksi 8 – 10 §:n perusteella asetettavista ehdoista, sekä suostumusten kirjaamisesta päätökseen sovellettaisiin soveltuvin osin myös korkeimman oikeuden päätökseen.

42 §. *Henkilön päästäminen vapaaksi*. Pykälän mukaan korkeimman oikeuden olisi määrättävä säilössä pidetty henkilö päästettäväksi heti vapaaksi, jos se hylkää luovuttamista koskevan pyynnön. Samoin tilanteessa, jossa henkilö olisi asetettu matkustuskieltoon, olisi kyseinen päätös kumottava. On selvää, että lopullisen luovuttamispyynnön hylkäämisen jälkeen ei enää ole perustetta rajoittaa henkilön vapautta kyseisen pyynnön perusteella. Vastaava säännös on yleisen luovuttamislain 21 §:n 1 momentissa.

Päätöksen täytäntöönpano

43 §. *Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen.* Pykälän mukaan luovuttamispäätöksen täytäntöönpanosta vastaisi keskusrikospoliisi. Tämä vastaa luovuttamisessa tähän asti Suomessa noudatettua käytäntöä.

Ehdotetun 35 §:n mukaan syyttäjän tulisi välittömästi ilmoittaa lainvoimaisesta luovuttamispäätöksestä keskusrikospoliisille. Jos päätöksessä tuomioistuin olisi suostunut luovuttamiseen, tulisi keskusrikospoliisin ryhtyä toimiin päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

44 §. *Täytäntöönpantava päätös.* Pykälän *1 momentin* mukaan luovuttamispäätös pantaisiin täytäntöön kun se on lainvoimainen.

Pykälän *2 momentin* mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi kirjallisesti ilmoittaa käräjäoikeudelle, ettei hän valita käräjäoikeuden päätöksestä. Tällöin päätös voidaan panna täytäntöön ennen sen lainvoimaiseksi tuloa.

45 §. *Täytäntöönpanon määräajat.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, missä määräajoissa luovuttamispyyntö olisi pantava täytäntöön.

Pykälän *1 momentin* mukaan luovutettava henkilö luovutettaisiin pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille toimivaltaisille viranomaisille mahdollisimman pian. Luovuttamisen tulisi kuitenkin tapahtua viimeistään kymmenen päivän kuluessa luovuttamispäätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Luovuttaminen tapahtuisi toimivaltaisten viranomaisten sopimana ajankohtana.

Jos 1 momentissa tarkoitetun määräajan noudattaminen ei olisi mahdollista ylivoimaisen esteen vuoksi, tulisi toimivaltaisten viranomaisten *2 momentin* mukaan sopia uudesta luovuttamispäivästä. Ylivoimainen este voisi ilmetä joko Suomessa tai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Tällöin luovuttamisen tulisi tapahtua kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäätöksen 23 artiklaan.

46 §. *Täytäntöönpanon tilapäinen lykkääminen.* Pykälän mukaan tuomioistuin voisi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jos luovuttaminen olisi inhimillisesti kohtuutonta. Säännös perustuu puitepäätöksen 23 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan poikkeuksellisesti luovuttamista voidaan tilapäisesti lykätä vakavista humanitaarisista syistä. Tällaisia syitä artiklan mukaan voivat olla esimerkiksi se, että on olemassa perusteltu syy uskoa, että luovuttaminen selvästi vaarantaisi etsityn hengen tai terveyden. Näin ollen kynnys siihen, että luovuttamista lykättäisiin tällä perusteella, on puitepäätöksen mukaan korkealla.

Myös pykälän sanamuodon mukaan sen soveltaminen edellyttää kohtuutonta tilannetta luovutettavan henkilön kannalta ja kynnys siihen, että menettely olisi on inhimillisesti kohtuuton, on korkea. Lähinnä kyseeseen tulevat puitepäätöksessä mainitut tilanteet, joissa henkilön henki tai terveys voisivat selvästi vaarantua. Mahdollisena voidaan pitää sitä, että säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi myös tilanteessa, jossa etukäteen on perusteltu syy epäillä, että henkilö joutuu olemaan hyvin pitkään vapautensa menettäneenä pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa ennen kuin hänen asiansa tulee käsittelyyn tuomioistuimessa. Riippuen olosuhteista, saattaisi olla mahdollista, että tällaisessa tilanteessa luovuttamista lykättäisiin kunnes asian käsittelyn ajankohta olisi lähempänä.

Luovuttamispäätös olisi kuitenkin pantava täytäntöön heti, kun tällaiset syyt ovat lakanneet. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi tällöin sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovuttamisen tulisi tapahtua kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

47 §. *Vapaaksi päästäminen.* Pykälän mukaan, jos luovutettava henkilö on 45 ja 46 §:ssä tarkoitettujen määräaikojen päättyessä edelleen säilöön otettuna, hänet on päästettävä vapaaksi. Säännös perustuu puitepäätöksen 23 artiklan 5 kohtaan.

48 §. *Täytäntöönpanon lykkääminen.* Pykälän *1 momentin* mukaan tuomioistuin voi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jotta luovutettavaksi pyydettyä voidaan Suomessa syyttää muusta teosta kuin joka on luovuttamispyynnön perusteena tai jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa tuomitun rangaistuksen.

Tuomioistuin voisi pykälän *2 momentin* mukaan luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa luovutettavan henkilön pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Väliaikainen luovuttaminen tapahtuisi toimivaltaisten viranomaisten erikseen määrittelemin ehdoin. Näistä ehdoista olisi sovittava kirjallisesti tehtävässä sopimuksessa.

Säännös perustuu puitepäätöksen 24 artiklaan.

Erityissääntö ja edelleen luovuttaminen

49 §. *Luvan pyytäminen.* Pykälä sisältää säännökset siitä, miten jäsenvaltio, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, voi pyytää lupaa siihen, että luovutettua henkilöä saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa syyttää tai rangaista taikka riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut.

Kyseistä jäsenvaltiota sitoo puitepäätöksen 27 artiklan 2 kohta, jonka mukaan se ei voi ryhtyä edellä mainittuihin toimiin kuin luovuttamisen perusteena olevan teon osalta. Jäsenvaltiota siis sitoo niin sanottu erityissääntö. Puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltiolla, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, on kuitenkin oikeus kyseisen säännöksen sallimassa laajuudessa syyttää ja rangaista tätä henkilöä myös muista teoista kuin luovuttamisen perusteena olevista teoista. Käytännössä jäsenvaltiolla voi kuitenkin olla tarve tätäkin laajemmin syyttää tai rangaista sille luovutettua henkilöä. Tällaisessa tilanteessa sen tulee pyytää tähän lupaa Suomelta, joka on luovuttanut sille kyseessä olevan henkilön.

Tarve luvan pyytämiseen voi olla myös silloin, jos kyseinen jäsenvaltio on tuominnut luovutetun henkilön vapausrangaistukseen puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan sallimalla tavalla, mutta sillä ei ole oikeuttaa panna rangaistusta täytäntöön ilman Suomen lupaa.

Edellä mainitun mukaisesti pykälässä säädettäisiin, että luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi pyytää luvan siihen, että Suomesta luovutettu henkilö saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa asettaa syytteeseen tai häntä rangaista taikka riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut.

Pykälän mukaan luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi vastaavasti pyytää luvan siihen, että Suomesta luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Edelleen luovuttamisen osalta jäsenvaltiota, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, sitoo puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohta, jonka mukaan kyseinen jäsenvaltio saa luovuttaa sille luovutetun henkilön edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon vain kyseisessä säännöksessä sallituin edellytyksin. Tarve edelleen luovuttamiseen voi kuitenkin olla säännöstä laajempi. Tällaisessa tilanteessa kyseisen jäsenvaltion tulee pyytää lupaa edelleen luovuttamiseen Suomelta, joka on luovuttanut sille kyseessä olevan henkilön.

Pykälässä tarkoitettu pyyntö olisi toimitettava syyttäjälle ja sen tulisi sisältää 14 §:n mukaiset tiedot. Pyyntöön sovellettaisiin myös 15 §:n säännöksiä kielistä ja käännöksistä.

50 §. *Luvan antaminen.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, miten ja millä edellytyksillä 49 §:ssä tarkoitettu lupa annetaan.

Pykälän *1 momentin* mukaan luvan antamista koskevassa menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa on säädetty luovuttamisasian käsittelystä. Syyttäjän tulisi siis toimittaa 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla käräjäoikeudelle pyyntö asiaa koskevan päätöksen tekemisestä. Asia voitaisiin 26 §:n mukaisesti käsitellä yhden tuomarin istunnossa.

Pykälän mukaan luovutetulle henkilölle olisi määrättävä 20 §:ssä tarkoitettu puolustaja. Puolustaja tulisi siis määrätä kaikissa tapauksissa toisin kuin 20 §:ssä säädetään. Poikkeava sääntely on katsottu perustelluksi, sillä kyseessä olisi tilanne, jossa henkilö olisi jo luovutettu toiseen jäsen-

valtioon, eikä häntä voitaisi henkilökohtaisesti kuulla. Pykälän mukaan puolustajaa olisi kuultava ennen luvan antamista. Kuulemisen tulisi tapahtua käräjäoikeuden istunnossa. Luovutettua henkilöä ei siis kuultaisi henkilökohtaisesti asiasta, vaan käräjäoikeuden käsittelyssä olisi läsnä luovutetulle määrätty puolustaja. Syyttäjän tulisi huolehtia puolustajan määräämisestä.

Pykälän mukaan käräjäoikeuden olisi kuitenkin varattava myös luovutetulle henkilölle tilaisuus tulla kirjallisesti kuulluksi. Säännös edellyttäisi, että luovutettu henkilö tulee tavoittaa ja häneltä tulee pyytää kirjallista lausuntoa. Sen saaminen ei kuitenkaan olisi asian käsittelemisen edellytys.

Pykälän *2 momentin* mukaan käräjäoikeus antaisi 49 §:ssä tarkoitetun luvan, jos luovuttaminen ehdotetun lain mukaan olisi mahdollista. Vaikka puitepäätös ei tätä edellytä, lupa annettaisiin myös tilanteissa, joissa luovuttaminen olisi mahdollista ehdotetun lain 4 §:n mukaan. Säännöksessä on selvennetty, että tuomioistuimen tulee tarvittaessa asettaa 8 - 10 §:ssä säädetyt ehdot.

Pykälän *3 momentin* mukaan käräjäoikeuden päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä sanotussa määräajassa, se olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä sanotussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 27 artiklan 4 kohtaan.

51 §. *Muutoksenhaku*. Pykälän mukaan käräjäoikeuden 50 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saisi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta noudattaen soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta on säädetty 36 - 42 §:ssä.

52 §. *Luovuttaminen edelleen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon*. Pykälässä säädettäisiin, että luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi myös pyytää, että luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, joka ei ole pohjoismaa. Oikeusministeriö voisi antaa tällaisen luvan siten kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen

Yleiset edellytykset

53 §. *Edellytykset pyynnön esittämiselle.* Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden perusteella Suomen viranomainen voisi pyytää toisessa EU:n jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön luovuttamista Suomeen. Luovuttamista voitaisiin pyytää joko syytetoimenpiteitä tai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Pykälän *1 momentti* koskee toisessa jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön säilöön ottamista ja luovuttamista Suomeen syytetoimenpiteitä varten. Tällainen pyyntö voitaisiin esittää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Pyynnön perusteena tulisi olla vangitsemispäätös. Kyseessä olisi tavanomainen pakkokeinolain nojalla haettu vangitsemispäätös.

Pykälän *2 momentti* koskee taas luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Tällainen pyyntö voitaisiin esittää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta olisi annettu lainvoimainen tuomio Suomessa ja jos tuomittu seuraamus olisi vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistus.

Pykälän *3 momentti* sisältäisi erityissäännöksen, jonka mukaan jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään kolme vuotta vankeutta ja teko olisi 2 §:n 2 momentissa mainittu, ilmoitettaisiin tästä luovuttamispyynnössä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle. Kyseinen 3 momentin säännös soveltuisi sekä syytetoimenpiteitä että vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskeviin pyyntöihin. Vapausrangaistusten täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta niille myös 2 momentissa säädettyjen edellytysten tulisi täyttyä, jotta pyyntö voidaan esittää. Säännöksellä olisi merkitystä pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion harkintaan. Jos Suomen viranomaiset ovat tehneet 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaisten tulisi puitepäätöksen 2 artiklan mukaan suostua luovuttamispyyntöön pyynnön perusteena olevan teon rangaistavuutta tutkimatta.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 2 artiklaan.

Menettely

54 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä määriteltäisiin, mitkä viranomaiset Suomessa olisivat toimivaltaisia esittämään 53 §:ssä tarkoitettuja pyyntöjä. Pykälän mukaan syyttäjä tekisi 53 §:n 1 momentin mukaiset syytetoimenpiteitä koskevat pyynnöt. Luovuttamispyynnön esittämisen tarpeellisuus voisi tulla esiin tutkinnanjohtajan aloitteesta, mutta pyynnön esittäisi ja sen sisällöstä vastaisi syyttäjä. Pyynnön esittävä syyttäjä ei olisi 12 §:ssä määritelty toimivaltainen syyttäjä, vaan käsiteltävän asian toimivaltainen syyttäjä. Pyyntöjen esittämistä ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi keskittää tietyille syyttäjille, vaan perusteltuna on pidetty, että Suomessa vireillä olevan rikosasian syyttäjä tekee luovuttamispyynnön.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat 53 §:n 2 momentin mukaiset pyynnöt tekisi rikosseuraamusvirasto.

55 §. *Yhteydenpitojärjestys.* Pykälässä määriteltäisiin, mikä on pyyntöjen toimittamisessa noudatettava yhteydenpitojärjestys eli miten Suomen toimivaltaisten viranomaisten tulisi toimittaa pyynnöt toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän *1 momentin* mukaan toimivaltainen viranomainen toimittaisi pyynnön Schengenin tietojärjestelmään. Keskusrikospoliisin yhteydessä toimiva SIRENE-toimisto huolehtisi pyynnön sisällyttämisestä tietojärjestelmään. Pyyntö voitaisiin toimittaa SIRENE-toimistolle muun muassa paikallispoliisin välityksellä.

Pykälän *2 momentin* mukaan jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, syyttäjä voisi toimittaa pyynnön myös suoraan tai käytettävissä olevien kansainvälisten yhteydenpitokanavien välityksellä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän *3 momentin* mukaan pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisin välityksellä, on tehtävä sille ilmoitus. Kuten Suomeen saapuvien pyyntöjen osalta myös Suomesta lähtevien

pyyntöjen osalta on pidetty tarkoituksenmukaisena, että keskusrikospoliisilla olisi tieto kaikista Suomen viranomaisten tekemistä pyynnöistä.

Viimeistään pyyntöä esitettäessä Suomen toimivaltaisten viranomaisten tulisi huolehtia siitä, että kaikki luovutettavaksi pyydettyä henkilöä koskevat Suomessa vireillä olevat asiat ovat pyynnön esittäneen viranomaisen tiedossa ja että siltä osin kuin on tarpeellista, kaikista vireillä olevista asioista esitetään luovuttamispyyntö.

56 §. *Luovuttamispyynnön sisältö ja muoto.* Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja Suomen toimivaltaisten viranomaisten esittämän pyynnön tulee sisältää sekä missä muodossa pyyntö tulee esittää.

Pykälän *1 momentin* mukaan pyynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa säädetyt tiedot eli samat tiedot kuin toisen jäsenvaltion Suomen viranomaisille esittämän pyynnön.

Pyyntö voitaisiin *2 momentin* mukaan esittää 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Pyyntö voitaisiin siis tehdä kirjallisesti, teknisenä tallenteena, sähköisenä viestinä tai muulla tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

57 §. *Kieli ja käännökset.* Pykälän *1 momentin* mukaan kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, pyyntö olisi esitettävä pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kielellä. Jos pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä pyynnöt myös muulla kielellä, voitaisiin pyyntö esittää tällä kielellä.

Pykälän sanamuoto kattaa myös ne tilanteet, joissa pyyntöä esitettäessä ei tiedetä, missä henkilö on. Tässä vaiheessa pykälän käytettäviä kieliä koskevat vaatimukset eivät vielä soveltuisi. Kun tällaisessa tilanteessa pyyntö tavallisimmin sisällytettäisiin Schengenin tietojärjestelmään, pyyntö olisi tietojärjestelmän edellyttämällä kielellä. Kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka selviäisi, tulisi pyyntö esittää pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kielellä eli sen jäsenvaltion kielellä, josta luovutettavaksi pyydetty henkilö olisi tavoitettu.

Pykälän *2 momentin* mukaan keskusrikospoliisi huolehtisi 1 momentin mukaisten käännösten tekemisestä ja toimittamisesta pyynnön vastaanottaneelle jäsenvaltiolle.

Erityissääntö

58 §. *Erityissäännön noudattaminen.* Pykälä sisältäisi niin sanottua erityissääntöä koskevat säännökset, jotka sitoisivat Suomen viranomaisia. Lisäksi pykälä sisältäisi poikkeukset kyseiseen sääntöön.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin niin sanotun erityissäännön sisällöstä. Erityissäännön mukaan jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen luovuttamista tehdystä muusta rikoksesta kuin siitä, joka oli luovuttamisen perusteena. Luovuttamisen jälkeen tehtyjen tekojen osalta vastaavaa rajoitusta ei olisi.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi tiettyjä poikkeuksia 1 momentin mukaiseen sääntöön. Sen mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta ensinnäkään, jos henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua Suomesta, ei ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta (1 kohta). Momentin 2 kohdan mukaan kieltoa ei

sovellettaisi jos rikoksesta ei voisi seurata vankeusrangaistusta. Näin ollen henkilöä voitaisiin syyttää ja hänet voitaisiin tuomita teosta, josta voisi seurata vain sakkorangaistus. Momentin 3 kohdan mukaan kieltoa ei myöskään sovellettaisi, jos rikosoikeudenkäynti ei johtaisi henkilön vapautta rajoittavaan toimenpiteeseen. Tämä tarkoittaa, että henkilöä voitaisiin syyttää ja hänet voitaisiin tuomita myös silloin kun teosta voi seurata vankeusrangaistus, kunhan hänen vapauttaan ei rajoitettaisi kyseisen teon perusteella esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana eikä sen seurauksena. Jos henkilö kuitenkin tuomittaisiin vankeusrangaistukseen, rangaistusta ei voitaisi panna täytäntöön ennen kuin kyseinen henkilö taikka hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon. Kyseinen kohta koskee myös tekoja, joista voi seurata joko vankeus- tai sakkorangaistus. Jos henkilö tuomitaan sakkorangaistukseen, rangaistuksen täytäntöönpanoon ei tarvita luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta.

Momentin 4 kohdan mukaan 1 momentissa olevaa rajoitusta ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sellaisen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen vapauttaan. Kohta tarkoittaa, että henkilö voidaan tuomita sakkorangaistukseen, josta voitaisiin myös määrätä muuntorangaistus. Muuntorangaistuksen täytäntöönpano ei vaatisi luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta. Kohdan nojalla voitaisiin myös määrätä henkilö liiketoimintakieltoon.

Erityissääntöä ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon (5 kohta). Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus olisi annettu jäsenvaltiossa, josta henkilö olisi luovutettu Suomeen. Kyseinen jäsenvaltio olisi ilmoittanut annetusta suostumuksesta Suomen viranomaisille. Erityissääntöä ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö olisi luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta (6 kohta). Luopumisilmoitus annettaisiin käräjäoikeudelle 28 §:n mukaisesti. Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus siis annettaisiin luovuttamisen jälkeen Suomessa. Luovutetun tulisi olla henkilökohtaisesti läsnä käräjäoikeudessa antaessaan suostumuksensa ja käräjäoikeuden tulisi ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoittaa luovutetulle henkilölle suostumusten merkitys. Pöytäkirjaan tulisi tehdä 28 §:n edellyttämät merkinnät. Suostumuksen antamista varten ei tarvitsisi järjestää erillistä istuntoa vaan se voitaisiin antaa missä tahansa sopivaksi katsottavassa käräjäoikeuden istunnossa. Luovutetulla olisi oikeus käyttää avustajaa suostumuksen antamista varten. Tästä ei kuitenkaan ole katsottu tarpeelliseksi ottaa erillistä säännöstä.

Momentin 7 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaisi tähän suostumuksensa. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa kiellon noudattamisesta ei siis voitaisi poiketa momentin 1 - 6 tai 8 kohdan nojalla, jonka takia kiellosta poikkeamiseen tarvittaisiin henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumus. Puitepäätöksen 27 artiklan 4 kohdan mukaan henkilön luovuttaneen jäsenvaltion tulisi antaa suostumus, jos luovuttamiseen tulisi puitepäätöksen mukaan suostua.

Erityissääntöä ei lisäksi sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut (8 kohta).

Kuten edellä 2 momentin 7 kohdan perusteluissa on todettu, Suomen viranomaiset voisivat pyytää henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsenvaltiolta suostumusta 1 momentissa tarkoitetusta erityissäännöstä poikkeamiseen. Pykälän *3 momentin* mukaan kyseisessä 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voisi pyytää käsiteltävässä asiassa toimivaltainen syyttäjä. Tällä tarkoitettaisiin

kyseisen vireillä olevan rikosasian syyttäjää. Pyynnön perusteena tulisi olla vangitsemispäätös, jota ei kuitenkaan tarvitsisi liittää suostumusta koskevaan pyyntöön, sillä pyynnön tulisi sisältää vastaavat tiedot kuin luovuttamispyynnön eli 14 §:n 1 momentin mukaiset tiedot. Kyseisen vangitsemispäätöksen antamisen edellytyksistä säädettäisiin 59 §:ssä.

Edellä 2 momentin 3 kohdan perusteluissa on todettu, että erityissäännöstä voitaisiin poiketa myös siten, että henkilö voitaisiin tuomita vankeusrangaistukseen, kunhan hänen vapauttaan ei rajoitettaisi kyseisen teon perusteella esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana eikä sen seurauksena. Jos henkilö kuitenkin tuomittaisiin vankeusrangaistukseen, rangaistusta ei kuitenkaan voitaisi panna täytäntöön ennen kuin kyseinen henkilö taikka hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon. Kyseisen suostumuksen pyytämisen osalta 3 momentissa säädettäisiin, että tällaisen tuomion täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voisi pyytää rikosseuraamusvirasto. Pyynnön perusteena olisi annettu tuomio. Sitä ei kuitenkaan tarvitsisi liittää pyynnön perusteeksi, vaan myös tämä pyynnön tulisi sisältää 14 §:n 1 momentin mukaiset tiedot.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 27 artiklaan.

59 §. *Vangitsemispäätöksen edellytykset.* Pykälä sisältäisi niistä edellytyksistä, joiden perusteella tuomioistuin voisi antaa 58 §:n 3 kohdassa tarkoitetun vangitsemispäätöksen. Kyseisen päätöksen perusteella Suomen viranomaiset voisivat pyytää henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsenvaltiolta, että kyseistä henkilöä voitaisiin syyttää muusta kuin luovuttamispäätöksessä tarkoitetusta teosta. Jos teosta voitaisiin syyttää 58 §:n 2 momentin 1 - 6 tai 8 kohdan nojalla, ei suostumuksen pyytäminen olisi tarpeellista. Säännöksen sisältö vastaisi yleisen luovuttamislain 30 §:n 2 - 4 momenttia.

Pykälän *1 momentin* mukaan tuomioistuin voisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä määrätä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön vangittavaksi henkilön syyttämistä koskevan suostumuksen saamiseksi kyseiseltä jäsenvaltiolta. Edellytyksenä olisi, että kyseisen henkilön todennäköisin syin epäillään syyllistyneen muuhun kuin luovuttamisen perusteena olleeseen tekoon, josta voisi seurata vankeusrangaistus ja joka olisi tehty ennen hänen luovuttamistaan Suomeen. Vaikka tuomioistuin voisi säännöksen nojalla antaa vangitsemispäätöksen, rikoksesta epäillyltä ei saisi riistää vapautta kyseisen vangitsemispäätöksen nojalla ennen kuin jäsenvaltio, joka on luovuttanut henkilön Suomeen, on antanut suostumuksensa syytteen nostamiseen. Vangitsemispäätös raukeaa, jos kyseinen jäsenvaltio ei anna suostumusta syytteen nostamiseen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin menettelystä, jota olisi noudatettava kun toisen jäsenvaltion suostumus syytteen nostamiseen olisi saatu. Ensinnäkin jos tällaisessa tilanteessa epäillyltä olisi riistetty vapaus 1 momentissa tarkoitetun vangitsemispäätöksen nojalla, kysymys epäillyn vangitsemisesta olisi pakkokeinolain 1 luvun 8 §:n nojalla saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Jos epäilty on vapautensa menettäneenä muusta syystä, vangitsemispäätös on ilman viivytystä saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Käytännössä henkilö olisi yleensä vapautensa menettäneenä muusta syystä.

Pykälän *3 momentin* mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vangitsemisasian käsittelystä säädetään pakkokeinolaissa.

60 §. *Kielto luovuttaa edelleen.* Pykälä sisältäisi niin sanottua edelleenluovuttamiskieltoa koskevat säännökset, jotka sitoisivat Suomen viranomaisia. Lisäksi pykälä sisältäisi poikkeukset kyseiseen kieltoon.

Pykälän *1 momentti* sisältäisi edelleenluovuttamiskiellon sisältävän pääsäännön. Sen mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi ne poikkeukset 1 momentin pääsääntöön, jotka koskevat edelleen luovuttamista toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Poikkeukset vastaavat pääosin 58 §:ssä säädettyjä poikkeuksia niin sanotun erityissäännön noudattamisesta. Momentin 1 kohdan mukaan 1 momentin kieltoa ei sovelleta, jos henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua Suomesta, ei ole poistunut 45 päivän kuluessa hänen lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta. Kieltoa ei myöskään sovelleta, jos henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon (2 kohta). Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus olisi annettu jäsenvaltiossa, josta henkilö olisi luovutettu Suomeen. Kyseinen jäsenvaltio olisi ilmoittanut annetusta suostumuksesta Suomen viranomaisille. Edelleenluovuttamiskieltoa ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö olisi luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta (3 kohta). Luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 28 §:n mukaisesti. Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus siis annettaisiin luovuttamisen jälkeen Suomessa. Suostumuksen antamiseen voidaan soveltaa samoja periaatteita kuin edellä 58 §:n 2 momentin 6 kohdan perusteluissa on selostettu.

Momentin 4 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaisi tähän suostumuksensa. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 1 momentin mukaisen kiellon noudattamisesta ei siis voitaisi poiketa 2 momentin 1 - 3 kohdan nojalla, jonka takia kiellosta poikkeamiseen tarvittaisiin henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumus. Puitepäätöksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilön luovuttaneen jäsenvaltion tulisi antaa suostumus, jos luovuttamiseen tulisi puitepäätöksen mukaan suostua.

Edelleenluovuttamiskieltoa ei lisäksi sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut (5 kohta).

Pykälän *3 momentti* sisältäisi ne poikkeukset 1 momentin pääsääntöön, jotka koskevat edelleen luovuttamista muuhun valtioon kuin Euroopan unioniin kuuluvaan valtioon. Momentin mukaan 1 momentin kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa tähän suostumuksensa. Säännös tarkoittaa, että kun kyse on edelleen luovuttamisesta Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, tähän on aina pyydettävä luovuttaneen jäsenvaltion suostumus.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 28 artiklaan.

61 §. *Pyyntö luovuttaa edelleen.* Pykälä sisältäisi säännökset menettelystä, jonka mukaan syyttäjä pyytäisi henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsenvaltiolta suostumusta henkilön edelleen luovuttamiseen toiseen jäsenvaltioon, jos tätä koskeva pyyntö olisi tullut Suomeen. Suostumuksen pyytäminen ei olisi tarpeellista, jos 60 §:n 2 momentin 1 - 3 tai 5 kohdan mukaan edelleen luo-

vuttaminen olisi mahdollista. Vaikka syyttäjä hankkisi jäsenvaltion suostumuksen, luovuttamisesta päättäisi kuitenkin aina toimivaltainen viranomainen eli käräjäoikeus. Syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:n mukaista toimivaltaista syyttäjää.

Suomeen voisi tulla edelleen luovuttamista koskeva pyyntö myös Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta. Tätä tilannetta koskee 60 §:n 3 momentti. Tällaisessa tilanteessa mainitussa momentissa tarkoitetun suostumusta koskevan pyynnön voisi esittää oikeusministeriö, jonka toimivaltaan kuuluu luovuttamispäätösten teko muiden kuin Euroopan unioniin kuuluvien jäsenvaltioiden osalta.

Erinäisiä säännöksiä

62 §. *Kuuleminen ennen luovuttamispäätöstä.* Pykälä sisältäisi puitepäätöksen 18 ja 19 artiklaan perustuvat säännökset luovutettavan henkilön kuulemisesta. Pykälän mukaista menettelyä voitaisiin soveltaa ennen luovuttamispäätöksen tekemistä tilanteissa, joissa luovuttamista on pyydetty syytetoimenpiteitä varten.

Pykälän *1 momentin* mukaan edellä mainituissa tilanteissa syyttäjän tai tuomioistuimen on pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä suostuttava siihen, että luovutettavaksi pyydettyä kuullaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Kuulemista koskevaan pyyntöön olisi siis velvollisuus suostua, jollei kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa toisin säädettäisi. Kuuleminen suoritettaisiin siten kuin kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa säädetään.

Pykälän *2 momentin* mukaan syyttäjä voisi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta Suomeen luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuulemista.

Pykälään ei ole otettu säännöksiä luovutettavan henkilön väliaikaisesta siirtämisestä, vaikka puitepäätöksen 18 ja 19 artikla sisältävät tästä säännöksiä. Jos pykälän 1 momentissa tarkoitettuun kuulemiseen suostutaan, väliaikaiseen siirtämiseen ei olisi 18 artiklan mukaan velvollisuutta suostua, joten sääntelyä ei ole pidettävä pakollisena. Säännösten ottamista lakiin ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä lopullinen luovuttamispäätös voitaisiin menettelyssä antaa suhteellinen nopeasti. Suomen lainsäädäntöön ei myöskään sisälly säännöksiä vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa, eikä sellaista lainsäädäntöä ole katsottu mahdolliseksi tässä yhteydessä esittää.

63 §. *Ehtojen poistaminen.* Pykälä sisältäisi säännöksen tilanteesta, jossa Euroopan unionin jäsenvaltio pyytää Suomesta luovutettavaksi henkilöä, joka on luovutettu Suomeen Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta.

Pykälän *1 momentin* mukaan, jos edellä mainitussa tilanteessa henkilöä sitovat kyseistä luovuttamista koskevat ehdot, henkilöä ei saa luovuttaa toiseen jäsenvaltioon ilman sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa toimivaltainen viranomainen pyytää luovuttamiselle sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Koska kyse olisi Euroopan unioniin kuulumattoman valtion suostumuksen pyytämisestä, toimival-

tainen viranomainen olisi yleensä oikeusministeriö. Laissa tarkoitetut määräajat alkaisivat vasta kun ehdot eivät enää olisi voimassa.

64 §. *Erioikeudet ja vapaudet.* Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa Suomesta luovutettavaksi pyydettyä henkilöä koskee kansallisesta lainsäädännöstä tai Suomen kansainvälisistä velvoitteista johtuen oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai -vapaus. Tällaisissa tilanteissa alkaisivat laissa säädetyt määräajat kulua kun toimivaltainen tuomioistuin on saanut tiedon kyseisen erioikeuden tai -vapauden poistamisesta.

Pykälässä tarkoitetut tilanteet olisivat todennäköisesti harvinaisia. Lähinnä kyseeseen voivat tulla esimerkiksi tilanteet, joissa vieraan valtion diplomaattista edustajaa pyydettäisiin luovutettavaksi. Todennäköisesti tätäkin harvinaisempia olisivat tilanteet, joissa on kyse perustuslain 30 §:ssä tarkoitetusta kansanedustajan koskemattomuudesta tai perustuslain 113 §:ssä tarkoitetusta tasavallan presidentin rikosoikeudellisesta vastuusta.

Jos erioikeuden tai -vapauden poistaminen kuuluisi Suomen toimivaltaan, tulisi syyttäjän käytännössä saattaa erioikeuden tai -vapauden poistamista koskeva asia asiassa toimivaltaisen tahon tietoon ja käsiteltäväksi. Jos erioikeuden tai -vapauden poistaminen kuuluisi toisen valtion viranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, tulee luovuttamista pyytäneen jäsenvaltion pyytää siltä kyseisen erioikeuden tai -vapauden poistamista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 20 artiklaan.

65 §. *Etsintä, takavarikko ja omaisuuden siirtäminen.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä edellytyksillä Suomen toimivaltainen viranomainen voisi suorittaa etsinnän ja takavarikon luovuttamisasian yhteydessä.

Pykälän *1 momentin* mukaan Suomen toimivaltainen viranomainen voisi suorittaa kyseiset toimenpiteet kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että toimenpiteet voitaisiin suorittaa kyseisen lain 15 §:n 1 momentin mukaisesti. Pakkokeinoja voitaisiin siis käyttää, jos niiden käyttö olisi Suomen lain mukaan sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa. Etsintä ja takavarikko suoritettaisiin niin kuin niistä on erikseen säädetty eli pakkokeinolain säännösten mukaisesti.

Suomen viranomaiset saisivat 1 momentin mukaan suorittaa etsinnän ja takavarikon myös silloin kun luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio ei olisi tätä pyytänyt. Näin ollen Suomen viranomaiset voisivat harkintansa mukaisesti suorittaa kyseiset toimenpiteet, jos pyyntöä ei olisi esitetty. Jos pyyntö olisi esitetty, Suomen viranomaisten tulisi suostua pyyntöön kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain säännösten sekä voimassaolevien kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Pykälän *2 momentin* mukaan tuomioistuin voisi luovuttamispäätöksessään määrätä, että takavarikoitu esine tai menetetyksi tuomittu omaisuus on siirrettävä luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle. Luonnollista olisi, että esineen tai omaisuuden siirtäminen tapahtuisi vain toisen jäsenvaltion pyynnöstä. Siirtämiseen sovellettaisiin siitä erikseen voimassaolevia säännöksiä, erityisesti pakkokeinolain säännöksiä.

Pykälän *3 momentissa* selvennettäisiin, että Suomen toimivaltainen viranomainen voisi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta etsinnän ja takavarikon suorittamista sekä omaisuuden siirtämistä Suomeen.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 29 artiklaan.

66 §. *Vapaudenmenetysajan vähentäminen.* Pykälän mukaan tuomioistuimen on mahdollisesti tuomittavasta rangaistuksesta rikoslain 3 luvun 11 §:n mukaisesti vähennettävä Suomeen luovutetulle henkilölle luovuttamismenettelyssä aiheutunut vapaudenmenetys. Tuomioistuimen tulisi ottaa huomioon myös toisessa jäsenvaltiossa aiheutunut vapaudenmenetys. Säännös perustuu puitepäätöksen 26 artiklaan.

67 §. *Kustannukset.* Pykälän mukaan toisen jäsenvaltion pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei perittäisi korvausta pyynnön esittäneeltä jäsenvaltiolta. Säännös perustuu puitepäätöksen 30 artiklaan.

Kauttakuljetus

68 §. *Luvan antaminen kauttakuljetukseen.* Pykälä sisältäisi säännökset periaatteista, joiden nojalla luovutettavaksi pyydetty voidaan kuljettaa Suomen alueen kautta. Säännös koskisi tilanteita, joissa henkilöä on pyydetty luovutettavaksi jäsenvaltiosta tai Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon.

Pykälän *1 momentin* mukaan oikeusministeriö antaa luvan kauttakuljetukseen. Edellytyksenä on, että oikeusministeriölle on ilmoitettu pykälän 1 momentissa luetellut tiedot. Momentin 2 kohdassa tarkoitettu säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyyntö tarkoittaa joko puitepäätöksen mukaista pyyntöä taikka muuta luovuttamispyyntöä. Jos oikeusministeriö saisi 1 momentissa edellytetyt tiedot, sillä olisi velvollisuus luvan antamiseen. Kauttakulun edellytyksenä ei siis olisi, että Suomi vastaavassa tilanteessa suostuisi luovuttamiseen, vaan pelkkä tietojen toimittaminen on riittävää.

Säännös perustuu puitepäätöksen 25 artiklaan. Pykälässä Suomen kansalaisille ei ole annettu erityisasemaa, vaikka 25 artikla sen sallisi. Artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan, jos henkilö, jota kuljetetaan jäsenvaltion kautta, on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, kauttakulun edellytykseksi voidaan asettaa se, että henkilö palautetaan kauttakulkujäsenvaltioon, jotta hän voisi siellä suorittaa hänelle mahdollisesti tuomitun vapausrangaistuksen. Lisäedellytyksenä on, että kyse on luovuttamisesta syytetoimenpiteitä varten.

Artiklan sallimaa kansalaisten erityisasemaa ei ole pidetty perusteltuna, sillä se tarkoittaisi sitä, että kauttakulku antaisi Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle oikeuden suorittaa rangaistus Suomessa. Tätä voidaan pitää sattumanvaraisena perusteena, sillä esimerkiksi Ruotsin alueen läpi kauttakuljetetulla Suomen kansalaisella tai Suomen ilma-tilan läpi kuljetetulla henkilöllä ei olisi tällaista oikeutta. Toisaalta kyse on luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioon, joten toisessa jäsenvaltiossa tuomitun vapausrangaistuksen täytäntöönpano Suomessa olisi lähes säännönmukaisesti mahdollista muun sääntelyn nojalla, jos Suomen läpi kauttakuljetettu Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö tätä haluaisi.

Pykälän *2 momentin* mukaan kauttakuljetusta koskeva pyyntö voitaisiin lähettää oikeusministeriölle millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen todiste. Oikeusministeriö antaa päätöksensä tiedoksi samaa menettelyä noudattaen.

69 §. *Kauttakuljetuksen pyytäminen.* Pykälä sisältäisi kauttakuljetusta koskevan luvan pyytämistä koskevan säännöksen. Pykälän mukaan jos luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuljettaminen Suomeen tapahtuisi toisen jäsenvaltion kautta, toimivaltaisen viranomaisen tulisi pyytää kauttakuljetukseen lupa. Pyynnön tulisi sisältää 68 §:n 1 momentin 1 - 4 kohdassa tarkoitetut tiedot ja se lähetettäisiin 68 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Pykälä soveltuisi sekä toisesta jäsenvaltiosta että muusta valtiosta Suomeen luovuttamista toisen jäsenvaltion kautta. Jos kyseessä olisi luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimivaltainen viranomainen pyynnön esittämiseen olisi syyttäjä. Jos taas kyse olisi luovuttamisesta muusta valtiosta Suomeen toimivaltainen viranomainen olisi oikeusministeriö.

70 §. *Ilmakuljetus.* Pykälän mukaan kauttakuljetuksena ei pidettäisi ilmakuljetusta, joka tapahtuu ilman välilaskua. Jos laskeutuminen ennen lopullista määränpäätä kuitenkin tapahtuu, sovelletaan 68 ja 69 §:ää. Säännös perustuu puitepäätöksen 25 artiklaan.

71 §. *Asetuksenantovaltuus.* Pykälän mukaan lain soveltamisesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

72 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän *1 momentti* sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen.

Pykälän *2 momentissa* todettaisiin, että lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen lähetettyihin tai vastaanotettuihin luovuttamispyyntöihin.

Pykälän *3 momentin* mukaan jos jäsenvaltio on ilmoittanut, että se pyynnön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltaa ennen ilmoittamaansa päivämäärää tehtyihin tekoihin ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 voimassa ollutta sääntelyä, Suomi pyynnön esittäneenä jäsenvaltiona soveltaa, mitä laissa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta säädetään ja mitä ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 sovelletuissa sopimuksissa määrätään.

Sekä 2 että 3 momentin säännökset perustuvat puitepäätöksen 32 artiklaan. Kyseinen artikla sallii, että jäsenvaltio puitepäätöksen hyväksyessään ilmoittaa, että pannessaan täytäntöön toisten jäsenvaltioiden pyyntöjä se soveltaa ennen tiettyä päivää tehtyihin tekoihin ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 voimassa ollutta sääntelyä. Yleisperusteluissa esitetyn mukaisesti Ranska, Italia ja Itävalta ovat antaneet tällaiset ilmoitukset. Italia ja Itävalta ovat ilmoittaneet, että ne soveltavat vanhaa luovuttamissääntelyä ennen puitepäätöksen voimaantuloa tehtyihin tekoihin. Puitepäätös on tullut voimaan 7 päivänä elokuuta 2002. Ranska on tehnyt ilmoituksen, jonka mukaan se soveltaa vanhaa sääntelyä ennen 1 päivää marraskuuta 1993 tehtyihin tekoihin. Kyseiset jäsenvaltiot panevat siis täytäntöön edellä tarkoitetunlaisia tekoja koskevat pyynnöt puitepäätöksen kumoamien yleissopimusten mukaisesti.

Pykälän 3 momentti tarkoittaa, että edellä mainitulla tavalla täytätöönpantavien pyyntöjen osalta Suomen viranomaiset soveltavat ennen puitepäätöksen voimaantuloa sovellettua sääntelyä. Tämä sääntely sisältyy yleiseen luovuttamislakiin sekä niihin yleissopimuksiin, joita sovelletaan ennen EU-luovuttamislain voimaantuloa. Suomen viranomaiset voisivat tällaisessa tilanteessa soveltaa myös Euroopan unionin vuoden 1995 ja 1996 tehtyjen luovuttamissopimusten säännöksiä edellyttäen, että mainitut jäsenvaltiot olisivat niiden osapuolia. Sopimuksia voitaisiin sovel-

taa, sillä ne olisivat Suomessa vielä lain tasoisesti voimassa. Sopimuksia sovellettaisiin suoraan, sillä esityksessä on ehdotettu, että kyseisten sopimusten sisältöä vastaavat säännökset kumottaisiin yleisestä luovuttamislaista.

Kun luovutettavaksi pyydetty jäisi kiinni mainituissa jäsenvaltiossa ja kyse olisi 3 momentissa tarkoitetusta teosta, saattaisi pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio edellyttää, että Suomi esittää ennen puitepäätöksen voimaantuloa voimassaolleiden yleissopimusten mukaisen luovuttamispyynnön. Kun henkilö olisi luovutettu Suomeen tulisi häneen soveltaa ennen puitepäätöksen voimaantuloa voimassaolleiden yleissopimusten määräyksiä. Tämä koskisi erityisesti niin sanottua erityissääntöä sekä edelleen luovuttamista.

1.2. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta

1 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisalasta suljetaan pois rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tapahtuvasta luovuttamisesta säädettäisiin esityksen mukaan EU-luovuttamislaissa.

3 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus henkilöön, joka ei ole Suomen kansalainen, poistetaan.

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kaikki lakiin sisältyneet säännökset, jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevaa erityissääntelyä. Kyseiset säännökset on otettu lakiin lailla 182/1999, jolla yleisen luovuttamislain säännökset saatettiin vastaamaan Euroopan unionin vuonna 1995 ja 1996 tehtyjä yleissopimuksia. Pykälän viittaus henkilöön, joka ei ole Suomen kansalainen, on turha, koska laki ei enää soveltuisi Suomen kansalaisten luovuttamiseen.

4 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan edellä mainitulla lailla 182/1999 lisätty Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissääntely. Tällaista sääntelyä sisältyy pykälän 2 ja 3 momenttiin. Erityissääntelyn poistaminen edellyttää myös pykälän 4 ja 6 momenttiin sisältyvien viittausten muuttamista.

12 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi edellä mainituin tavoin siten, että sen 1 momentin 1 kohtaan ja 2 momenttiin sisältyvä Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityisääntely poistetaan.

25 §. Pykälä koskee kilpailevia luovuttamispyyntöjä ja sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sanamuodoissa otetaan huomioon pohjoismaiseen luovuttamislakiin ja tähän lakiin ehdotetut muutokset.

Pykälän *1 momentin* sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus useisiin vieraisiin valtioihin, joiden joukossa ei ole pohjoismaata, muutetaan viittaukseksi useisiin vieraisiin valtioihin, joiden esittämien pyyntöjen joukossa ei ole sellaista pyyntöä, johon sovellettaisiin pohjoismaista luovuttamislakia. Muutoksella halutaan erottaa ne tilanteet, joissa luovuttamista on pyytänyt pohjoismaa ja luovuttamiseen sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia, niistä tilanteista, joissa luovuttamista on pyytänyt pohjoismaa, mutta luovuttamiseen sovelletaan EU-luovuttamislakia. Esityksen mukaan suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan voitaisiin nimittäin soveltaa sekä pohjoismaista luovuttamislakia että EU-luovuttamislakia. Momentissa olisi tarkoitus jat-

kossakin sulkea pykälän soveltamisalasta pois ne tilanteet, joissa joku useista luovuttamispyynnöistä olisi sellainen, johon sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia. Koska Ruotsiin ja Tanskaan voidaan soveltaa kahta eri lakia, viittaus pohjoismaihin on virheellinen. Momentin tarkoituksena on, että oikeusministeriö ei ole lopullisen ratkaisun tekijä kilpailevia pyyntöjä koskevassa tilanteessa silloin, kun yksi pyynnöistä on sellainen, että sisäasiainministeriö on pohjoismaisen luovuttamislain mukaan katsonut, että se voi suostua pyyntöön. Pohjoismaisen luovuttamislain 20 §:n mukaan, jos kilpailevista pyynnöistä päättää sekä sisäasianministeriö että oikeusministeriö, luovuttamisesta päättää valtioneuvosto.

Pykälän *2 momentissa* säädetään siitä, että kilpailevien luovuttamispyyntöjen koskiessa eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietylle valtiolle luovutettava henkilö on luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle. Esityksen mukaan momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että kyseinen edelleenluovuttaminen voisi ehdotuksen mukaan tapahtua niillä ehdoilla, joilla luovuttaminen kyseiseen valtioon olisi mahdollista. Kyseinen sanamuoto vastaisi sisällöltään voimassaolevaa, mutta olisi muotoilultaan yleisempi. Yleisempi sanamuoto olisi perusteltu, sillä sekä EU-luovuttamislain 33 §:ssä että pohjoismaisen luovuttamislain 20 §:ssä viitataan tähän pykälään.

32 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan edellä mainitulla lailla 182/1999 lisätty Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissääntely. Momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että lupaa ei voida antaa Suomen kansalaisen edelleen luovuttamiseen. Maininta on turha, koska lakia ei voitaisi enää soveltaa Suomen kansalaisten luovuttamiseen.

33 §. Pykälän 2 momentin viittausta Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevaan erityisääntelyyn ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa viitattaisiin ehdotettuun EU-luovuttamislakiin.

Ehdotuksen mukaan Suomen kansalainen saataisiin kuljettaa Suomen kautta, jos kysymys on hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa kauttakuljetukselle säädetyt edellytykset täyttyisivät. EU-luovuttamislain 68 § sisältäisi säännökset kauttakuljetuksesta. Sekä tässä muutettavaksi ehdotetun pykälän että kyseisen 68 §:n mukaan kauttakuljetuksesta päättäisi oikeusministeriö.

34 §. Pykälä sisältäisi voimassaolevan 48 §:n sisällön.

35 §. Pykälä sisältäisi lailla 182/1999 kumotut lain alkuperäiset voimaantulosäännökset.

1.3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä

9a §. Pykälän mukaan sisäasiainministeriön todetessa, että luovuttaminen pohjoismaisen luovuttamislain 1 §:ssä tarkoitettuun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, ei olisi mahdollista tämän lain nojalla, sen olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin laissa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä säädetään.

Pääsääntöisesti sellaiseenkin pyyntöön, joka tulisi Euroopan unioniin kuuluvasta pohjoismaasta eli Ruotsista tai Tanskasta, sovellettaisiin siten pohjoismaista luovuttamislakia. Niissä, todennä-

köisesti melko harvinaisissa tilanteissa, joissa henkilöä ei voitaisi pohjoismaisen luovuttamislain perusteella luovuttaa, tulisi siten sovellettavaksi EU-luovuttamislain mukainen menettely. Näitä olisivat lähinnä tilanteet, joissa Suomen kansalaista pyydetään luovutettavaksi. Pohjoismaisen luovuttamislain mukaan Suomessa asuvaa Suomen kansalaista ei saa luovuttaa, ellei tekoa myös Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta säädetty ankarin rangaistus on Suomen lain mukaan vähintään neljä vuotta vankeutta. EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä puolestaan myös Suomen kansalainen tulisi luovuttaa lain 2 ja 3 §:n pohjoismaista luovuttamislakia matalampien edellytysten täyttyessä.

EU-luovuttamislain 1 §:ssä ei kuitenkaan suljeta pois mahdollisuutta soveltaa lakia suoraan sellaisen pohjoismaan kanssa, joka on Euroopan unionin jäsenvaltio. Näin ollen käytännössä, jos tällainen jäsenvaltio sitä pyytäisi, voitaisiin henkilön luovuttamista koskeva asia käsitellä suoraan siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislaissa säädetään. EU-luovuttamislakia voidaan soveltaa suhteessa sellaiseen pohjoismaahan, joka on Euroopan unionin jäsenvaltio, myös niissä tilanteissa, joissa Suomi on pyynnön esittänyt jäsenvaltio.

EU-luovuttamislain mukaisen järjestelmän mukaiseen luovuttamiseen siirtyminen tarkoittaa siirtymistä kokonaan järjestelmästä toiseen. Näin ollen kun asia olisi siirretty EU-luovuttamislain mukaiselle toimivaltaiselle syyttäjälle, pohjoismaisen luovuttamislain säännöksiä ei voitaisi enää soveltaa. Tämä johtuu siitä, että sekä EU-luovuttamislain että pohjoismaisen luovuttamislain säännökset ovat yhtenäisiä kokonaisuuksia, eikä ole johdonmukaista soveltaa näitä kahta lakia rinnakkain.

Asian siirtymisestä EU-luovuttamislain mukaisessa järjestyksessä käsiteltäväksi olisi ilmoitettava luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle. Kyseisen jäsenvaltion tulisi olla tietoinen sovellettavasta menettelystä, jotta se pystyisi henkilön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltamaan puitepäätöksen mukaisen järjestelmän säännöksiä.

20 §. Pykälä koskee kilpailevia pyyntöjä. Pykälään ehdotetaan muutoksia, jotka ovat tarpeen sen vuoksi, että joissain tilanteissa pohjoismaahan tapahtuva luovuttaminen saattaa tapahtua myös EU-luovuttamislain mukaisesti. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös se, että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta säädetään ehdotettujen lakien voimaantulon jälkeen kolmessa eri laissa.

Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että edellä mainittu kolmen erilaisen luovuttamisjärjestelmän olemassaolo käy ilmi. Momentissa olevaa viittausta pohjoismaihin tarkennettaisiin siten, että käytettäisiin ilmaisua, jonka mukaan henkilöä on voitu pyytää luovutettavaksi tämän lain eli pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti 1 §:ssä tarkoitettuun valtioon eli pohjoismaahan. Tällä tarkennuksella on tarkoitus erottaa edellä mainituista tilanteista ne tilanteet, joissa luovuttaminen pohjoismaahan tapahtuu EU-luovuttamislain nojalla.

Lisäksi 1 momentissa olevaa viittausta muuhun valtioon kuin pohjoismaahan tarkennettaisiin siten, että käytettäisiin ilmaisua, jonka mukaan henkilöä on voitu pyytää luovutettavaksi muuhun valtioon, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio. Tällä tarkennuksella on tarkoitus erottaa EU:n jäsenvaltioihin ja muihin kuin EU:n jäsenvaltioihin tapahtuva luovuttaminen toisistaan. Muilta osin momentin sisältöä ei ole muutettu.

Pykälän *2 momentti* olisi uusi ja siinä huomioitaisiin tilanteet, joissa kilpailevina pyyntöinä on pohjoismaisen luovuttamislain mukainen ja EU-luovuttamislain mukainen pyyntö. Momentin mukaan jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että EU-luovuttamislain mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltioon ja sisäasi-

ainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja tuomioistuin jälkimmäiseen pyyntöön suostua, päättäisi sisäasiainministeriö, mille valtiolle henkilö on luovutettava.

Sisäasiainministeriön on tarkoituksenmukaisinta olla kilpailevista pyynnöistä ratkaiseva viranomainen tällaisissa tilanteissa, joissa on rinnakkain tuomioistuimen ja sisäasiainministeriön päätös. Tarkoituksenmukaisena ei ole pidetty, että asia nostettaisiin valtioneuvoston käsiteltäväksi. Asiaa ei ole myöskään tarkoituksenmukaista siirtää oikeusministeriön käsiteltäväksi, sillä sisäasiainministeriö on jo valmiiksi perehtynyt asian yksityiskohtiin.

Muilta osin momentin sisältö vastaa 1 momenttia. Siten sisäasiainministeriön tulisi harkinnassaan ottaa huomioon yleisen luovuttamislain 25 §:n säännökset eli etusijaharkinnassa käytettävät perusteet. Sisäasiainministeriö päättäisi myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Viimeksi mainittu merkitsisi sitä, että sisäasiainministeriön olisi tietyissä tilanteissa tarpeen asettaa EU-luovuttamislaissa tarkoitettuja ehtoja. Käytännössä kun tuomioistuin päättäisi EU-luovuttamislain mukaisesti henkilön luovuttamisesta, se kuitenkin jo päätöksessään asettaisi tarvittavat ehdot luovuttamiselle. Jos sisäasiainministeriö päättää, että tällainen pyyntö saa etusijan taikka että henkilö on luovutettava edelleen tällaiseen jäsenvaltioon, tulevat luovuttamiselle asetettavat ehdot suoraan tuomioistuimen luovuttamispäätöksestä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia. Momentissa otettaisiin huomioon lisäksi se, että valtioneuvoston lisäksi myös sisäasiainministeriö tekisi päätöksiä kilpailevista pyynnöistä. Momentin mukaan valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tältä osin siten säilytetään voimassa oleva järjestelmä. Kysymys luovuttamisen laillisuudesta on jo pohjoismaisen menettelyn ja yleisen luovuttamislain mukaisen luovuttamisen tilanteissa ollut mahdollisuus saattaa korkeimman oikeuden tutkittavaksi. EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä luovuttamista koskevan päätöksen tekee käräjäoikeus, jonka päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan oikeuteen.

Selvää on, että sellaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa olisi kolme eri tyyppistä kilpailevaa pyyntöä eli pohjoismaisen lain mukainen pyyntö, EU-luovuttamislain mukainen pyyntö ja yleisen luovuttamislain mukainen pyyntö, tulisi etusija päättää siinä järjestyksessä kuin 1 momentissa säädetään. On luonnollista, että ratkaisijana on tällöin valtioneuvosto.

21 §. Pykälä koskee mahdollisuutta antaa lupa syyttää henkilöä muista kuin luovuttamispyynnössä tarkoitetuista teoista taikka luovuttaa hänet edelleen muulle valtiolle. Pykälässä ehdotetaan otettavaksi huomioon se, että tarve siirtyä pohjoismaisen luovuttamismenettelyn järjestelmästä puitepäätöksen eli EU-luovuttamislain mukaiseen järjestelmään saattaa syntyä myös myöhemmässä vaiheessa kuin henkilöä ensimmäistä kertaa luovutettaessa.

Pykälän *1-3 momentti* säilyisivät ennallaan. Pykälän 1 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle. Mainittu 7 § sisältää luovuttamispyyntöön suostuttaessa asetettavat ehdot.

Pykälän 2 momentin mukaan lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetyt luovuttamisen edellytykset ovat olemassa, ja noudatettakoon tällöin vastaavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty. Mainitun 10 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään korkeimmalta oikeudelta pyydettävästä lausunnosta ja sen noudattamisesta.

Pykälän *4 momenttia* muutettaisiin ja nykyinen 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi. Mainittuun 4 momenttiin otettaisiin säännökset asian siirtämisestä EU-luovuttamislain mukaiseen järjestelmään. Momentin mukaan, jos sisäasiainministeriö toteaisi, että suostuminen sellaisen 1 §:ssä tarkoitetun valtion, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, 1 momentissa tarkoitettuun pyyntöön ei olisi mahdollista 1 ja 2 momentin perusteella, sen olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislaissa säädetään. Nämä tilanteet koskevat henkilön syyttämistä ja edelleenluovuttamista koskevaa lupaa. Tarve siirtyä EU-luovuttamislain mukaiseen järjestelmään saattaa syntyä momentissa tarkoitetuissa myöhemmissä vaiheissa eli kun henkilö on jo luovutettu Suomesta Ruotsiin tai Tanskaan. Esimerkiksi Suomen kansalaisen luovuttaminen on saattanut onnistua pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti, jos rikoksesta on Suomessa säädetty vähintään 4 vuoden vankeusrangaistus. Jos henkilöä haluttaisiin myöhemmin syyttää myös rikoksesta, jonka rangaistusmaksimi olisi alle 4 vuotta, pohjoismaisen luovuttamislain mukaan tällaista lupaa ei voitaisi antaa. Luvan antaminen voisi kuitenkin olla mahdollista EU-luovuttamislain mukaisesti.

Nykyinen 4 momentti siirtyisi *5 momentiksi*. Sen mukaan muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä. Kyseisessä pykälässä ovat säännökset oikeusministeriön suorittamasta lupaharkinnasta tilanteissa, joissa kyse on muun kuin pohjoismaan pyynnöstä. Momenttiin lisättäisiin säännökset tilanteesta, jossa olisi kyse edelleenluovuttamisesta sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei olisi pohjoismaa. Tällöin sisäasianministeriön olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislaissa säädetään.

1.4. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa

3 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että teko, josta tuomittu seuraamus saadaan lain mukaan panna täytäntöön Suomessa, voisi olla rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu teko.

Puitepäätös edellyttää kyseistä muutosta, sillä esityksessä ehdotettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä koskeva laki sisältää säännöksiä, jotka liittyvät toisen jäsenvaltion tuomitsemien vapausrangaistusten täytäntöönpanoon Suomessa. Ensinnäkin ehdotetun lain 5 §:n 4 kohdan nojalla Suomessa voidaan joutua panemaan täytäntöön rangaistus, joka on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle henkilölle. Kyse olisi tilanteesta, jossa toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty olisi Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö, joka haluaisi suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa. Tällöin Suomi voisi kieltäytyä luovuttamisesta, mutta edellytyksenä olisi, että toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rangaistus pantaisiin Suomessa täytäntöön. Edellä mainitun säännöksen nojalla rangaistus olisi velvollisuus panna täytäntöön Suomessa noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Tässä muutettavaksi ehdotettu laki ei sisällä velvollisuutta vieraassa valtiossa tuomitun rangaistuksen täytäntöönpanoon, mutta edellä mainittu velvollisuus olisi ilmaistu ehdotetussa luovuttamista koskevassa lainsäädännössä. Täytäntöönpanoon sovellettaisiin tässä muutettavaksi ehdotetun lain säännöksiä. Täytäntöönpanosta päättäisi oikeusministeriö.

Vastaavasti myös EU-luovuttamislain 8 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa voitaisiin Suomessa joutua panemaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus. Kyseisen pykälän tarkoittamissa tilanteissa olisi kyse siitä, että Suomi olisi luovuttanut toiseen jäsenvaltioon syytetoimenpiteitä varten henkilön, joka olisi Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö, joka olisi pyytänyt, että saisi suorittaa mahdollisesti tuomitun vapausrangaistuksen Suomessa. Kun henkilö palautettaisiin takaisin Suomeen, vapausrangaistuksen täytäntöönpanoon sovellettaisiin tässä muutettavaksi ehdotetun lain säännöksiä.

Lain säännökset pääosin soveltuvat edellä mainituissa tilanteissa toisessa jäsenvaltioissa tuomittujen vapausrangaistusten täytäntöönpanoon Suomessa. Mahdollista kuitenkin olisi, että Suomella olisi velvollisuus panna täytäntöön ehdotetun rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä koskevan lain 3 §:ssä tarkoitettu teko. Kyseinen teko olisi luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sellainen teko, joka sisältyy kyseisen 3 §:n 2 momentin luetteloon ja josta kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että kyseinen teko olisi Suomen lain mukaan rikoksena rangaistava. Vaikka pääosin edellä mainitun 3 §:n 2 momentin luettelon sisältämät teot olisivat sellaisia, jotka olisivat myös Suomen lain mukaan rangaistavia, mahdollista on, että kyse olisi teosta, joka ei Suomessa tai Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä ole rangaistava.

Tässä muutettavaksi ehdotetun lain 3 §:n 1 momentin 2 kohta kuitenkin edellyttää, että teko, josta Suomessa täytäntöönpantava seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Koska kyseinen edellytys voisi joissain tilanteissa jäädä täyttymättä, esityksessä ehdotetaan, että mainitun 2 kohdan sanamuotoon sisällytetään viittaus EU-luovuttamislain 3 §:ään.

Edellä mainitut rangaistukset voitaisiin joutua panemaan täytäntöön myös Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti. Kyseinen laki ei kuitenkaan sisällä vastaavaa rajoitusta kun tässä muutettavaksi ehdotettu laki.

Lain 3 §:ssä on asetettu myös muita edellytyksiä seuraamukselle, jonka vieraan valtion tuomioistuin on määrännyt, ja joka saataisiin panna täytäntöön Suomessa. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kyseessä olevan tuomion tulee olla lainvoimainen ja täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan valtion, jossa seuraamus on määrätty, on tullut pyytää tai sen on tullut suostua seuraamuksen täytäntöönpanoon Suomessa. Nämä edellytykset täyttyisivät edellä kuvatuissa tilanteissa, joissa Suomi voisi joutua panemaan luovuttamistilanteissa rangaistuksen täytäntöön. Puitepäätös velvoittaisi vapausrangaistuksen tuominneen jäsenvaltion suostumaan rangaistuksen täytäntöönpanoon Suomessa, joten suostumus olisi aina olemassa.

Myös 3 §:n 2 momentissa on asetettu edellytyksiä vapausrangaistuksen täytäntöönpanolle Suomessa. Momentin mukaan vapausrangaistus voitaisiin panna täytäntöön Suomessa, jos tuomittu on Suomen kansalainen tai hänellä on kotipaikkansa täällä ja tuomittu on suostunut siihen. EU-luovuttamislain 5 §:n 4 kohdan ja 8 §:n tarkoitetuissa tilanteissa olisi aina kyse Suomen kansalaisista taikka Suomessa pysyvästi asuvista henkilöistä. Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä voidaan katsoa olevan kotipaikka Suomessa. Tuomittu olisi myös aina suostunut siihen, että vapausrangaistus pannaan täytäntöön Suomessa.

Myös 3 §:n 3 momentin edellytykset voivat liittyä luovuttamismenettelyyn. Jos kyseessä olisivat ehdotetun lain 5 §:n 4 kohdassa tai 8 §:ssä tarkoitetut tilanteet, olisi kyseiset säännökset otettava tarpeen vaatiessa huomioon.

9 §. Kuten edellä on todettu puitepäätöksen täytäntöönpano saattaa aiheuttaa tilanteita, joissa Suomessa voidaan joutua panemaan täytäntöön vapausrangaistuksia teoista, jotka eivät ole Suomessa rangaistavia. Tämä olisi hyvin epätodennäköistä, mutta tämän johdosta lain 3 §:ää on ehdotettu muutettavaksi edellä mainitulla tavalla. Vastaavat muutokset tulisi tehdä myös lain 9 §:ään, joka koskee vieraassa valtiossa tuomitun vapaudenmenetystä tarkoittavan seuraamuksen muuntamista Suomen laissa vastaavasta rikoksesta säädetyksi vankeusrangaistukseksi. Edellä 3 §:ää koskevissa perusteluissa mainituista syistä myös 9 §:n 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otetaan viittaus ehdotetun rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä koskevan lain 3 §:ään. Jos tällaisesta teosta tuomittu seuraamus tulisi Suomessa muuntaa vankeusrangaistukseksi, tulisi se ehdotuksen mukaan muuntaa kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuudeltaan vastaavasta rikoksesta säädetyksi vankeusrangaistukseksi.

19 §. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voitaisiin jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa myös silloin, kun tuomittu oleskelee kyseisessä valtiossa.

Puitepäätöksen täytäntöönpanon voidaan katsoa edellyttävän tällaista muutosta, sillä sen 4 artiklan 6 kohdan mukaan tilanteissa, joissa luovuttamista on pyydetty rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voi luovuttamispyynnön vastaanottanut jäsenvaltio kieltäytyä luovuttamisesta myös, jos luovutettavaksi pyydetty oleskelee pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa ja rangaistus pantaisiin täytäntöön kyseisessä jäsenvaltiossa. Esityksen mukaan ehdotettuun lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä ei kuitenkaan otettaisi säännöstä, jonka mukaan luovuttamisesta Suomesta toiseen jäsenvaltioon voitaisiin kieltäytyä tällä perusteella. Tästä huolimatta toinen jäsenvaltio voisi kieltäytyä Suomen luovuttamispyynnöstä sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty oleskelee kyseisessä jäsenvaltiossa. Tällaisessa tilanteessa rangaistus tulisi panna täytäntöön luovuttamispyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa.

Pykälän voimassaolevan sanamuodon mukaan Suomessa tuomittu rangaistus voitaisiin jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa vain jos tuomittu on asianomaisen vieraan valtion kansalainen tai hänellä on kotipaikkansa siinä valtiossa. Voimassaolevan sanamuodon mukaan rangaistusta ei siis voida jättää täytäntöönpantavaksi, jos tuomittu vain oleskelee kyseisessä valtiossa ja näin ollen puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa Suomessa tuomittua vankeusrangaistusta ei voitaisi panna täytäntöön.

Voimassaolevan pykälän sanamuoto perustuu eurooppalaiseen yleissopimukseen tuomittujen siirtämisestä (SopS 13/1987) sekä Suomen kyseiseen yleissopimukseen antamaan selitykseen, mitä kansalaisella sopimusta sovellettaessa tarkoitetaan. Laki yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa on kuitenkin luonteeltaan yleinen laki, jota voidaan soveltaa myös muissa tilanteissa kuin edellä mainittua eurooppalaista yleissopimusta sovellettaessa. Näin ollen lain sanamuotoa on mahdollista muuttaa laajemmaksi kuin, mikä on yleissopimuksen soveltamisala. Sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös oleskelua koskeva edellytys olisi yleinen, eikä sen soveltamista olisi sidottu edellä mainittuihin puitepäätöksen mukaisiin tilanteisiin. Käytännössä tilanne tosin tulisi todennäköisimmin esiin vain puitepäätöstä sovellettaessa. Pyynnön esittämisen edellytyksenä säilyisivät muut voimassaole-

van lain edellytykset, kuten vieraan valtion suostumus, tuomitun suostumus sekä Suomen toimivaltaisen viranomaisen eli oikeusministeriön vapaa harkinta. Jos kaikki laissa asetetut edellytykset täytäntöönpanolle vieraassa valtiossa täyttyvät, ei ole estettä sille, että Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan jättää täytäntöönpantavaksi valtioon, jossa kyseinen henkilö oleskelee. Koska kyse on kaikilta osin harkinnanvaraisesta menettelystä, jossa vaaditaan kaikkien osapuolten suostumusta, ei menettelyä voida pitää ongelmallisena.

Laissa rikostuomioiden täytäntöönpanosta pohjoismaissa mahdollistetaan vastaavasti Suomessa tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpano toisessa pohjoismaassa, jos tuomittu tuolloin oleskelee tuossa maassa (8 §). Koska kyseisessä menettelyssä täytäntöönpanon siirto on mahdollinen myös ilman tuomitun suostumusta lisäedellytyksenä on, että täytäntöönpanoa olosuhteisiin nähden voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Esityksen mukaan tarpeellista ei ole, että lain 3 §:n sanamuotoa muutetaan vastaavasti eli että myös Suomessa voitaisiin panna täytäntöön vieraassa valtiossa tuomittuja vapausrangaistuksia silloin kun tuomittu oleskelee Suomessa. Koska Suomessa puitepäätös pannaan täytäntöön siten, että luovuttamisesta ei kieltäydyttäisi sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty oleskelee Suomessa, ei puitepäätöksen täytäntöönpano Suomessa edellytä 3 §:n muuttamista. Koska muissa tilanteissa vieraassa valtiossa tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpano Suomessa sellaisen tuomitun osalta, joka oleskelee Suomessa, tuskin tulisi käytännössä kyseeseen, ei esityksessä ehdoteta 3 §:n muuttamista.

2. Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa neuvoston pääsihteeristölle puitepäätöksen artiklojen soveltamiseen liittyviä ilmoituksia. Ilmoituksia tulee tehdä 6 artiklan 3 kohdan, 7 artiklan 2 kohdan, 8 artiklan 2 kohdan, 13 artiklan 4 kohdan ja 25 artiklan 2 kohdan mukaan.

Suomi antaisi 6 artiklan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pidätysmääräyksen antava oikeusviranomainen on Suomessa syyttäjä. Artiklan 2 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaavia oikeusviranomaisia ovat Suomessa Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeudet sekä korkein oikeus. Pidätysmääräyksen on toimivaltainen vastaanottamaan toimivaltainen syyttäjä.

Suomi antaisi 7 artiklan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi nimeää keskusviranomaiseksi oikeusministeriön. Suomen ilmoituksessa kuitenkin tulisi selvennettäisiin, että oikeusministeriö toimii keskusviranomaisena, johon toisen jäsenvaltion viranomainen voi ottaa yhteyttä eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvissä kysymyksissä. Tarvittaessa, jos muita toimittamistapoja ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisina, oikeusministeriö voi myös vastaanottaa pidätysmääräyksiä.

Suomi antaisi 8 artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyy pidätysmääräyksen suomen, ruotsin ja englannin kielellä.

Lisäksi 34 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jäsenvaltio voi myös ilmoittaa, että se soveltaa välittömästi kyseistä puitepäätöstä suhteissaan saman ilmoituksen tehneisiin jäsenvaltioihin. Suomen tarkoituksena ei ole antaa aikaistettua soveltamista koskevaa ilmoitusta.

3. Voimaantulo

Puitepäätöksen 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen säännösten noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003. Puitepäätöksen 31 artiklan mukaan puitepäätöksen säännöksillä korvataan 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva voimassaoleva sääntely. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ehdotetut lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

4. Säätämisjärjestys

Esitys sisältää ehdotuksen siitä, että myös Suomen kansalaisia voidaan EU-luovuttamislain nojalla vastoin tahtoaan luovuttaa toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Suomen kansalaisten luovuttamisen edellytysten ja esteiden osalta noudatettaisiin samoja periaatteita kuin muidenkin henkilöiden luovuttamisen osalta. Se, että omat kansalaiset asetetaan samaan asemaan kuin muutkin henkilöt, perustuu puitepäätöksen määräyksiin.

Esitys sisältää ehdotuksen myös siitä, että Suomen kansalainen voitaisiin vastoin tahtoaan kuljettaa Suomen alueen läpi. Kansalaisten kauttakuljetukseen sovellettaisiin samoja periaatteita kuin muihinkin henkilöihin. Kauttakuljetuksen edellytyksistä säädetään EU-luovuttamislain 68 §:ssä. Kauttakuljetuksen sallimisen edellytyksenä on pykälässä säädettyjen tietojen toimittaminen. Luovuttamiselle EU-luovuttamislaissa säädettyjen edellytysten ei tarvitsisi täyttyä.

Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Esityksen sisältö on edellä mainituin osin ristiriidassa perustuslain 9 §:n kanssa. Tämä edellyttää, että EU-luovuttamislaki tulisi säätää perustuslain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on puitepäätöksestä antamassaan lausunnossa 42/2001 vp kuitenkin todennut, että kun puitepäätöksen mukainen lainsäädäntö saatetaan Suomessa voimaan, tulee perustuslain 9 §:n sanamuoto sanonnallisesti selvästi harhaanjohtavaksi. Tämä johtuu siitä, että Suomen kansalaisen luovuttaminen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon ei olisi enää törkeisiin rikoksiin liittyvä poikkeus, vaan pääsääntö. Perustuslakivaltiokunta on lisäksi todennut, että ei ole valtiosääntöoikeudellisesti kestävää, jos todellinen oikeustila maassa perustuu tällaisessa asiassa olennaisesti perustuslain sanamuodosta eroavaan poikkeuslailla toteutettuun ratkaisuun.

Perusteltuna on pidettävä perustuslakivaliokunnan kantaa, joka edellyttää, että perustuslain 9 §:n 3 momentin sanamuotoa on muutettava vastaamaan sitä todellista oikeustilaa, joka vallitsee Suomen kansalaisten luovuttamisen osalta. Kyseistä sanamuotoa ei kuitenkaan ehdoteta muutettavaksi tässä esityksessä, vaan erillisessä hallituksen esityksessä, joka annetaan [samanaikaisesti tämän esityksen kanssa]. Kyseisessä esityksessä ehdotettu perustuslain uusi sanamuoto vastaa tässä esityksessä ehdotettua Suomen kansalaisen luovuttamista ja kauttakuljettamista koskevaa oikeustilaa.

Kun mainitussa esityksessä ehdotettu perustuslain uusi sanamuoto olisi eduskunnan hyväksymä, voitaisiin tässä esityksessä ehdotettu EU-luovuttamislaki hyväksyä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Tämän lain nojalla voidaan syytetoimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Suomessa oleskeleva henkilö luovuttaa Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva henkilö pyytää luovutettavaksi Suomeen.

Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

Yleiset edellytykset

2 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuuden täyttyessä.* Luovuttamiseen suostutaan, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

Jos henkilö on tuomittu vapausrangaistukseen, luovuttamiseen suostutaan, jos tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

3 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta*. Riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, luovuttamiseen suostutaan, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentissa mainittu ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut teot ovat:

- rikollisjärjestöön osallistuminen,
- terrorismi,
- ihmiskauppa,
- lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia,
- huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa,
- aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa,
- lahjonta,
- petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettu Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuva petos,
- rahanpesu,
- rahan, mukaan lukien euron väärentäminen,
- tietoverkkorikollisuus,

- ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja kasvilajikkeiden laiton kauppa,
- laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen,
- tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen,
- ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa,
- ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivangiksi ottaminen,
- rasismi ja muukalaisviha,
- järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö,
- kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taide-esineiden laiton kauppa,
- petollinen menettely,
- ryöstöntapainen kiristys ja kiristys,
- tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen,
- hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä,
- maksuvälineväärennykset,
- hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa,
- ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa
- varastettujen ajoneuvojen kauppa,
- raiskaus,
- murhapoltto,
- kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset,
- ilma-aluksen tai aluksen kaappaus ja
- tuhotyö.

4 §. *Liitännäiset rikokset.* Jos luovuttamispyyntö käsittää useita tekoja ja 2 tai 3 §:n edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen lain mukaan rikoksia.

Kieltäytymisperusteet

5 §. *Ehdottomat kieltäytymisperusteet.* Luovuttamisesta tulee kieltäytyä, jos

1) pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa perustuslain 105 §:n 2 momentin mukaisesti lailla säädetty yleinen armahdus ja tekoon voitaisiin rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia;

2) luovutettavaksi pyydetty on Suomessa tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa samasta teosta lainvoimaisesti tuomittu edellyttäen, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

3) luovutettavaksi pyydetty ei pyynnön perusteena olevan teon tehdessään ollut täyttänyt viittätoista vuotta;

4) luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen tai asuu Suomessa pysyvästi ja haluaa suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa. Vapausrangaistus on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään;

5) pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja
a) teko tai sitä vastaava teko ei ole Suomessa rangaistava,
b) rikos on Suomen lain mukaan vanhentunut tai rangaistusta ei voitaisi enää panna täytäntöön taikka
c) on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa.

6) luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen ja syyteoikeus on Suomessa vanhentunut tai tuomittu rangaistus on rauennut ja tekoon voidaan rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia;

7) on perusteltua syytä epäillä, että henkilö joutuisi alkuperänsä, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisensa, uskontonsa, vakaumuksensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka luovutettavaksi pyydetyn voidaan perustellusti olettaa joutuvan ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi.

6 §. *Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.* Luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos

1) luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä samasta teosta kuin joka on pyynnön perusteena;

2) pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa päätetty jättää syyte nostamatta tai nostetusta syytteestä on luovuttu;

3) pyynnön perusteena olevasta teosta on jossain jäsenvaltiossa annettu muu lopullinen päätös kuin tuomio, joka estäisi syytteen nostamisen;

4) luovutettavaksi pyydetty on jossakin muussa kuin Euroopan unioniin kuuluvassa valtiossa samasta teosta lainvoimaisesti tuomittu edellyttäen, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan;

5) pyynnön perusteena oleva teko on tehty pyynnön esittäneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä siihen Suomessa vastaavassa tilanteessa voitaisi rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia.

7 §. *Suostumus luovuttamiseen.* Jos luovutettavaksi pyydetty suostuu luovuttamiseensa, luovuttamisesta tulee kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa. Luovuttamisesta voidaan tällöin kieltäytyä myös, jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä samasta teosta kuin joka on pyynnön perusteena.

Ehdot

8 §. *Luovutettavan palauttamista koskeva ehto.* Jos syytetoimenpiteitä varten luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen tai asuu Suomessa pysyvästi, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, jos luovutettavaksi pyydetty sitä pyytää, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuk-

sen, että se välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palauttaa luovutetun Suomeen suorittamaan pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta. Vapausrangaistus on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

9 §. *Poissaolotuomiota koskeva ehto.* Jos luovuttamista on pyydetty sellaisen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, joka on tuomittu vastaajan ollessa poissa asian käsittelystä, eikä tuomitulle ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun tuomioon johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen siitä, että luovutettavaksi pyydetyllä on mahdollisuus asian uudelleen käsittelyyn kyseisessä jäsenvaltiossa ja olla paikalla asian käsittelyssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

10 §. *Elinkautista rangaistusta koskeva ehto.* Jos pyynnön perusteena olevasta teosta voi seurata elinkautinen vapausrangaistus, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että tuomittua rangaistusta voidaan sen lainsäädännön tai oikeuskäytännön mukaan tarkistaa taikka siitä voidaan pyytää armahdusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

Toimivaltaiset viranomaiset

11 §. *Toimivaltaiset tuomioistuimet.* Luovuttamisesta ja säilöönottamisesta päättää:

1) Turun käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Turun hovioikeuden tuomiopiirin alueella,

2) Vaasan käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella,

3) Kuopion käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella,

4) Helsingin käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Helsingin hovioikeuden tuomiopiirin alueella,

5) Kouvolan käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella,

6) Oulun käräjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella.

Erityisestä syystä luovuttamisesta voi päättää myös muu kuin 1 momentissa mainittu käräjäoikeus.

12 §. *Toimivaltaiset syyttäjät.* Jollei tässä laissa toisin säädetä, Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Kouvolan ja Oulun käräjäoikeuksien tuomiopiirissä toimivat syyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan tämän lain mukaisia syyttäjäntehtäviä.

Erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voi olla myös muu kuin 1 momentissa mainittu.

Pyynnön toimittaminen ja sisältö

13 §. *Yhteydenpitojärjestys.* Pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimittaa säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 23/2001) tarkoitettuun tietojärjestelmään.

Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnetaan, pyyntö voidaan toimittaa suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle. Pyyntö voidaan toimittaa toimivaltaiselle syyttäjälle myös käytettävissä olevien kansainvälisten yhteydenpitokanavien välityksellä.

Pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisin välityksellä, on syyttäjän tehtävä sille ilmoitus.

14 §. *Luovuttamispyynnön sisältö ja muoto.* Säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön tulee sisältää seuraavat tiedot:

1) luovutettavaksi pyydetyn henkilöllisyys ja kansalaisuus;

2) pyynnön esittäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi, osoite, puhelin- ja telekopionumero sekä sähköpostiosoite;

3) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös tai tuomio, joka täyttää 2 tai 3 §:n edellytykset;

4) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu, erityisesti 3 §:ssä tarkoitettujen tekojen osalta;

5) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien ajankohta, paikka ja se, millä tavoin luovutettavaksi pyydetty on osallisena rikokseen;

6) määrätty rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai rikoksesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty rangaistusasteikko;

7) mahdollisuuksien mukaan rikoksen muut seuraukset.

Pyyntö voidaan tehdä kirjallisesti, sähköisenä viestinä tai muulla tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

15 §. *Kieli ja käännökset.* Pyyntö on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä.

Suomen toimivaltainen viranomainen voi täyttää pyynnön, vaikka pyyntö on tehty jollain muulla vieraalla kielellä kuin englannin kielellä, jollei pyynnön täyttämiselle muutoin ole estettä.

Jos pyyntö on tehty muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, tulee keskusrikospoliisin huolehtia pyynnön kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

Kiinni- ja säilöönottaminen

16 §. *Kiinniottaminen.* Poliisimies saa ottaa kiinni tämän lain nojalla luovutettavaksi pyydetyn henkilön, joka on määrätty säilöönotettavaksi.

Poliisimies saa ottaa tämän lain nojalla luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinni ilman säilöönottoa koskevaa päätöstäkin, jos luovuttamispyynnön täytäntöönpano voi muuten vaarantua. Kiinniottamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään.

Kiinniottamisesta on viipymättä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja toimivaltaiselle syyttäjälle.

17 §. *Säilöönottaminen.* Luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöönottamista koskevat asiakirjat on viipymättä toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Jos syyttäjä päättää pitää säilöönottamisen voimassa, hänen on ilmoitettava siitä toimivaltaiselle käräjäoikeudelle.

Saatuaan tietää luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta ennen säilöönottamista koskevan päätöksen tekemistä syyttäjä voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen säilöönottamisesta.

Säilössä pitämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tutkintavankeudesta on säädetty.

Luovutettavaksi pyydetty henkilö voidaan säilöön ottamisen sijasta määrätä matkustuskieltoon. Matkustuskiellosta on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään ja mitä tässä laissa säädetään säilöön ottamisesta.

18 §. *Säilöönottamisen voimassapitäminen.* Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta käräjäoikeuden on otettava säilöönottamisen voimassapitämistä koskeva asia käsiteltäväkseen viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua kiinniottamisesta. Asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisvaatimuksen käsittelystä. Syyttäjä esittää säilöönottamisen voimassapitämistä koskevan vaatimuksen käräjäoikeudessa.

Tuomioistuimen on pysytettävä säilöönottamista koskeva päätös voimassa, jos on syytä epäillä, että luovuttamispyynnön täytäntöönpano voi muuten vaarantua. Syyttäjän on ilmoitettava käräjäoikeuden päätöksestä keskusrikospoliisille.

19 §. *Oikeus kanteluun säilöönottamisesta.* Säilöönottamisen voimassapitämistä koskevan asian käräjäoikeudessa tapahtuvasta tarpeettomasta lykkäämisestä ja luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilössä pitämistä koskevasta käräjäoikeuden päätöksestä saadaan määräajasta riippumatta kannella korkeimpaan oikeuteen.

Avustaja ja puolustaja

20 §. *Oikeus avustajaan ja puolustajaan.* Luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa.

Luovutettavaksi pyydetyn pyynnöstä hänelle on määrättävä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa tarkoitettu puolustaja noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitussa 2 luvussa säädetään. Puolustaja on määrättävä luovutettavaksi pyydetylle viran puolesta noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun 2 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

Luovutettavaksi pyydetylle, joka on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa, on selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Luovuttamisasian selvittäminen

21 §. *Selvityksen tekeminen.* Kun luovutettavaksi pyydetty on pyynnön johdosta otettu säilöön tai muuten tavoitettu Suomessa, keskusrikospoliisin on tehtävä asiaa koskeva selvitys. Syyttäjä osallistuu tarvittaessa selvityksen tekemiseen.

Selvitystä tehtäessä luovutettavaksi pyydetylle on annettava tiedoksi säilöönottoa ja luovuttamista koskeva pyyntö sekä ilmoitettava sen sisältö. Luovutettavaksi pyydetylle on myös ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiseen sekä siihen, että hänet jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, saadaan asettaa syytteeseen, rangaista tai riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut ja siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Luovutettavaksi pyydetylle on lisäksi selostettava suostumusten merkitys. Luovutettavaksi pyydetyltä on tiedusteltava, katsooko hän, että tässä laissa säädettyjä kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan.

Jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä rikoksesta, asianomaista syyttäjää ja, mikäli mahdollista, asianomistajaa on kuultava luovuttamispyynnöstä.

Selvityksestä on laadittava pöytäkirja, johon on tehtävä merkinnät suoritetuista toimenpiteistä ja ilmoitettava saatu selvitys. Selvityksen suoritettuaan keskusrikospoliisi toimittaa laaditun pöytäkirjan ja muut asiakirjat syyttäjälle.

22 §. *Oikeus tulkkaukseen*. Selvitystä tehtäessä luovutettavaksi pyydetyn oikeudesta tulkkaukseen on voimassa, mitä kuulusteltavan oikeudesta esitutkintalaissa (449/1987) säädetään.

23 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Syyttäjä voi tarvittaessa pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voidaan asettaa määräaika.

24 §. *Pyynnön toimittaminen käräjäoikeudelle.* Syyttäjän tulee toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pyyntö tulee tehdä kirjallisesti ja syyttäjän on annettava se tiedoksi luovutettavaksi pyydetylle.

Pyynnössä tulee esittää:

1) ajankohta, jolloin luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa,

2) onko luovutettavaksi pyydetty säilöön otettuna sekä säilöönoton ajankohta,

3) selvitys luovuttamisen edellytyksistä, kieltäytymisperusteista ja ehdoista,

4) onko luovutettavaksi pyydetty ilmoittanut suostuvansa luovuttamiseen tai ilmoittanut antavansa tässä laissa tarkoitettuja muita suostumuksia sekä

5) onko luovutettavaksi pyydetystä esitetty muita luovuttamispyyntöjä.

Pyynnössä on lisäksi ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn ja hänen avustajansa nimet sekä yhteystiedot. Pyynnön liitteenä tulee olla säilöönottoa ja luovuttamista koskeva pyyntö, mahdollisesti toimitetut lisätiedot sekä keskusrikospoliisin laatima selvitys.

Luovuttamisasian käsittely

25 §. *Muu noudatettava sääntely.* Asian käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan, jollei tässä laissa ole toisin säädetty, soveltuvin osin mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään.

26 §. *Käräjäoikeuden kokoonpano ja istunto.* Asiaa käsiteltäessä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

Luovuttamisasia voidaan käsitellä säilöönottamisen voimassapitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa. Jollei käräjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana, asia voidaan käsitellä erillisessä istunnossa.

Käräjäoikeuden on syyttäjän pyynnön saatuaan viipymättä annettava tiedoksi syyttäjälle ja luovutettavaksi pyydetylle asiaa käsittelevän istunnon ajankohta.

27 §. *Läsnäolo istunnossa.* Syyttäjän on oltava läsnä ja esitettävä pyyntönsä sisältö käräjäoikeuden istunnossa. Syyttäjän tulee valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua.

Luovutettavaksi pyydetty, joka on säilöön otettu, on tuotava käräjäoikeuden istuntoon ja häntä on kuultava syyttäjän pyynnön sisällöstä.

Luovutettavaksi pyydetylle, joka ei ole säilöön otettu, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi syyttäjän pyynnön sisällöstä. Jos luovutettavaksi pyydetty on jäänyt pois asian käsittelystä ilman laillista estettä, asia voidaan tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta.

28 §. *Suostumuksen ilmoittaminen.* Luovutettavaksi pyydetty ilmoittaa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa, suostuuko hän luovuttamiseensa tai siihen, että hänet jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, saadaan asettaa syytteeseen, rangaista tai riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Käräjäoikeuden on ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle 1 momentissa tarkoitettujen suostumusten merkitys.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista suostumuksista sekä 2 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

29 §. *Suostumuksen peruuttaminen.* Luovutettavaksi pyydetty voi peruuttaa tässä laissa tarkoitetut suostumuksensa kunnes luovuttamispäätös on pantu täytäntöön.

Jos suostumus luovuttamiseen peruutetaan, suostumuksen antamisen ja peruuttamisen välistä aikaa ei oteta huomioon tämän lain mukaisia määräaikoja laskettaessa.

30 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Käräjäoikeus voi tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voidaan asettaa määräaika. Luovutettavaksi pyydettyä tulee kuulla toimitetuista tiedoista 27 §:n mukaisesti.

31 §. *Määräajat.* Jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, käräjäoikeuden on tehtävä luovuttamista koskeva päätös 10 päivän kuluttua suostumuksen antamisesta. Muussa tapauksessa käräjäoikeuden on tehtävä päätös 30 päivän kuluessa siitä kun luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä sanotuissa määräajoissa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

32 §. *Käräjäoikeuden päätös.* Jos luovuttamiselle asetetaan 8 - 10 §:n mukainen ehto, tämä on sisällytettävä käräjäoikeuden päätökseen. Lisäksi käräjäoikeuden päätöksessä on ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista.

Jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, luovutettava on pidettävä säilöönotettuna, jollei tuomioistuin toisin määrää. Jos käräjäoikeus kieltäytyy luovuttamisesta, se voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, että luovutettavaksi pyydetyn säilöönottamista jatketaan kunnes luovuttamispäätös on tullut lainvoimaiseksi tai korkein oikeus päättää toisin.

Mitä edellä 2 momentissa säädetään, on soveltuvin osin voimassa matkustuskiellosta.

33 §. *Kilpailevat pyynnöt.* Jos useat jäsenvaltiot pyytävät saman henkilön luovuttamista, tuomioistuin päättää luovuttamispäätöksen tehdessään myös, mihin jäsenvaltioon henkilö luovutetaan. Kyseistä päätöstä tehdessään tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat olosuhteet, erityisesti pyyntöjen perusteena olevien tekojen laatu ja tekopaikat, pyyntöjen esittämisen ajankohta sekä se, onko pyyntö tehty syytetoimenpiteitä varten vai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Jos luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, tuomioistuin voi samalla määrätä, että tietylle jäsenvaltiolle luovutettava henkilö on tämän lain mukaisin ehdoin luovutettava sieltä edelleen toiselle jäsenvaltiolle.

Jos sekä jäsenvaltio että Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole pohjoismaa, pyytävät saman henkilön luovuttamista ja tuomioistuin katsoo, että jäsenvaltion pyyntöön voidaan tämän lain mukaan suostua ja oikeusministeriö katsoo, että sille esitettyyn pyyntöön voidaan suostua, oikeusministeriö ratkaisee rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 25 §:n

mukaisesti, mihin valtioon henkilö luovutetaan. Tuomioistuin lykkää lainvoimaisen päätöksensä täytäntöönpanoa ja lähettää päätöksen oikeusministeriöön asian ratkaisemista varten.

Jos sekä jäsenvaltio että kansainvälinen rikostuomioistuin pyytävät saman henkilön luovuttamista, tämän lain mukaisen pyynnön käsittelyä tuomioistuimessa lykätään kunnes oikeusministeriö on tehnyt sille esitettyä pyyntöä koskevan päätöksen.

34 §. *Viivästykset.* Jos lainvoimaista luovuttamispäätöstä ei ole tehty 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, eikä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ole tehty 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta, syyttäjän on vastaavasti tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Jos lainvoimaista luovuttamispäätöstä ei ole tehty 30 päivän kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymisestä, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä Eurojust -yksikölle.

35 §. *Päätöksestä ilmoittaminen.* Syyttäjä ilmoittaa välittömästi lainvoimaisesta luovuttamispäätöksestä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Jos luovuttamisesta on kieltäydytty, tulee pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle ilmoittaa myös kieltäytymisen peruste. Pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee myös ilmoittaa, kuinka kauan luovutettavaksi pyydetty on ollut Suomessa vapautensa menettäneenä luovuttamispyynnön johdosta.

Muutoksenhaku

36 §. *Valituksen edellytykset.* Käräjäoikeuden luovuttamispäätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan.

Asianosaisen, joka tahtoo hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen on puhevallan menettämisen uhalla ilmoitettava siihen tyytymättömyyttä kahden päivän kuluessa päätöksestä.

37 §. *Valituslupahakemuksen toimittaminen.* Valittajan on seitsemän päivän kuluessa käräjäoikeuden päätöksestä toimitettava käräjäoikeuteen korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus ja valitus.

38 §. *Valitukseen vastaaminen.* Valittajan vastapuolella on oikeus kirjallisesti vastata valitukseen. Vastauksen antamista varten vastapuoli saa käräjäoikeudesta jäljennökset valituskirjelmästä, valituslupahakemuksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista. Määräaika vastauksen antamiseen on seitsemän päivää muutoksenhakuajan päättymisestä. Hakijan vastapuolen on edellä mainitussa määräajassa toimitettava kirjallinen vastaus käräjäoikeuteen. Muutoksenhakija saa käräjäoikeudesta jäljennöksen vastauksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista.

39 §. *Asiakirjojen toimittaminen korkeimpaan oikeuteen.* Käräjäoikeuden tulee lähettää viipymättä valitus- ja vastauskirjelmä liitteineen korkeimmalle oikeudelle. Samalla on lähetettävä asiaa koskeva asiakirjavihko sekä jäljennös käräjäoikeuden päätöksestä.

40 §. *Määräajat käsittelylle.* Korkeimman oikeuden on käsiteltävä asia kiireellisesti ja, mikäli mahdollista, viimeistään 14 päivän kuluessa vastauksen toimittamiseen varatun ajan päättymisestä ratkaistava kysymys valitusluvan myöntämisestä.

Jos korkein oikeus myöntää valitusluvan, sen on käsiteltävä asia kiireellisesti ja tehtävä päätös, mikäli mahdollista, 30 päivän kuluessa valitusluvan myöntämistä koskevasta päätöksestään.

41 §. *Viittaussäännös*. Mikäli muusta lainsäädännöstä ei muuta johdu, sovelletaan muutoin muutoksenhakuun soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Asian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa sovelletaan myös soveltuvin osin tämän lain säännöksiä, jotka koskevat asian käsittelyä käräjäoikeudessa.

42 §. *Henkilön päästäminen vapaaksi.* Jos korkein oikeus hylkää luovuttamista koskevan pyynnön, sen on määrättävä, että säilössäpidetty on päästettävä heti vapaaksi tai asetettu matkustuskielto kumottava.

Päätöksen täytäntöönpano

43 §. *Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen.* Luovuttamispäätöksen täytäntöönpanosta vastaa keskusrikospoliisi.

44 §. *Täytäntöönpantava päätös*. Luovuttamispäätös pannaan täytäntöön kun se on lainvoimainen.

Luovutettavaksi pyydetty voi kirjallisesti ilmoittaa käräjäoikeudelle, ettei hän valita käräjäoikeuden päätöksestä. Tällöin päätös voidaan panna täytäntöön ennen sen lainvoimaiseksi tuloa.

45 §. *Täytäntöönpanon määräajat.* Luovutettava henkilö luovutetaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kymmenen päivän kuluessa luovuttamispäätöksen lainvoimaiseksi tulosta, toimivaltaisten viranomaisten sopimana ajankohtana.

Jos 1 momentissa tarkoitetun määräajan noudattaminen ei ole mahdollista Suomessa tai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi, toimivaltaisten viranomaisten tulee sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovuttamisen tulee tapahtua kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

46 §. *Täytäntöönpanon tilapäinen lykkääminen.* Tuomioistuin voi tilapäisesti lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jos luovuttaminen olisi inhimillisesti kohtuutonta. Luovuttamispäätös on pantava täytäntöön heti, kun tällaiset syyt ovat lakanneet. Toimivaltaisten viranomaisten tulee tällöin sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovuttamisen tulee tapahtua kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

47 §. *Vapaaksi päästäminen.* Jos luovutettava henkilö on 45 ja 46 §:ssä tarkoitettujen määräaikojen päättyessä edelleen säilöön otettuna, hänet on päästettävä vapaaksi.

48 §. *Täytäntöönpanon lykkääminen.* Tuomioistuin voi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jotta luovutettavaksi pyydettyä voidaan Suomessa syyttää muusta teosta kuin joka on luovuttamispyynnön perusteena tai jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa tuomitun rangaistuksen.

Tuomioistuin voi luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa luovutettavan henkilön pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle toimivaltaisten viranomaisten välisessä sopimuksessa erikseen määriteltävin ehdoin. Sopimus on tehtävä kirjallisesti.

Erityissääntö ja edelleen luovuttaminen

49 §. *Luvan pyytäminen*. Luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi pyytää luvan siihen, että Suomesta luovutettu henkilö saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa asettaa syytteeseen tai häntä rangaista taikka häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka siihen, että luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Pyyntö on toimitettava syyttäjälle ja sen tulee sisältää 14 §:n mukaiset tiedot.

50 §. *Luvan antaminen*. Luvan antamista koskevassa menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään luovuttamisasian käsittelystä. Luovutetulle on määrättävä 20 §:ssä tarkoitettu puolustaja, jota on kuultava käräjäoikeuden istunnossa ennen luvan antamista. Käräjäoikeuden on varattava myös luovutetulle henkilölle tilaisuus tulla kirjallisesti kuulluksi.

Käräjäoikeus antaa 49 §:ssä tarkoitetun luvan, jos luovuttaminen tämän lain mukaan olisi mahdollista. Tuomioistuimen tulee tarvittaessa asettaa 8 - 10 §:ssä säädetyt ehdot.

Päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä sanotussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

51 §. *Muutoksenhaku*. Käräjäoikeuden 50 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta noudattaen soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta on säädetty 36 - 42 §:ssä.

52 §. *Luovuttaminen edelleen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon*. Luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi myös pyytää, että luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, joka ei ole pohjoismaa. Oikeusministeriö voi antaa tällaisen luvan siten kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (456/1970) 32 §:ssä säädetään.

Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen

Yleiset edellytykset

53 §. *Edellytykset pyynnön esittämiselle*. Toisessa jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön säilöön ottamista ja luovuttamista Suomeen syytetoimenpiteitä varten voidaan pyytää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Pyynnön perusteena tulee olla vangitsemispäätös.

Jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu lainvoimainen tuomio Suomessa, säilöön ottamista ja luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten voidaan pyytää, jos tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistus.

Jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta ja teko on 2 §:n 2 momentissa mainittu, ilmoitetaan tästä luovuttamispyynnössä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle.

Menettely

54 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Käsiteltävässä asiassa toimivaltainen syyttäjä tekee 53 §:n 1 momentin mukaiset syytetoimenpiteitä koskevat pyynnöt. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat 53 §:n 2 momentin mukaiset pyynnöt tekee rikosseuraamusvirasto.

55 §. *Yhteydenpitojärjestys.* Toimivaltainen viranomainen toimittaa pyynnön tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettuun tietojärjestelmään.

Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, toimivaltainen viranomainen voi toimittaa pyynnön myös suoraan tai käytettävissä olevien kansainvälisten yhteydenpitokanavien välityksellä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisin välityksellä, on toimivaltaisen viranomaisen tehtävä sille ilmoitus.

56 §. *Luovuttamispyynnön sisältö ja muoto.* Pyynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentin mukaiset tiedot ja se voidaan esittää 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

57 §. *Kieli ja käännökset.* Kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, pyyntö on esitettävä pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kielellä. Jos pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä pyynnöt myös muulla kielellä, voidaan pyyntö esittää tällä kielellä.

Keskusrikospoliisi huolehtii 1 momentin mukaisten käännösten tekemisestä ja toimittamisesta pyynnön vastaanottaneelle jäsenvaltiolle.

Erityissääntö

58 §. *Erityissäännön noudattaminen.* Jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen luovuttamista tehdystä muusta rikoksesta kuin siitä, joka oli luovuttamisen perusteena.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta, jos:

1) henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua Suomesta, ei ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta;

2) rikoksesta ei voi seurata vankeusrangaistusta;

3) rikosoikeudenkäynti ei johda henkilön vapautta rajoittavaan toimenpiteeseen;

4) henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sellaisen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen vapauttaan;

5) henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon;

6) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 28 §:n mukaisesti;

7) henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa tähän suostumuksensa tai

8) henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut.

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää käsiteltävässä asiassa toimivaltainen syyttäjä. Pyynnön perusteena tulee olla vangitsemispäätös. Suomessa 2 momentin nojalla tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää rikosseuraamusvirasto. Pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentin mukaiset tiedot.

59 §. *Vangitsemispäätöksen edellytykset.* Jos jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön todennäköisin syin epäillään syyllistyneen muuhun kuin luovuttamispäätöksessä tarkoitettuun tekoon, josta voi seurata vankeusrangaistus ja joka on tehty ennen hänen luovuttamistaan Suomeen, tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä määrätä hänet vangittavaksi kyseisestä teosta henkilön syyttämistä koskevan suostumuksen saamiseksi toiselta jäsenvaltiolta. Rikoksesta epäillyltä ei kuitenkaan saa riistää vapautta tämän vangitsemispäätöksen nojalla ennen kuin kyseinen jäsenvaltio on antanut suostumuksensa syytteen nostamiseen vangitsemispäätöksessä tarkoitetusta teosta. Vangitsemispäätös raukeaa, jos kyseinen jäsenvaltio ei anna suostumusta syytteen nostamiseen.

Jos toinen jäsenvaltio on antanut 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen ja epäillyltä on riistetty vapaus momentissa tarkoitetun vangitsemispäätöksen nojalla, kysymys epäillyn vangitsemisesta pakkokeinolain 1 luvun 8 §:n nojalla on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Jos epäilty on vapautensa menettäneenä muusta syystä, vangitsemispäätös on ilman viivytystä toisen jäsenvaltion suostumuksen jälkeen saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vangitsemisasian käsittelystä säädetään pakkokeinolaissa.

Edelleenluovuttaminen

60 §. *Kielto luovuttaa edelleen*. Jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen toiseen jäsenvaltioon, jos:

1) henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua Suomesta, ei ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta;

2) henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon;

3) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 28 §:n mukaisesti;

4) henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa tähän suostumuksensa tai

5) henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa tähän suostumuksensa.

61 §. *Pyyntö luovuttaa edelleen*. Jos jäsenvaltio pyytää toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamista kyseiseen jäsenvaltioon, eikä edelleen luovuttaminen 60 §:n 2 momentin 1 - 3 tai 5 kohdan mukaan ole mahdollista, syyttäjä pyytää tähän suostumusta siitä jäsenvaltiosta, josta henkilö on luovutettu Suomeen.

Erinäisiä säännöksiä

62 §. *Kuuleminen ennen luovuttamispäätöstä.* Jos toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntö on tehty syytetoimenpiteitä varten, ennen luovuttamispäätöksen tekemistä syyttäjän tai tuomioistuimen on pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä suostuttava siihen, että luovutettavaksi pyydettyä henkilöä kuullaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa (4/1994) säädettyjen edellytysten mukaisesti.

Syyttäjä voi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta Suomeen luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuulemista.

63 §. *Ehtojen poistaminen.* Jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on luovutettu Suomeen muusta kuin Euroopan unioniin kuuluvasta valtiosta ja henkilöä sitovat kyseistä luovuttamista koskevat ehdot, henkilöä ei saa luovuttaa toiseen jäsenvaltioon ilman sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa toimivaltainen viranomainen pyytää luovuttamiselle sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Tässä laissa tarkoitetut määräajat alkavat vasta kun ehdot eivät enää ole voimassa.

64 §. *Erioikeudet ja vapaudet.* Jos Suomesta luovutettavaksi pyydettyä henkilöä koskee oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai -vapaus, alkavat tässä laissa säädetyt määräajat kulua kun toimivaltainen tuomioistuin on saanut tiedon erioikeuden tai -vapauden poistamisesta.

65 §. *Etsintä, takavarikko ja omaisuuden siirtäminen*. Suomen toimivaltainen viranomainen saa, vaikka luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio ei olisi esittänyt tästä pyyntöä, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti suorittaa etsinnän ja takavarikon niin kuin siitä on erikseen säädetty.

Tuomioistuin voi luovuttamispäätöksessään määrätä, että takavarikoitu esine tai menetetyksi tuomittu omaisuus on siirrettävä luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle niin kuin siitä on erikseen säädetty.

Suomen toimivaltainen viranomainen voi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta etsinnän ja takavarikon suorittamista sekä omaisuuden siirtämistä Suomeen.

66 §. *Vapaudenmenetysajan vähentäminen*. Tuomioistuimen on mahdollisesti tuomittavasta rangaistuksesta rikoslain 3 luvun 11 §:n mukaisesti vähennettävä Suomeen luovutetulle henkilölle luovuttamismenettelyssä aiheutunut vapaudenmenetys.

67 §. *Kustannukset*. Toisen jäsenvaltion pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei peritä korvausta pyynnön esittäneeltä jäsenvaltiolta.

Kauttakuljetus

68 §. *Luvan antaminen kauttakuljetukseen.* Oikeusministeriö antaa luvan siihen, että jäsenvaltiosta tai Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon luovutettavaksi pyydetty henkilö voidaan kuljettaa Suomen kautta edellyttäen, että oikeusministeriölle on ilmoitettu:

1) henkilön henkilöllisyys ja kansalaisuus;

2) säilöönottoa ja luovuttamista koskevan pyynnön olemassaolo;

3) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu sekä

4) rikoksenteon olosuhteiden kuvaus, mukaan lukien ajankohta ja paikka.

Kauttakuljetusta koskeva pyyntö voidaan lähettää oikeusministeriölle millä tahansa tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste. Oikeusministeriö antaa päätöksensä tiedoksi samaa menettelyä noudattaen.

69 §. *Kauttakuljetuksen pyytäminen.* Jos luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuljettaminen Suomeen tapahtuisi toisen jäsenvaltion kautta, toimivaltaisen viranomaisen tulee pyytää kauttakulje-

tukseen lupa. Pyynnön tulee sisältää 68 §:n 1 momentin 1 - 4 kohdassa tarkoitetut tiedot ja se lähetetään 68 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

70 §. *Ilmakuljetus.* Kauttakuljetuksena ei pidetä ilmakuljetusta, joka tapahtuu ilman välilaskua. Jos laskeutuminen ennen lopullista määränpäätä kuitenkin tapahtuu, sovelletaan 68 ja 69 §:ää.

71 §. *Asetuksenantovaltuus.* Tämän lain soveltamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

72 §. *Siirtymäsäännökset.* Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen lähetettyihin tai vastaanotettuihin luovuttamispyyntöihin.

Jos jäsenvaltio on ilmoittanut, että se pyynnön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltaa ennen ilmoittamaansa päivämäärää tehtyihin tekoihin ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 voimassa ollutta sääntelyä, Suomi pyynnön esittäneenä jäsenvaltiona soveltaa, mitä laissa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta säädetään ja mitä ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 sovelletuissa sopimuksissa määrätään.

2.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta annetun lain (456/1970) 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 10 §:n 2 momentti, 34 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 36 - 48 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 182/1999 ja
muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §, 12 §, 25 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti, 34 § ja 35 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §, 12 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti, 34 § ja 35 § laissa 182/1999 sekä 4 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 298/2002 seuraavasti:

1 § ----------

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

3 §. Suomessa taikka suomalaisessa laivassa tai ilma-aluksessa tehdystä rikoksesta saadaan luovuttaa vain, jos rikoksen oikeudellinen selvittäminen luovuttamista pyytävässä valtiossa on katsottava tarkoituksenmukaiseksi eikä rangaistus, joka tuon valtion lain mukaan voisi seurata rikoksesta, olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta Suomen oikeuden mukaan saattaisi seurata. Jos luovuttamista pyydetään rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voidaan pyyntöön suostua ainoastaan, jollei rangaistusseuraamus olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta olisi täällä voinut seurata.

4 §. Luovuttaa ei saa, ellei pyynnössä tarkoitettu teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Joka vieraassa valtiossa on tuomittu 1 momentissa tarkoitetusta teosta, saadaan luovuttaa vain, jos määrätty seuraamus käsittää vähintään neljän kuukauden vapaudenmenetyksen.

Jos luovuttamispyyntö käsittää useita tekoja ja edellä mainitut edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen oikeuden mukaan rangaistavia.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, voidaan luovuttaa teosta, jota Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä rahanväärennysrikoksena, rahanväärennyksen valmisteluna tai väärän rahan käyttönä.

12 §. Luovuttamispyyntöön suostuttaessa on soveltuvilta osin asetettava seuraavat ehdot:
1) luovutettua henkilöä ei saa siinä valtiossa, jolle hänet luovutetaan, ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa asettaa syytteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta eikä luovuttaa edelleen toiselle valtiolle, paitsi siinä tapauksessa, ettei hän ole poistunut maasta 45 päivän kuluessa sen jälkeen kun estettä ei enää ollut taikka hän on sinne palannut sieltä poistuttuaan;
2) luovutettua ei saa ilman lupaa panna kysymyksessä olevasta rikoksesta syytteeseen tuomioistuimessa, jolle on annettu valta vain tilapäisesti tai erityisissä poikkeusoloissa tuomita sellaisissa asioissa;

3) luovutetulle henkilölle tuomittua kuolemanrangaistusta ei saa panna täytäntöön.

Edellä 5 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa on nimenomaan mainittava, ettei luovutettua saa rangaista sotilasrikosta tarkoittavan säännöksen nojalla.

Kun joku luovutetaan 6 §:n mukaan teosta, jota ei voida pääasialliselta luonteeltaan pitää poliittisena rikoksena, on ehdoksi pantava, ettei tekoa luovutettua rangaistukseen tuomittaessa saa katsoa poliittiseksi rikokseksi.

Luovuttamiseen suostuttaessa voidaan lisäksi asettaa tarpeellisiksi katsottuja muita ehtoja.

25 §. Jos useat vieraat valtiot *pyytävät samaa henkilöä luovutettavaksi ja pyyntöjen joukossa ei ole sellaista pyyntöä, johon sovellettaisiin lakia rikoksen johdosta tapahtuvasta laista Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä (270/1960)*, määrää oikeusministeriö, ottaen huomioon rikoksen laadun, tekoajan ja -paikan, pyyntöjen saapumisjärjestyksen, luovutettavaksi pyydetyn kansalaisuuden ja kotipaikan sekä muut asiaan vaikuttavat olosuhteet, mille valtiolle hänet on luovutettava.

Milloin luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietylle valtiolle luovutettava henkilö on *luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle niillä ehdoilla, joilla luovuttaminen kyseiseen valtioon olisi mahdollista*.

32 §. Oikeusministeriö voi luovuttamisen ehtojen estämättä vieraan valtion pyynnöstä antaa luvan siihen, että luovutettu henkilö saadaan asettaa syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa edelleen muulle valtiolle. Tällaiseen pyyntöön ja luovuttamiselle määrättäviin ehtoihin sovelletaan vastaavasti, mitä on säädetty luovuttamisesta Suomesta.
---

33 § ----------
Suomen kansalainen saadaan kuitenkin kuljettaa Suomen kautta, jos on kysymys hänen luovuttamisestaan muuhun pohjoismaahan ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa (270/1960) säädetyt edellytykset hänen luovuttamiselleen vastaanottavalle valtiolle ovat olemassa *tai jos on kysymys hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä päivänä kuuta 20 annetussa laissa (/) kauttakuljetukselle säädetyt edellytykset täyttyvät.*
---

34 §. Oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

35 §. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Tällä lailla kumotaan rikoksentekijän luovuttamisesta 11 päivänä helmikuuta 1922 annettu laki (43/1922) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Vieraan valtion kanssa tehtyä tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaa sopimusta on, niin kauan kuin se on voimassa, edelleen noudatettava, vaikka sen määräykset eivät vastaisi tämän lain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 6 päivänä maaliskuuta 1960 rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden annetun lain (270/1960) 20 § ja 21 § sellaisina kuin niistä ovat 20 § laissa 457/1970 ja 21 § osaksi laeissa 457/1970 sekä 466/1987 ja
lisätään lakiin uusi 9a § seuraavasti:

9 a §. Jos sisäasiainministeriö toteaa, että luovuttaminen 1 §:ssä tarkoitettuun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, ei olisi mahdollista tämän lain nojalla, sen on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin laissa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä säädetään (/) .

20 §. Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä *tämän lain mukaisesti* 1 §:ssä mainittuun että muuhun valtioon *joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio* ja sisäasiainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja oikeusministeriö jälkimmäiseen pyyntöön suostua, valtioneuvosto, ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain 25 §:n säännökset, oikeusministeriön esittelystä määrää valtion, jolle henkilö luovutetaan. Valtioneuvosto päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltioon ja sisäasiainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja tuomioistuin jälkimmäiseen pyyntöön suostua, sisäasiainministeriö, ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain 25 §:n säännökset, määrää valtion, jolle henkilö luovutetaan. Sisäasiainministeriö päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Valtioneuvoston *ja sisäasiainministeriön päätöksiin* ei saa hakea muutosta valittamalla.

21 §. Sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle.

Lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetyt luovuttamisen edellytykset ovat olemassa, ja noudatettakoon tällöin vastaavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitetun pyynnön tulee sisältää tiedot rikoksen laadusta, tekoajasta ja -paikasta sekä, pyynnön tarkoittaessa syytteeseenpanemista tai sitä varten tapahtuvaa edelleen luovuttamista, rangaistussäännöksestä, jonka katsotaan tulevan rikokseen sovellettavaksi. Pyynnöstä tulee lisäksi käydä ilmi, että siinä tarkoitetulle henkilölle on ilmoitettu 10 §:n 3 momentissa mainitusta oikeussuojakeinosta.

Jos sisäasiainministeriö toteaa, että suostuminen sellaisen 1 §:ssä tarkoitetun valtion, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, 1 momentissa tarkoitettuun pyyntöön ei olisi mahdollista 1 ja 2 momentin perusteella, sen on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.

Muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä. *Jos kyseessä on luovuttaminen muuhun Euroopan unionin jäsenvaltioon kuin sellaiseen, joka on myös 1 §:ssä tarkoitettu valtio on sisäasianministeriön siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta 16 päivänä tammikuuta 1987 annetun lain (21/1987) 3 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 9/1994 ja 19 §:n 2 momentti laissa 236/2001 seuraavasti:

3 §. Seuraamus, jonka vieraan valtion tuomioistuin on määrännyt, saadaan panna täytäntöön Suomessa, jos:
1) tuomio on saanut lainvoiman ja se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu;
2) teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos *taikka on rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettu teko*; ja
3) valtio, jossa seuraamus on määrätty, on sitä pyytänyt tai siihen suostunut.
---

9 §. Tuomioistuimen on muunnettava vieraassa valtiossa tuomittu vapaudenmenetystä tarkoittava seuraamus Suomen laissa vastaavasta rikoksesta *taikka rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuudeltaan vastaavasta rikoksesta* säädetyksi vankeusrangaistukseksi. Tämä vankeusrangaistus ei kuitenkaan saa olla ankarampi kuin rikoksesta vieraassa valtiossa määrätty seuraamus, vaikka viimeksi mainittu seuraamus olisi lievempi kuin Suomen laissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus.
---

19 §. ----------
Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan 1 momentin mukaisesti jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa, jos tuomittu *on asianomaisen vieraan valtion kansalainen, hänellä on kotipaikkansa tai hän oleskelee siinä valtiossa* ja tuomittu on suostunut siihen. Muulle kuin Suomen kansalaiselle Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan kuitenkin jättää täytäntöönpantavaksi asianomaisessa vieraassa valtiossa ilman tuomitun suostumusta, jos:
1) tuomittu vieraaseen valtioon pakenemalla tai muuten siellä karttaa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai täytäntöönpanon jatkamista; tai
2) tuomittu edellä tarkoitetun vankeusrangaistuksen tai siihen johtaneen rikoksen johdosta lainvoimaisella päätöksellä on määrätty käännytettäväksi tai karkotettavaksi Suomesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LUOVHE2